

RAPORT PRIVIND ACTIVITATEA ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE ÎN ANUL 2021

CUVÂNT ÎNAINTE

Ne aflăm în anul care marchează 160 de ani de la începerea activității instanței supreme a României, ca instituție fundamentală a primului Stat Român.

În acești 160 de ani, sistemul judiciar și prima sa instanță au cunoscut evoluții importante – judecătorii instanței supreme au fost primii judecători români care s-au bucurat de inamovibilitate, Constituția din 1866 a instituit pentru prima oară echilibrul constituțional al puterilor, declarând justiția ca una dintre puterile statului, s-a introdus, inițial prin chiar o hotărâre a Înaltei Curți, controlul constituționalității legilor, s-au pus bazele statului de drept și ale principiilor supremației legii și egalității tuturor cetățenilor în fața acesteia.

În pofida sincopei de o jumătate de secol din timpul regimurilor totalitare, când justiția însăși a fost transformată în mod regretabil dintr-un instrument legitim de reglementare a raporturilor sociale litigioase într-un instrument de represiune sau de justificare juridică a represiunii politice, odată cu revenirea României la o organizare democratică, Înalta Curte și celelalte instanțe judecătorești și-au regăsit treptat rolul fundamental în asigurarea echilibrului social și în ceea ce privește garantarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor. Consacrarea constituțională a instanței supreme prin noua lege fundamentală a României din 1991 și dobândirea atributului de instanță europeană al acesteia, urmare a aderării țării noastre la Uniunea Europeană, au fost momentele care au marcat caracterul ireversibil al procesului de recunoaștere și asumare a rolului Înaltei Curți în cadrul echilibrului constituțional.

În toată istoria sa, Înalta Curte nu a fost însă doar o simplă instanță judecătorească, fie ea chiar și cea din vârful ierarhiei judiciare, ci și gestionarul mecanismului de interpretare și aplicare unitară a legii pentru toate instanțele judecătorești, ceea ce a permis nu de puține ori asumarea unui rol novator, vizionar, care a constituit probabil una dintre modalitățile resincronizării dintre sistemul legislativ și transformările de la nivelul corpului social. Controlul constituționalității legilor, recunoașterea posibilității angajării răspunderii juridice a Guvernului, posibilitatea dispunerii măsurii arestării preventive doar de către un judecător au fost, cu toatele, la început, creații pretoriene ale instanței supreme de la respectivul moment istoric. Chiar și în perioada comunistă, în materii mai puțin expuse denaturării din partea factorului politic totalitar, s-au luat unele decizii jurisprudențiale ingenioase, pe care le avem transpuse în legislație și astăzi, precum recunoașterea egalității de gen în relațiile de familie, protecția specială a copiilor și tinerilor în materia obligației legale de întreținere și a atribuțiilor autorității tutelare ș.a.m.d.

Așa cum rezultă și din cele ce preced, această scurtă privire istorică asupra activității instanței supreme nu evidențiază nici pe departe numai aspecte pozitive, dar și vulnerabilități, din care trebuie să învățăm astfel încât să putem preveni repetarea lor. Și acestea nu cuprind

doar chestiuni dependente de momentele istorice pe care le traversa țara noastră la momentul respectiv. Supraîncărcarea și imposibilitatea adusă de aceasta ca instanța supremă să se poată concentra cu adevărat asupra rolului său de unificare a jurisprudenței sunt semnalate în cursul dificultăților întâmpinate de-a lungul întregii istorii a Curții. Preocupări privind asigurarea prestigiului justiției și a egalității dintre aceasta și celelalte puteri ale statului apar în mesajele anuale ale președinților Înaltei Curți încă din vremea primului Regat. Dintr-o perspectivă mai prozaică, după ce în primele decenii de istorie instanța supremă așteaptă edificarea unui sediu adecvat, proces care debutează prin punerea pietrei de temelie a Palatului de Justiție de pe cheiul Dâmboviței, așa cum rezultă din actul semnat cu această ocazie de către Regele Carol I și membrii Guvernului României, la 160 de ani de la acest moment suntem încă împărțiți în două sedii, ambele cu o funcționalitate limitată din perspectiva unei justiții moderne, unul dintre acestea fiind un imobil închiriat.

Încheind această scurtă perspectivă istorică și trecând la procesul de modernizare a instanței supreme, care a continuat puternic în anul de referință al prezentului raport, trebuie subliniat că istoria instanței supreme nu este doar aceea a unei instituții fundamentale a Statului sau a corpului său de judecători, dar mai ales istoria cetățenilor care i s-au adresat căutându-și dreptate, a societății pe care este chemat să o servească acest serviciu public. Racordarea modului de funcționare a Înaltei Curți la nevoile concrete ale acestora, asigurarea unui serviciu public de calitate au fost provocările care se ridicau la momentul înființării Înaltei Curți a Principatelor Unite și rămân la fel de actuale și astăzi. Așa cum legea însăși nu există ca o convenție socială, ci ca urmare a unei necesități la nivel social, aceea de dreptate și echilibru, și existența sau reforma unei instituții nu sunt chestiuni abstracte, ci elemente rezultând din nevoia cetățenilor de a se asigura buna funcționare a acesteia.

Raportul care succede acestor rânduri evidențiază că în anul de referință, 2021, a continuat un trend descendent al volumului de activitate al instanței supreme. Chiar dacă în cifre absolute și sub aspectul încărcăturii efective pe judecător, datele arată încă precum cele ale unei instanțe aglomerate, de la baza ierarhiei judiciare, fiind total nespecifice unei instanțe care se presupune a fi în principal una de casație, această evoluție descendentă a volumului de activitate a permis atenuarea dezechilibrelor constatate în activitatea Înaltei Curți și a asigurat succesul măsurilor administrative luate pentru reducerea stocului de dosare, creșterea operativității și asigurarea redactării hotărârilor judecătorești în termen. În ultimii doi ani numărul cauzelor soluționate a crescut, ceea ce, corelat cu scăderea numărului de dosare nou intrate generează o creștere generală a operativității, iar stocul de dosare la sfârșitul anului de referință reprezintă o diminuare cu 35,66% în raport cu nivelul înregistrat în anul 2019, respectiv cu peste 18% în raport cu anul de referință precedent (2020).

Sub aspectul hotărârilor neredactate în termen, numărul acestora a scăzut la nivelul tuturor secțiilor Înaltei Curți prin raportare la situația înregistrată la finalul perioadei de referință precedente, cea mai semnificativă diminuare constatându-se la nivelul Secției I Civile (de la 294 de astfel de hotărâri la sfârșitul anului 2020 la 24 de hotărâri la nivelul anului 2021) și al Secției Penale (81 de hotărâri la sfârșitul anului 2021 față de 445 de hotărâri la finalul anului 2020). Scăderea numărului hotărârilor neredactate la nivelul tuturor celor patru secții ale instanței supreme demonstrează asumarea obiectivului privind creșterea eficienței activității de judecată a instanței supreme și a orientării acesteia spre nevoile

cetățenilor privind celeritatea desfășurării proceselor de către întregul corp de judecători, precum și de către magistrații-asistenți din cadrul Înaltei Curți.

Măsurile administrative luate pentru asigurarea acestor progrese s-au dovedit eficiente și se impune a fi menținute și întărite în perioada următoare. În același timp, așa cum am mai arătat, există o limită până la care astfel de măsuri se pot dovedi eficiente, fără ca ele să fie susținute printr-o abordare holistică, integrată, care să vizeze și chestiuni privind competența, schemele de personal, raportul numeric judecători-magistrați asistenți-grefieri ș.a.m.d. Cu cât o secție a instanței supreme este mai aglomerată, cu atât progresele înregistrate sub raportul eficienței sunt mai anevoioase, chiar dacă datele statistice sunt semnificative și în aceste cazuri – spre exemplu, la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, cea mai aglomerată secție, numărul redactărilor peste termen scăzuse la finalul perioadei de referință cu aproximativ 18% față de anul precedent, iar stocul de dosare nesoluționate la nivelul anului a scăzut cu peste 2000 de dosare, în condițiile în care la nivelul acestei secții numărul dosarelor nou-intrate a crescut cu aproape 15%.

Prin urmare, vom continua să dublăm măsurile administrative de asigurare a celerității în activitatea judiciară prin întărirea demersurilor de ajustare a competenței instanței supreme, astfel încât rolul primordial al acesteia să fie reorientat spre soluționarea cauzelor în casație și spre funcțiunea sa constituțională de asigurare a caracterului unitar al practicii judiciare. În același timp, noua strategie de resurse umane a Înaltei Curți, aflată în curs de elaborare la nivelul unui grup tehnic, trebuie să contribuie la gestionarea chestiunii supraîncărcării prin asigurarea, chiar dacă treptată, a unui raport numeric adecvat judecători-magistrați asistenți-grefieri, prin găsirea unor modalități de asigurare a stabilității personalului Înaltei Curți și prin creșterea atractivității cu privire la participarea la procedurile de selecție pentru Înalta Curte în cadrul corpului magistraților.

Se impune în acest context remarca că menținerea unui ritm alert al pensionărilor din sistem (practic, în cele mai multe cazuri, îndată după îndeplinirea cerințelor legale minimale) nu afectează instanța supremă și celelalte instanțe numai sub aspect cantitativ, numeric, prin necesitatea derulării de proceduri pentru ocuparea locurilor vacante și necesitatea preluării de către ceilalți colegi a unor sarcini suplimentare, dar și prin faptul că, astfel, sistemul judiciar pierde cei mai experimentați colegi, ale căror calități profesionale sunt esențiale nu numai pentru calitatea actului de justiție, dar și prin echilibrul și rolul ponderator adus de vasta lor experiență profesională. Refacerea siguranței privind statutul juridic al judecătorului, refacerea prestigiului acestei profesii inclusiv sub aspectul poziționărilor publice și promovarea unor măsuri legislative care să reducă supraîncărcarea și să ofere condiții de muncă mai prietenoase și mai stimulative sunt măsuri urgente și necesare, care trebuie să fie rezultatul cooperării loiale dintre toate puterile statului.

În același timp, se impune continuarea măsurilor de degrevare a judecătorilor și a magistraților-asistenți de atribuții administrative, precum și folosirea noilor tehnologii și automatizarea unor operațiuni administrative repetitive pentru sprijinirea personalului auxiliar al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În acest context, prin noua *strategie de digitalizare* a instanței supreme aducem Înalta Curte mai aproape de cetățean, eficientizăm activitatea administrativă a acesteia și racordăm prima instanță a României la modul de funcționare a societății informaționale. În perioada de referință a fost lansat noul site al Înaltei Curți, ceea ce a constituit nu doar o schimbare de

imagine, dar și o importantă diversificare și sistematizare a informațiilor oferite publicului. A fost actualizat și integrat în noul site motorul de căutare pentru jurisprudență, creșterea gradului de diseminare, în mod gratuit și universal, a jurisprudenței instanței supreme fiind unul dintre obiectivele noastre primordiale, aceasta fiind și o cale de a contribui indirect la încurajarea modalităților alternative de soluționare a litigiilor (prin asigurarea previzibilității rezultatului procedurilor judiciare), cât și de unificare a jurisprudenței. În același scop a fost reluată și apariția, cu periodicitate, în format digital, a publicațiilor proprii ale ÎCCJ, Buletinul Casăției fiind probabil una dintre cele mai vechi publicații juridice din România.

Dosarul electronic a fost dezvoltat și îmbunătățit, adăugându-se și funcționalitatea privind depunerea electronică a actelor și documentelor adresate Înaltei Curți, atât în ceea ce privește activitatea judiciară, cât și activitatea administrativă a acesteia. În concret, dosarul electronic a reprezentat unul dintre instrumentele cheie pentru asigurarea liberului acces la justiție și a respectării dreptului la apărare în perioada pandemiei, dar el rămâne la fel de relevant și în contextul actual, reprezentând o modalitate esențială pentru reducerea costului participării la procedurile judiciare din perspectiva părților, precum și pentru diminuarea numărului incidentelor procedurale și asigurarea astfel a cursivității procedurilor judiciare, din perspectiva instanței. În prezent, aplicația dosar electronic reprezintă un real succes și prin perspectiva feed-back-ului indirect provenit din partea justițiabililor și a reprezentanților lor, manifestat prin numărul extrem de mare de înrolări, accesări și utilizări ale aplicației.

Sistemul de comunicare a actelor de procedură (TDS) este la rândul său operațional, deși încă este necesară promovarea mai activă a acestuia, în raport cu un anumit grad de reticență din partea beneficiarilor pentru a apela la acest serviciu, cu suprimarea comunicărilor poștale. Pe măsură ce acest sistem se dovedește eficient, iar avantajele sale de timp și costuri devin evidente pentru un număr tot mai mare de utilizatori, credem că el poate constitui, de asemenea, un instrument relevant prin care să fie redusă durata de soluționare a cauzelor.

Începând cu anul 2021, procesul de diseminare a jurisprudenței Înaltei Curți a fost întărit și prin prezența pe rețelele sociale, caracteristicile acestora, constând în rapiditatea transmiterii informației și gradul extrem de ridicat de răspândire, fiind esențiale din perspectiva scopului asumat de către instanța supremă de a asigura informarea publicului cu privire la ultimele evoluții jurisprudențiale. Pagina de Facebook a instanței supreme are la acest moment un număr robust de urmăritori, iar datele analitice de trafic indică interesul publicului în special pentru soluțiile pronunțate pe calea recursului în interesul legii sau a dezlegării unor chestiuni de drept.

În ceea ce privește susținerea logistică a personalului propriu prin utilizarea noilor tehnologii, a debutat deja programul-pilot de implementare a unui circuit digital al documentelor la nivelul Înaltei Curți, primele vizate fiind două compartimente administrative și personalul din cadrul Secțiilor Unite. Platforma este deja operațională în ceea ce privește cererile de asistență tehnică adresate compartimentului de informatică juridică, iar în viitor sperăm la un circuit "paper-free" pentru întreaga activitate administrativă a Înaltei Curți. Sunt în curs de dezvoltare și de calibrare pentru nevoile specifice ale Înaltei Curți două aplicații bazate pe algoritmi de inteligență artificială, privind anonimizarea datelor personale din hotărârile publicate pe site-ul propriu, respectiv transcrierea automată a înregistrărilor audio realizate în ședințele de judecată, care vor oferi o reală asistență personalului din cadrul Direcției Legislație și grefierilor Înaltei Curți.

Continuăm susținut demersurile de diseminare și de transparentizare a jurisprudenței proprii, la acest moment întreaga jurisprudență a instanței supreme fiind publicată in extenso, cu respectarea cerințelor de protecție a datelor cu caracter personal, pe website-ul propriu. Utilizarea aplicațiilor informatice sus-menționate va asigura în viitor reducerea la minimum posibil a intervalului de timp dintre salvarea formei redactate a hotărârii în sistemul ECRIS și preluarea acesteia pe site, în format anonimizat.

În același timp, în vederea sistematizării jurisprudenței Înaltei Curți, dar și pentru semnalarea și prevenirea situațiilor care pot genera situații de practică neunitară la nivelul secțiilor, a fost operaționalizat un compartiment special pentru studiul jurisprudenței, care să confere suportul științific și tehnic pentru realizarea unei intervenții cât mai rapide și eficiente a Înaltei Curți în ceea ce privește asigurarea interpretării unitare a legii de către toate instanțele judecătorești. Alături de mecanismele legale, formalizate, de realizare a acestei funcțiuni constituționale esențiale a instanței supreme – completurile de recurs în interesul legii, respectiv pentru dezlegarea unor chestiuni de drept – și mecanismele de natură informală, precum întâlnirile profesionale ale judecătorilor secțiilor, diseminarea și structurarea jurisprudenței etc., au un rol important pentru asigurarea stabilității și previzibilității jurisprudenței, iar rolul acestui nou compartiment al aparatului Curții apare astfel ca deosebit de important.

În chestiunea sediului instanței supreme, în urma efectuării tuturor demersurilor procedurale necesare, s-a acceptat recent preluarea ca obiectiv de către Compania Națională de Investiții a unor lucrări de modernizare și extindere a sediului principal din str. Batiștei, nr.25, programate a se desfășura încă din cursul anului 2021, ceea ce reprezintă o soluție pe termen scurt pentru îmbunătățirea și extinderea spațiilor de lucru pentru toate categoriile de personal, precum și pentru publicul deservit de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Dacă anul 2021 a fost anul revenirii Înaltei Curți după cea mai complicată perioadă creată de pandemia de COVID-19, începutul de an 2022 aduce stări de incertitudine și de risc încă și mai pronunțate, generate de escaladarea amenințărilor la starea de securitate în Europa, prin nesocotirea gravă a principiilor dreptului internațional.

În vremuri de nedreptate, de amenințare și de insecuritate rolul justiției este însă cu atât mai pregnant. Justiția constituie factorul echilibrator al raporturilor sociale litigioase, dar și apărătoarea supremației legii și a drepturilor celui slab, chiar și în raport cu cel puternic. De aceea, rolul nostru de judecători și de cetățeni este să continuăm să ne facem datoria, să ne îndeplinim atribuțiile legale, să o facem cu înaltă competență profesională, cu dedicație, cu autodisciplină, astfel încât să asigurăm cetățenilor români un serviciu public cât mai calitativ.

Vreau să mulțumesc în mod deosebit judecătorilor Înaltei Curți, magistraților-asistenți, grefierilor și celorlalte categorii de personal pentru efortul depus în condiții uneori foarte dificile și să îi asigur că împreună suntem capabili să depășim orice dificultăți pentru a asigura realizarea funcțiunii sociale esențiale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel cum este definită de Constituție și de lege. Îmbinând tradiția cu inovația, solemnitatea cu deschiderea spre transparență și spre noile tehnologii, efortul susținut și pregătirea profesională continuă cu ingeniozitatea și spiritul de echipă, vom continua procesul de modernizare a Înaltei Curți și de deschidere a acesteia către societatea pe care o deservește.

Reamintesc totodată că rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție rămâne neschimbat față de cel asumat la momentul înființării acesteia și care este sintetizat cel mai bine de către

primul președinte al instanței supreme la momentul depunerii jurământului de către primul corp de consilieri (judecători) ai instanței supreme, în anul 1862: *”Să punem dar toate silințele noastre ca în curând să putem auzi: „Dreptatea domnește în România.”*

București, martie 2022

Președintele
Înaltei Curți de Casație și Justiție,
judecător Corina Alina Corbu

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

CUPRINS

I. Prezentare generală a Înaltei Curți de Casație și Justiție

1. Rolul constituțional al instanței supreme
 - a. Funcțiunea judiciară
 - b. Funcțiunea de unificare a practicii judiciare
2. Organizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție
 - a. Secția I Civilă
 - b. Secția a II-a Civilă
 - c. Secția Penală
 - d. Secția de Contencios Administrativ și Fiscal
 - e. Completurile de 5 judecători
 - f. Secțiile Unite
 - g. Managementul Înaltei Curți de Casație și Justiție
 - h. Scurtă prezentare a aparatului propriu
3. Relații internaționale
4. Relația instanței supreme cu celelalte instituții și rolul acestora în cadrul separației și echilibrului puterilor statului

II. Înalta Curte în anul 2021

1. Abordarea principalilor factori de risc privind activitatea instanței supreme
 - a. Supraîncărcarea și caracterul limitat al resurselor disponibile
 - b. Gestionarea efectelor produse de epidemia de COVID-19 și menținerea funcționalității primei instanțe a României
2. Progresele înregistrate în anul de referință
 - a. Digitalizarea instanței supreme
 - b. Măsuri pentru asigurarea transparenței activității judiciare și diseminarea jurisprudenței proprii
 - Publicarea integrală a jurisprudenței pe site-ul ÎCCJ.
 - Reluarea apariției publicațiilor proprii.

III. Principalele coordonate ale jurisprudenței instanței supreme în 2021

1. Hotărâri pronunțate în recurs în interesul legii
 - a. Jurisprudență esențială
 - b. Rezumatul hotărârilor pronunțate, pe domenii
2. Hotărâri pronunțate pentru dezlegarea unor chestiuni de drept
 - a. Jurisprudență esențială
 - b. Rezumatul hotărârilor pronunțate, pe domenii
3. Hotărâri de speță care conturează sau reconfigurează practica Înaltei Curți în diferite domenii

IV. Înalta Curte de Casație și Justiție în cifre

1. Resursele umane
2. Resursele financiare și logistice
3. Date statistice esențiale privind activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2021. Analiză cantitativă și calitativă
4. Activitatea compartimentelor din aparatul propriu

V. Concluzii. Direcții de acțiune pentru anul 2022

CAPITOLUL I

Prezentare generală a Înaltei Curți de Casație și Justiție

1. Rolul constituțional al instanței supreme

a. Funcțiunea judiciară

În cadrul ordinii constituționale, potrivit dispozițiilor art. 126 din Constituția României și ale art.1 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Înaltei Curți de Casație și Justiție îi revine principalul rol în exercitarea puterii judecătorești.

În exercitarea funcției constituționale de înfăptuire a justiției, ca instanță judecătorească, Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată, în conformitate cu prevederile art. 19 alin. (2) și (2¹) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în 4 secții - Secția I civilă, Secția a II-a civilă, Secția penală, Secția de contencios administrativ și fiscal - și Secțiile Unite, cu competență proprie. De asemenea, funcția judiciară a Înaltei Curți de Casație și Justiție este exercitată și prin completurile de 5 judecători, formațiuni de judecată specifice instanței supreme.

În calitatea sa de instanță aflată în vârful sistemului judiciar național, instanței supreme îi revine, pe lângă rolul de control asupra interpretării și aplicării legii în hotărârile judecătorești ale celorlalte instanțe, și acela de a oferi, prin pertinenta și puterea de convingere a raționamentului juridic în interpretarea dispozițiilor legale, adevărate îndrumare de jurisprudență pentru toate celelalte instanțe judecătorești.

b. Funcțiunea de unificare a practicii judiciare

Conform legii fundamentale, instanța supremă îndeplinește și o funcțiune de unificare a practicii judiciare, prin mecanismele de unificare a jurisprudenței prevăzute de lege, rolul de asigurare a interpretării și aplicării unitare a legii de către celelalte instanțe judecătorești, constituind, din perspectivă constituțională, principala menire a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Pentru atingerea scopului de preîntâmpinare și reglare a divergențelor de jurisprudență, legea a pus la dispoziția Înaltei Curți două mecanisme de asigurare a unei practici judiciare unitare, respectiv:

- recursul în interesul legii, reglementat în art. 514-518 din Codul de procedură civilă și art.471-474¹ din Codul de procedură penală;
- sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reglementat în art.519-521 din Codul de procedură civilă și art. 475-477¹ din Codul de procedură penală.

Cele două mecanisme de unificare a practicii judiciare sunt complementare, unul vizând preîntâmpinarea apariției cazurilor de practică neunitară (sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile), celălalt având menirea de a remedia divergențele de jurisprudență prin asigurarea pentru viitor a unei practici judiciare unitare (recursul în interesul legii).

Funcțiunea de unificare a practicii judiciare este realizată prin intermediul a două formațiuni de judecată specifice celor două mecanisme prevăzute de lege, respectiv:

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în compunerea cărora participă toți judecătorii instanței, desemnați prin tragere la sorți, pentru fiecare dosar în parte.

Publicarea on-line a întregii jurisprudențe proprii, noua serie a publicațiilor instanței supreme, accesul gratuit la jurisprudența și publicațiile ÎCCJ, dar și la studii și sinteze de jurisprudență publicate pe site-ul propriu, se constituie, de asemenea, în modalități complementare de unificare a jurisprudenței, modalități care, chiar dacă nu au un caracter formal, contribuie esențial la diseminarea jurisprudenței celei mai înalte instanțe din ierarhia noastră judiciară.

Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru realizarea atribuției sale constituționale privind controlul a priori al constituționalității legilor, înainte de promulgare.

2. Organizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

a. Secția I civilă

Competența materială a Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție este reglementată, în termeni generali, de dispozițiile art. 21 și art. 23 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Potrivit dispozițiilor legale menționate, Secția I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă recursurile declarate împotriva hotărârilor civile ale curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege; recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecătii a fost întrerupt în fața curților de apel; recursurile formulate împotriva hotărârilor prin care un alt complet al aceleiași secții a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale; cererile de strămutare, conflictele de competență și orice alte cereri prevăzute de lege în orice alte materii date prin lege în competența sa.

Repartizarea cauzelor între cele două secții civile ale instanței supreme s-a efectuat, și în cursul anului 2021, potrivit Hotărârii nr. 99 din 20 septembrie 2018 a Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, menținută prin Hotărârea nr. 258 din 19.12.2019 și, respectiv, prin Hotărârea nr. 191 din 15.12.2021, prin care s-a stabilit ca, începând cu data de 1 octombrie 2018, Secției I civile să îi revină litigiile în materie civilă, proprietate intelectuală, minori și familie.

Prin Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 170 din 16 decembrie 2020 a fost aprobată funcționarea, pentru anul 2021, a 8 (opt) completuri de judecată în compunere de trei judecători, dintre care două completuri specializate în materia proprietății intelectuale. Ulterior, prin Hotărârea nr. 8 din 27 ianuarie 2021, Colegiul de conducere a aprobat desființarea unui complet, începând de la data de 1 martie 2021, dată prorogată până la 9 aprilie 2021, potrivit Hotărârii Colegiului de Conducere nr. 33 din 31 martie 2021, astfel încât, începând cu data menționată, în cadrul secției au fost funcționale 7 (șapte) completuri de judecată în compunere de trei judecători.

b. Secția a II-a civilă

Competența materială a Secției a II a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție este reglementată de dispozițiile art. 21 și art. 23 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, similar celor menționate la lit. a) pentru Secția I civilă.

Potrivit dispozițiilor legale menționate, Secția a II a civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă recursurile declarate împotriva hotărârilor civile ale curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege; recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecătii a fost întrerupt în fața curților de apel; recursurile formulate împotriva hotărârilor prin care un alt complet al aceleiași secții a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale; cererile de strămutare, conflictele de competență și orice alte cereri prevăzute de lege în orice alte materii date prin lege în competența sa.

În ceea ce privește competența specifică a secției, prin Hotărârea nr. 99 din 20 septembrie 2018 a Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, menținută prin Hotărârea nr. 258/19.12.2019 și prin Hotărârea nr. 191/15.12.2021, s-a stabilit că, începând cu data de 1 octombrie 2018, în competența Secției a II-a civile revin litigiile cu profesioniști, litigiile în materie de faliment, asigurări sociale, litigii de muncă, de drept maritim și fluvial și litigiile privind insolvența persoanei fizice.

Prin Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 176 din 16 decembrie 2020, a fost aprobată funcționarea, pentru anul 2021, a 7 (șapte) completuri de judecată în compunere de trei judecători, toate fiind și completuri specializate în materia litigiilor cu profesioniștii.

c. Secția penală

Competența materială a Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție este reglementată de dispozițiile art. 22 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, conform cărora această secție judecă: în primă instanță, procesele și cererile date prin lege în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție; apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel și de Curtea Militară de Apel; contestațiile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel, de Curtea Militară de Apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție; apelurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecătii a fost întrerupt în fața curților de apel; recursurile în casație împotriva hotărârilor definitive, în condițiile prevăzute de lege; sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei probleme de drept.

Totodată, potrivit art. 23 din aceeași lege, soluționează conflicte de competență în cazurile în care este instanța superioară comună instanțelor aflate în conflict, cererile de strămutare de la curtea de apel competentă la o altă curte de apel, alte cauze anume prevăzute de lege.

În materie penală, competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție vizează judecarea infracțiunilor de înaltă trădare, infracțiunilor săvârșite de senatori, deputați și membrii României în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și

Justiție, conform art. 40 din Codul de procedură penală, precum și judecarea infracțiunilor de terorism, conform art. 40 din Legea nr. 535/2004.

La începutul anului 2021, funcționau în cadrul secției, conform Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 174 din 16 decembrie 2020, un număr de 9 completuri de judecată în componere de 3 judecători, toate fiind și completuri specializate în materia Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, precum și pentru soluționarea cauzelor cu minori; 9 completuri de filtru; 27 de completuri de judecată compuse din 2 judecători; în componere de unic judecător un număr de 27 de completuri de judecător de cameră preliminară și, respectiv, un număr de 27 de completuri de judecător de drepturi și libertăți.

Prin Hotărârea Colegiului de conducere nr. 47 din 27 aprilie 2021, a fost aprobată desființarea unor formațiuni de judecată, începând cu data de 1 mai 2021, astfel încât, la nivelul secției, au rămas configurate în sistemul Ecris un număr de 8 completuri în componență de 3 judecători și 8 completuri de filtru, 24 de completuri în componență de 2 judecători, 23 de completuri de judecător de cameră preliminară și 23 de completuri de judecător de drepturi și libertăți.

d. Secția de contencios administrativ și fiscal

Competența materială a Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție este reglementată de dispozițiile art. 21 și art. 23 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Potrivit dispozițiilor legale menționate, Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție, judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege, precum și recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecății a fost întrerupt în fața curților de apel, recursurile formulate împotriva hotărârilor prin care un alt complet al aceleiași secții a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale; cererile de strămutare, conflictele de competență și orice alte cereri prevăzute de lege în orice alte materii date prin lege în competența sa.

Competența materială a Secției de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție este stabilită, în principal, de legea cadru, respectiv *Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004*, dar și de alte acte normative care prevăd expres competența instanței de contencios administrativ în diverse materii, fie ca instanță de recurs, fie ca instanță de fond.

Secția de contencios administrativ și fiscal, ca instanță de recurs, judecă, potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, recursurile exercitate împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel când au ca obiect anularea actelor administrative emise de autoritățile publice centrale și acte administrativ fiscale care privesc taxe și impozite, contribuții, datorii vamale, precum și accesorii ale acestora, cu o valoare de peste 3.000.000 de lei; recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate în temeiul art.15 alin.(18) din Legea nr.136/2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologic și biologic.

Pentru unele acte administrative, legea specială prevede competența în primă și ultimă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Astfel, Secției de contencios administrativ și

fiscal îi revine competența de a soluționa: contestațiile formulate împotriva hotărârilor Plenului Consiliului Superior al Magistraturii privind cariera și drepturile judecătorilor și procurorilor (art. 29 alin. (7) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii); acțiunile în anularea hotărârilor de revocare din funcție a membrilor Consiliului de administrație a Băncii Naționale a României (art. 33 alin. (9) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României); acțiunile în anularea hotărârilor Consiliului de administrație a Băncii Naționale a României cu privire la o instituție de credit (art. 275 alin. (2) din O.U.G. nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului) și litigiile privind refuzul nejustificat al Băncii Naționale a României de a se pronunța, în termenele prevăzute de lege, cu privire la o cerere de autorizare care cuprinde toate datele și informațiile cerute potrivit prevederilor legale în vigoare (art. 276 din același act normativ).

În cursul anului 2021, potrivit Hotărârilor Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 172 din 16 decembrie 2020 și nr. 173 din 16 decembrie 2020, au funcționat la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, 10 completuri de judecată în compunere de 3 judecători și 6 completuri de judecată în compunere de 5 judecători, având în competență soluționarea recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate în temeiul art. 15 alin. (18) din Legea nr. 136/2020.

e. Completurile de 5 Judecători

Organizarea, funcționarea și competența completurilor de 5 judecători în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt reglementate prin art. 19 alin. (2¹), art. 24 și art. 32 din Legea nr. 304/2004.

Conform dispozițiilor art. 24 din Legea nr. 304/2004, în materie penală, completurile de 5 judecători judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, recursurile în casație împotriva hotărârilor pronunțate în apel de completurile de 5 judecători, după admiterea în principiu, contestațiile împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecății în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și alte cauze date în competența lor prin lege.

În alte materii decât cea penală, completurile de 5 judecători soluționează recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară și alte cauze date în competența lor prin lege. De asemenea, completurile de 5 judecători soluționează recursurile împotriva hotărârilor de respingere a cererilor de sesizare a Curții Constituționale, pronunțate de un alt complet de 5 judecători.

În anul 2021, potrivit Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.169 din 16 decembrie 2020, au fost constituite două completuri de 5 judecători în materie penală și două completuri de 5 judecători în materie civilă, compuse din judecători desemnați prin tragere la sorți la începutul anului, în acord cu dispozițiile art. 32 alin. (2)-(4) din Legea nr. 304/2004.

f. Secțiile Unite

Potrivit competenței prevăzute în art. 25 și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru: a) soluționarea sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți; b) sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare; c) stabilirea, la sfârșitul

fiecărui an, a cazurilor în care este necesară îmbunătățirea legislației și comunicarea acestora către ministrul justiției.

Secțiile Unite reprezintă atât o formațiune judiciară, care se constituie din toți judecătorii în funcție ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, în sensul dispozițiilor menționate, cât și un compartiment în structura Înaltei Curți, din care face parte personalul de specialitate (magistrați – asistenți, grefieri etc.), care asigură îndeplinirea activităților administrativ-judiciare specifice Secțiilor Unite, ca formațiune de judecată, Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și completurilor de 5 judecători.

La ședințele Secțiilor Unite participă prim - magistratul asistent, iar la ședințele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii și Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept participă, prin rotație, magistrații-asistenți desemnați în materie civilă, respectiv în materie penală.

g. Managementul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Potrivit dispozițiilor art. 28 din Legea nr. 304/2004, conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție se exercită de președinte, 2 vicepreședinți și colegiul de conducere. Președintele reprezintă Înalta Curte de Casație și Justiție în relațiile interne și internaționale. Președintele, vicepreședinții și câte 2 judecători de la fiecare secție, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor, constituie Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

i) Prezentare generală. Aspecte organizatorice

În anul 2021, funcția de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost exercitată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, iar funcțiile de vicepreședinte au fost exercitate de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu și domnul judecător Ilie Iulian Dragomir.

În aceeași perioadă de referință, funcțiile de președinte de secție au fost exercitate după cum urmează: la Secția I civilă, de către doamna judecător Laura-Mihaela Ivanovici; la Secția a II a civilă, de către domnul judecător Marian Budă; la Secția penală, de către domnul judecător Daniel Grădinaru; la Secția de contencios administrativ și fiscal, de către doamna judecător Denisa Angelica Stănișor.

La nivelul corpului magistraților-asistenți, activitatea acestora în cadrul secțiilor este coordonată de câte un *magistrat asistent - șef*. Activitatea magistraților asistenți șefi, a celorlalți magistrați-asistenți din cadrul compartimentelor instanței supreme, altele decât secțiile, și a personalului din cadrul Secțiilor Unite și a Cancelariei este coordonată de prim-magistratul asistent.

ii) Colegiul de conducere al Înaltei Curte de Casație și Justiție

În anul 2021, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a desfășurat activități specifice, fiind solicitat, în principal, pentru dezbaterile și aprobarea măsurilor organizatorice. În cursul anului 2021, Colegiul de conducere a fost convocat pentru 21 de ședințe și a adoptat 194 de hotărâri.

Măsurile adoptate de Colegiul de conducere, al căror impact a contribuit la optimizarea activității de judecată, au vizat, în general, organizarea activității instanței, în

ansamblul său, în exercitarea atribuțiilor specifice organului colegial de conducere de la nivelul instanței și vor fi evidențiate, punctual, în cadrul prezentului raport.

iii) Principalele măsuri adoptate de conducerea instanței în anul 2021

În vederea realizării direcțiilor de acțiune asumate, printre care aceea de a pune în centrul de interes cetățeanul, drepturile și libertățile fundamentale ale acestuia, prioritățile actului de conducere au vizat, prin măsurile adoptate în cursul anului 2021, calitatea activității profesionale, în sensul asigurării eficienței și transparenței actului de justiție, reducerii duratei și simplificării procedurilor judiciare, precum și sporirii accesibilității instanței, ca serviciu public.

Situația de risc sanitar continuată și în cursul anului 2021, ca urmare a pandemiei COVID-19, a impus accelerarea procesului de implementare, dezvoltare și aplicare a proiectelor de modernizare a activității, aflate deja în derulare la nivelul instanței supreme, și a impus adoptarea de noi măsuri în scopul eficientizării activității, a echilibrării volumului de activitate și creșterii calității actului de justiție.

Astfel, pe parcursul anului 2021 managementul instanței supreme a vizat, cu precădere următoarele aspecte:

a) *Operaționalizarea structurilor nou înființate în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție*, în continuarea procesului de implementare și aplicare a noilor prevederi din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție¹, care a avut ca fundament o nouă viziune a conducerii instanței supreme asupra organizării structurilor și a activității instanței, în ansamblul său.

Anul 2021 a marcat, astfel, operaționalizarea compartimentelor nou reglementate în structura aparatului propriu, respectiv: *Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței*, din cadrul Serviciului legislație, studii și documentare, *Compartimentul de statistică* și *Compartimentul de relații internaționale*.

Constituirea, începând cu data de 01.02.2021, a *Compartimentului pentru studiul și unificarea jurisprudenței* din cadrul Serviciului legislație, studii și documentare, prin Ordinul Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20 din 28 ianuarie 2021, a permis instanței supreme o altă abordare, de data aceasta preventivă, în ceea ce privește eliminarea cazurilor de practică neunitară, alături de mecanismele clasice de unificare a jurisprudenței. Operaționalizarea compartimentului a necesitat alocarea de resurse umane (pentru început, 4 magistrați-asistenți), resurse materiale, stabilirea atribuțiilor personalului și a procedurilor de lucru apte să asigure scopul pentru care a fost înființat. Prin intermediul măsurilor organizatorice au fost create relațiile dintre compartiment și secțiile instanței supreme. Astfel, prin Hotărârea nr. 101 din 30 iunie 2021, Colegiul de Conducere a adoptat procedura de lucru și un plan de măsuri pentru asigurarea unei jurisprudențe unitare la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Pentru completurile din cadrul secțiilor s-a adoptat procedura de elaborare a fișelor de jurisprudență în care se regăsesc hotărârile judecătorești prin care au fost dezlegate probleme de drept relevante pentru fiecare secție. Potrivit procedurii stabilite, secțiile transmit compartimentului fișele de jurisprudență, acestea fiind menționate de către compartiment în *Registrul de jurisprudență*, pe materii. Totodată, compartimentul are

¹ Republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 121 din 17 februarie 2020

obligăția de a întocmi rapoarte lunare prin care se notează problemele de drept relevante și se semnalează eventualele cazuri de practică neunitară.

În acest context, se poate menționa că organizarea corespunzătoare a compartimentului a permis publicarea on-line a întregii jurisprudențe proprii indexată și integrală, anonimizată, dar și a unor studii și sinteze. Concomitent, s-a asigurat accesul gratuit al publicului, magistraților, avocaților ori al celorlalți profesioniști ai dreptului la jurisprudența și publicațiile ÎCCJ.

Chiar dacă aceste modalități complementare de unificare a jurisprudenței nu au un caracter formal și nici forța obligatorie a recursului în interesul legii sau a dezlegării unei chestiuni prealabile, diseminarea jurisprudenței celei mai înalte instanțe din ierarhia noastră judiciară este de așteptat să producă un efect unificator și să crească calitatea și previzibilitatea legii, premise esențiale pentru asigurarea liberului acces la justiție și pentru funcționarea statului de drept.

Operaționalizarea începând cu 01 mai 2021 a Compartimentului de statistică, prin Ordinul Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 56 din 19 martie 2021, a condus la colectarea și valorificarea datelor statistice în mod unitar la nivelul instanței supreme, precum și la realizarea unui sistem modern de păstrare și utilizare a datelor statistice la nivelul instanței supreme.

De asemenea, prin Ordinul Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 52 din 17 martie 2021 a fost operaționalizat, începând cu 15 aprilie 2021, Compartimentul de relații internaționale, ceea ce a permis valorificarea informațiilor primite în cadrul asociațiilor, organizațiilor și rețelelor internaționale din care ÎCCJ face parte, în vederea asigurării concordanței jurisprudenței proprii cu practica jurisdicțională a CJUE, CEDO, precum și abordarea unitară a chestiunilor de interes comun pentru jurisdicțiile supreme din statele membre ale Uniunii Europene.

Compartimentul de Relații Internaționale a asigurat în anul 2021 redactarea corespondenței în limba engleză, redactarea materialelor pentru acțiunile și congresele organizate de asociațiile în care Înalta Curte are calitatea de membru (chestionare și rapoarte naționale), efectuând orice lucrare solicitată de acestea.

În cursul anului de referință a fost operaționalizat, prin Ordin al Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, și Compartimentul de documente clasificate, structură nou prevăzută în Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, urmare a adoptării Hotărârii Colegiului de Conducere nr. 145 din 29.10.2020.

Prin intermediul acestui nou compartiment au fost soluționate în cursul anului 2021 un număr de 3352 de cereri formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în baza Legii nr. 51/1991, reprezentând atât cereri de emitere mandate de securitate națională inițiale, cât și cereri de prelungire, completare, încetare mandate.

b) Gestionarea resurselor umane

În anul 2021, deși s-a înregistrat o ușoară scădere a volumului de cauze, încărcătura s-a menținut ca și în anii precedenți, principala cauză fiind fluctuația de personal. În condițiile în care efectul direct se răsfrânge asupra calității actului de justiție, cu referire concretă la condițiile de celeritate, gestionarea cât mai eficientă a resurselor umane a continuat să constituie o prioritate pentru conducerea instanței supreme.

În urma analizelor schemelor de personal, în raport cu volumul și încărcătura fiecărei structuri din cadrul instanței, având în vedere însă și măsurile de modernizare a activității, s-au impus măsuri de alocare sau realocare, după caz, a unor posturi în structurile nou create sau în cele deja existente, dar care erau supuse unor vulnerabilități, inclusiv din perspectiva resursei umane. Prin măsurile adoptate, s-a urmărit o echilibrare a schemelor de personal în raport cu volumul de activitate al secției/compartimentului, dar și un echilibru al atribuțiilor stabilite în sarcina personalului.

Astfel, după ce, în anul 2020, schema de personal a fost suplimentată cu *20 de posturi de magistrat-asistent și 10 posturi de personal auxiliar de specialitate*, în cursul anului 2021 au fost finalizate procedurile de ocupare a acestor posturi. Măsurile de repartizare a posturilor de magistrat - asistent și grefier au creat premisele atingerii unui obiectiv important al conducerii instanței, acela de a asigura crearea unor structuri stabile pentru fiecare complet de judecată și generalizarea la nivelul secțiilor a unei formule prin care fiecărui judecător să-i fie repartizat un magistrat-asistent, iar fiecărei formațiuni de judecată să-i fie alocați 2 grefieri.

În același timp, s-a avut în vedere alocarea și repartizarea posturilor pentru compartimentele nou înființate, în scopul operaționalizării acestora.

În continuarea acestor măsuri, în cursul anului 2021, conducerea instanței supreme a repartizat sau a realocat, după caz, posturile vacante de judecător, magistrat-asistent și grefier și a inițiat demersuri pentru organizarea concursurilor de ocupare a tuturor posturilor vacante, din totalul de 579 de posturi finanțate fiind vacante, la data de raportare, doar un număr de 38 posturi.

Un proiect important al conducerii Înaltei Curți de Casație și Justiție este asigurarea unei strategii de resurse umane care să permită, în principal, optimizarea schemelor de funcții și de personal în raport cu volumul de activitate și încărcătura personalului, dar și evitarea unor situații de criză generate de o diminuare a gradului de ocupare a posturilor. În acest sens, prin Ordinul nr. 55 din 19 martie 2021, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a înființat grupul de lucru și a stabilit obiectivele elaborării unei strategii de resurse umane pe termen mediu și lung, un prim raport al grupului de lucru fiind întocmit în cursul anului 2021.

c) Organizarea activității de judecată

Pe acest palier, principalele obiective ale conducerii Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost, și pentru anul 2021, creșterea calității actului de justiție și reducerea duratei procedurilor, cu accent pe componenta privind activitatea de redactare a hotărârilor judecătorești.

Măsurile adoptate pe parcursul anului 2021 au vizat, în principal, organizarea anuală a activității de judecată din cadrul secțiilor, Completurilor de 5 Judecători și a formațiunilor de unificare a practicii judiciare: numărul și compunerile completurilor, înființarea completurilor specializate la nivelul secțiilor, parametrii de configurare a completurilor și de repartizare aleatorie a cauzelor, practici unitare de lucru cu privire la activitatea de repartizare ș.a.; desemnarea membrilor completurilor de 5 judecători și a judecătorilor care compun listele de permanență pentru aceste formațiuni de judecată; desemnarea membrilor titulari și a membrilor supleanți ai Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, respectiv ai Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pentru fiecare dosar în parte; stabilirea calendarului ședințelor de judecată.

În ceea ce privește activitatea de judecată, Colegiului de conducere a aprobat o serie de măsuri menite să reducă aflulul cauzelor repetitive, care contribuiau substanțial la supraîncărcarea volumului de activitate. Prin Hotărârea Colegiului de conducere nr. 86 din 30 iunie 2021, care a completat Hotărârea Colegiului de conducere nr. 36 din 28 iunie 2017, a fost implementată la nivelul instanței supreme o procedură de calificare și soluționare a două categorii de cereri: cereri cu caracter repetitiv, vădit inadmisibile, care vizează hotărâri definitive pronunțate de Înalta Curte, respectiv cereri al căror conținut nu permite stabilirea obiectului cauzei. Potrivit acestei proceduri, respectivele cereri sunt calificate drept petiții și se soluționează sau se clasează în conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor.

În ceea ce privește activitatea de redactare a hotărârilor judecătorești, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, în exercitarea atribuției de îndrumare și control a activității secțiilor, a supus aprobării Colegiului de conducere o serie de măsuri menite să reducă disfuncționalitățile ivite în activitatea magistraților-asistenți și a grefierilor de ședință, fiind vizate, în principal, nivelul de eficiență și dezvoltarea profesională. Astfel, prin Hotărârea nr. 101 din 30 iunie 2021, în continuarea și suplimentarea măsurilor adoptate prin Hotărârea nr. 6 din 28 ianuarie 2020, au fost stabilite noi proceduri de lucru pentru remedierea deficiențelor în activitatea de redactare a hotărârilor judecătorești pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Tot în cadrul măsurilor privind organizarea activității de judecată, de data aceasta din perspectivă logistică, se impune a fi menționată elaborarea proiectului privind „Reabilitarea prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție” și includerea în Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”.

d) Dezvoltarea proiectelor de digitalizare a instanței:

Modernizarea instanței, din perspectiva digitalizării, a constituit și constituie în continuare unul dintre obiectivele majore pentru conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție. În atingerea scopului esențial de racordare la evoluțiile tehnologice și de asigurare a caracterului modern, de instanță digitală, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a emis Ordinul nr.54 din 19 martie 2021, prin care a stabilit grupul de lucru și obiectivele pentru elaborarea ”Strategiei și planului de digitalizare al Înaltei Curți de Casație și Justiție”.

În iunie 2021, președintele instanței supreme a aprobat Planul de digitalizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în care sunt înscrise, ca principale obiective, dezvoltarea aplicației „Dosar electronic”, prin implementarea unor noi funcții, dezvoltarea unei funcționalități de management al dosarelor și al principalelor tipuri de documente, implementarea unui soft de conversie audio în text, implementarea unui sistem de management intern al documentelor în format electronic, implementarea arhivei electronice, dezvoltarea motorului de căutare a jurisprudenței, implementarea unei soluții tehnice destinată anonimizării hotărârilor judecătorești, dezvoltarea infrastructurii hardware și software și creșterea gradului de securitate a datelor și a informațiilor.

Un alt obiectiv major inclus în planul de digitalizare l-a constituit crearea unei noi identități vizuale a instanței supreme și îmbunătățirea structurii și calității informațiilor oferite în sistem digital, precum și a motorului de căutare a jurisprudenței, obiectiv implementat începând cu data de 9 iulie 2021, dată de la care a devenit funcțional un nou site

(www.iccj.ro/), cu o platformă de servicii digitale precum afișarea calendarului ședințelor de judecată sau accesul la arhiva electronică a dosarelor, a ședințelor de judecată și a hotărârilor. De asemenea, noul website a permis operaționalizarea serviciului de depunere electronică a cererilor, înscrisurilor și a altor documente adresate Înaltei Curți, precum și a serviciului de depunere electronică a petițiilor și a cererilor întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 care permite transmiterea instantanee a petițiilor și a cererilor depuse de către cetățeni către compartimentul specializat al instanței supreme.

e) Asigurarea unei comunicări publice transparente și eficiente

Asigurarea transparenței activității judiciare a reprezentat și în anul 2021 o prioritate în activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În acest sens, una dintre măsurile implementate în anul 2021 a vizat operaționalizarea, începând cu data de 1 februarie, a Compartimentului pentru studiul și unificarea jurisprudenței. Operaționalizarea acestui compartiment s-a înscris în eforturile Înaltei Curți de Casație și Justiție de asigurare la cel mai înalt nivel a funcțiunii constituționale și legale a instanței supreme privitoare la unificarea jurisprudenței, inclusiv prin mecanisme de prevenire a apariției situațiilor de practică neunitară.

În cursul anului 2021, Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței a analizat și indexat un număr total de 12.400 hotărâri judecătorești, iar tabelele cronologice cu deciziile indexate au fost publicate pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție, la rubrica Biblioteca digitală - Jurisprudență indexată, fiind accesibile publicului.

Totodată, în vederea asigurării transparenței actului intern decizional, au fost publicate pe pagina de internet actele interne cu relevanță în ceea ce privește anumite aspecte legate de activitatea instanței și modalitatea de acces în sediile acesteia. De asemenea, au fost publicate și hotărâri ale Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, menite să aducă la cunoștință publică măsurile de interes public adoptate.

În același sens, prin Ordinul Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.159 din 29 iunie 2021 au fost stabilite documentele de interes public și categoriile de documente produse și/sau gestionate potrivit legii.

Totodată, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin Ordinul nr.192 din 9 iulie 2021 a stabilit procedura de actualizare a informațiilor publicate pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

h. Scurtă prezentare a aparatului propriu

Aparatul propriu al instanței supreme este reglementat în cuprinsul dispozițiilor art.20 alin. (2) din Legea nr.304/2004, potrivit căreia „Înalta Curte de Casație și Justiție cuprinde în structură Cancelaria, direcții, servicii și birouri, cu personalul stabilit prin statut de funcții”.

Structura organizatorică detaliată a aparatului propriu se regăsește în cuprinsul Cap. XII al Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare (ROFA al ÎCCJ).

Potrivit reglementărilor menționate, aparatul propriu este organizat după cum urmează:

Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică, din a cărei structură fac parte următoarele compartimente:

- *Serviciul legislație, studii și documentare* în cadrul căruia funcționează: Biblioteca Înaltei Curți de Casație și Justiție și Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței, constituit și operaționalizat începând cu 01 februarie 2021, conform Ordinului Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.20 din 28 ianuarie 2021;

- *Serviciul informatică juridică*.

Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică funcționează în subordinea președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, este condusă de un director și se compune din magistrați - asistenți, personal auxiliar de specialitate și specialiști IT, stabiliți prin statut de funcții. Atribuțiile personalului sunt prevăzute în dispozițiile art. 83 și art. 84 din ROFA al ÎCCJ și sunt stabilite prin fișa fiecărui post. Din anul 2021, Serviciul informatică juridică este condus de un informatician șef.

Cancelaria în structura căreia funcționează: Cabinetele președintelui, vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție și prim - magistratului - asistent; Compartimentul de statistică (operaționalizat din 01 mai 2021); Secretariatul Colegiului de conducere; Compartimentul juridic; Compartimentul de relații internaționale (operaționalizat din 15 aprilie 2021);

Cancelaria este condusă de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și este compusă din magistrați-asistenți, personal auxiliar de specialitate, personal conex, funcționari publici, personal contractual, stabiliți prin statut de funcții. Personalul din cadrul Cancelariei este subordonat președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și vicepreședinților și este coordonat de prim - magistratul - asistent. Atribuțiile personalului sunt stabilite prin fișa fiecărui post.

Departamentul economico-financiar și administrativ, din a cărei structură fac parte: *Serviciul financiar-contabil* în cadrul căruia funcționează: Compartimentul financiar-contabil și Compartimentul salarizare; *Serviciul administrativ* în cadrul căruia funcționează: Biroul administrativ și aprovizionare și Biroul auto; *Biroul resurse umane*.

Departamentul economico - financiar și administrativ funcționează în subordinea președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, este condus de un manager economic și este încadrat cu funcționari publici, personal contractual și personal conex, stabiliți prin statut de funcții. Serviciile din cadrul Departamentului economico-financiar și administrativ sunt conduse de șefi serviciu, iar birourile, de șefi birou. Atribuțiile personalului sunt prevăzute în dispozițiile art.106 din ROFA al ÎCCJ și sunt stabilite prin fișa fiecărui post.

Biroul de informare și relații publice din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile art.107-109 din ROFA al ÎCCJ, precum și în acord cu competențele stabilite prin Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 233/2002 și Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

Biroul de informare și relații publice funcționează în subordinea unui vicepreședinte și este condus de un judecător care are și calitatea de purtător de cuvânt al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Biroul este încadrat cu personal potrivit statutului de funcții, atribuțiile personalului fiind stabilite potrivit fișei fiecărui post.

Registratura Generală a Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează distinct de registraturile secțiilor și este compusă din grefieri și agenți procedurali. Activitatea este

coordonată de un prim grefier, iar atribuțiile personalului sunt prevăzute în cuprinsul dispozițiilor art.89 din ROFA al ÎCCJ și sunt stabilite prin fișa fiecărui post.

Compartimentul Arhivă Generală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, structură organizatorică suport a instanței supreme, este organizată și funcționează în conformitate cu dispozițiile art.117-120 din ROFA al ÎCCJ, în subordinea Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Compartimentul de audit public intern funcționează în subordinea directă a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, exercitând o funcție distinctă și independentă de activitățile specifice Înaltei Curți de Casație și Justiție. Compartimentul este încadrat cu personal potrivit statutului de funcții, atribuțiile personalului fiind reglementate prin dispozițiile art.122 și 123 din ROFA al ÎCCJ și potrivit fișei fiecărui post.

Compartimentul de protecție a muncii în cadrul căruia funcționează: *Serviciul de Securitate a muncii și Serviciul de medicina muncii*;

Compartimentul este organizat potrivit dispozițiilor art. 124 – 127 din ROFA al ÎCCJ și este încadrat cu personal potrivit statutului de funcții. Atribuțiile personalului sunt prevăzute în dispozițiile art.125-126 din ROFA al ÎCCJ și sunt stabilite potrivit fișei fiecărui post.

Compartimentul de documente clasificate, ca structură organizatorică a Înaltei Curți, a fost creat prin Hotărârea Colegiului de conducere nr. 145/29 octombrie 2020, de modificare și completare a Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de casație și Justiție.

Compartimentul funcționează în subordinea președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și este compus din magistrați-asistenți și personal auxiliar de specialitate, stabiliți prin statutul de funcții. Atribuțiile personalului din cadrul compartimentului sunt prevăzute în cuprinsul dispozițiilor art.128³ din ROFA al ÎCCJ și sunt stabilite prin fișa fiecărui post.

3. Relații internaționale

În anul 2021, activitatea internațională a Înaltei Curți desfășurată în cadrul asociațiilor internaționale a căror membră este, activitate care a avut loc atât în format online, cât și în format fizic, a avut un rol determinant în promovarea necesității consolidării independenței sistemului judiciar și dezvoltării cooperării inter-judiciare cu alte instanțe supreme din statele membre ale Uniunii Europene.

Înalta Curte de Casație și Justiție a colaborat cu Rețeaua Președinților Curților Supreme de Justiție din Uniunea Europeană, Asociația Internațională a Înalțelor Jurisdicții Administrative, Asociația Consiliilor de Stat și a Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană precum și Curți Supreme ale lumii și a participat activ la evenimentele organizate de acestea, fie prin onorarea invitațiilor la Conferințe, Seminarii, Ceremonii de deschidere a Anului Judiciar, fie prin exprimarea unor puncte de vedere cu privire la probleme de drept ridicate prin înaintarea chestionarelor de către organizațiile internaționale sau Curțile Supreme corespondente.

Printre evenimentele internaționale la care Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentată în anul 2021, enumerăm și prezentăm următoarele:

➤ *Adunarea Generală a Rețelei Președinților Curților Supreme de Justiție din Uniunea Europeană* organizată, prin videoconferință, în data de 23 aprilie 2021, având ca scop alegerea noii conduceri a organizației.

➤ Conferință online organizată de Rețeaua Președinților Curților Supreme de Justiție din Uniunea Europeană prin Programul e-Justice cu tema „*Pentru o e-justiție centrată pe oameni*”, în datele de 26-27 aprilie 2021.

➤ Evenimentul online organizat de Asociația Internațională a Înalțelor Jurisdicții Administrative la data de 27 mai 2021, intitulat „*Instanțele Administrative și COVID-19 - Gestionarea crizei și pregătirea pentru un nou normal în Orientul Mijlociu și Africa de Nord*”.

➤ *Adunarea Generală și Colocviul „ReNEUAL II”* organizate de Asociația Consiliilor de Stat și a Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană (ACA) pe data de 31 mai 2021 prin videoconferință.

➤ Vizită oficială a Delegației Curții Supreme a Republicii Cehia, formată din Președintele Curții Supreme a Republicii Cehia, Judecător Petr Angyalossy, însoțit de Domnul Aleș Pavel, Director al Cabinetului Președintelui Curții Supreme.

➤ „*Simpozionul Internațional de excelență a Înalțelor Curți de Apel*” și *Ceremonia de deschidere pentru anul judiciar 2021-2022*, organizate la Ankara, Turcia, de Curtea de Casație (septembrie 2021).

➤ Seminarul organizat de Consiliul de Stat Italian și Aca - Europa, cu tema „*Legea, instanțele și ghiduri pentru administrația publică*”, Fiesole, Italia

➤ „*Forumul ministerial al Comisiei privind justiția digitală*”, online, pe 12 octombrie 2021.

➤ „*Cea de-a 11-a Conferință a Președinților instanțelor din Europa Centrală și de Est*” Bled, Slovenia, în perioada 17-20 octombrie 2021.

➤ *21 Octombrie 2021 Conferința Online* organizată de Rețeaua Președinților Curților Supreme de Justiție din Uniunea Europeană, „*Efectele pandemiei Covid-19 asupra activității Curților Supreme și asupra funcționării sistemului judiciar în general*”.

În plus față de participarea la evenimentele menționate anterior, Înalta Curte de Casație și Justiție a României și-a adus aportul în scena internațională și prin contribuția la rapoartele întocmite de organizațiile internaționale, cele mai importante fiind:

➤ „*Curțile Administrative Supreme în timpurile COVID-19 – o lecție învățată.*” - raportul anual întocmit de Asociația Consiliilor de Stat și a Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană, care conține o sinteză a măsurilor luate de jurisdicțiile supreme administrative naționale în contextul pandemiei de COVID-19: măsuri de reorganizare administrativă, reglementarea accesului publicului, organizarea muncii de la domiciliu pe categorii de personal etc.

➤ „*Cea de-a noua ediție a tabloului de bord al UE privind justiția*” înaintat de Asociația Consiliilor de Stat și a Jurisdicțiilor Administrative Supreme din Uniunea Europeană (ACA - Europa).

➤ *3-5 noiembrie 2021 cea de-a 22 a Reuniune Plenară a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni Strasbourg* în sistem hibrid (fizic și videoconferință) la care a fost adoptat Avizul nr. 24 privind „*Evoluția Consiliilor de Justiție și rolul lor în sistemele judiciare independente și imparțiale*”.

Tabloul de bord al UE privind justiția este un instrument anual de informare comparativă. Scopul său este de a sprijini UE și statele membre să îmbunătățească eficacitatea sistemelor lor de justiție naționale prin furnizarea de date obiective, fiabile și comparabile

privind o serie de indicatori relevanți pentru evaluarea eficienței, calității și independenței sistemelor de justiție în toate statele membre. Acesta nu prezintă un clasament unic global, ci oferă o imagine de ansamblu asupra modului în care funcționează toate sistemele de justiție, pe baza unor indicatori de interes comun și de relevanță pentru toate statele membre.

4. Relația instanței supreme cu celelalte instituții și rolul acesteia în cadrul separației și echilibrului puterilor statului

În plan general, anul 2021 a însemnat revenirea după faza cea mai acută a pandemiei de COVID-19, continuând măsurile sanitare luate pe plan mondial pentru atenuarea efectelor acesteia. Polarizarea la nivelul societății în ceea ce privește conținutul unora dintre acestea, dar și revenirea la nivel normal a activităților economice și reluarea unor activități de natură socială au generat o creștere a activității, în special la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, dar și în ceea ce privește litigiile dintre profesioniști (fostele cauze de drept comercial).

Reluarea la nivel normal a activităților judiciare a demonstrat că atât instanța supremă cât și celelalte instanțe judecătorești s-au adaptat la noile realități sociale și juridice generate de pandemie și de criza sanitară aferentă. La nivelul instanței supreme a fost continuat procesul de digitalizare, prin implementarea unor funcții noi ale dosarului electronic, diversificarea conținutului oferit prin intermediul paginii de Internet, prezența, pentru prima oară, pe rețelele sociale și îmbunătățirea motorului de căutare a jurisprudenței. Toate aceste măsuri, deși au fost luate cu precădere în contextul special generat de pandemie, sunt de natură a îmbunătăți activitatea Înaltei Curți și accesul cetățenilor la justiție, dar și la informația relevantă legată de activitatea Înaltei Curți, inclusiv după încheierea crizei sanitare. Îmbunătățirea organizării muncii și eficientizarea circuitelor administrative, introducerea unor mijloace moderne privind desfășurarea anumitor activități judiciare, asigurarea accesului părților la actele judiciare, în special în format digital constituie progrese care deja contribuie la o mai mare rapiditate a procedurilor judiciare, astfel cum o arată datele statistice prezentate chiar în condițiile prezentului raport. În același timp, s-a asigurat un just echilibru între necesitatea modernizării activității judiciare și principiile fundamentale, imuabile, ale organizării acesteia – contradictorialitatea, dreptul la apărare, posibilitatea de a cunoaște și de a studia actele dosarului etc. și se acordă în continuare o atenție specială pentru asigurarea accesului la actele judiciare și pentru persoanele care nu beneficiază de mijloace electronice de comunicare/accesare a aplicațiilor dezvoltate de către Înalta Curte sau care nu doresc încă să folosească aceste mijloace în relația cu instanța.

Cooperarea instituțională dintre *Consiliul Superior al Magistraturii* și Înalta Curte de Casație și Justiție a continuat în bune condiții, Consiliul manifestând deschidere pentru sprijinirea instanței supreme, prin organizarea cu celeritate a procedurilor de ocupare a posturilor vacante, atât în ceea ce privește posturile de judecător, cât și magistrații-asistenți. Creșterea bazei de selecție la procedurile de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție și asigurarea stabilității Înaltei Curți sub aspectul resurselor umane, în condițiile menținerii unui ritm alert al pensionărilor la nivelul tuturor instanțelor judecătorești, rămân preocupări pentru ambele instituții, însă abordarea în mod real și durabil a acestora necesită și implicarea altor puteri ale Statului, inclusiv la nivel legislativ și administrativ, prin întărirea statutului

magistratului, regândirea competențelor instanței supreme, asigurarea unor spații de lucru adecvate și a unor condiții de muncă mai bune etc. O bună colaborare s-a realizat și cu instituțiile aflate în coordonarea Consiliului, rolul Institutului Național al Magistraturii rămânând esențial, atât în ceea ce privește procedurile de ocupare a posturilor vacante, cât și sub aspectul asigurării accesului la forme de pregătire profesională continuă. Pe de altă parte, Școala Națională de Grefieri a rămas principala modalitate de ocupare a posturilor vacante de grefier de la Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aceleași coordonate corecte s-a desfășurat și relația instituțională a Înaltei Curți cu cealaltă jurisdicție supremă a României – *Curtea Constituțională*, acestea aflându-se într-o relație de complementaritate în cadrul echilibrului constituțional, activitatea fiecăreia dintre cele două jurisdicții fiind subordonată scopului său fundamental – interpretarea și aplicarea unitară a legii de către Înalta Curte, respectiv controlul constituționalității legilor și altor acte normative cu putere de lege în cazul Curții Constituționale. O altă perspectivă importantă a raporturilor dintre Înalta Curte și Curtea Constituțională îl reprezintă atribuția conferită de legea fundamentală Secțiilor Unite de a putea sesiza jurisdicția constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Alături de jurisprudența Curții Constituționale, o atenție specială a fost acordată de către Înalta Curte de Casație și Justiție jurisprudenței celor două jurisdicții europene – *Curtea de Justiție a Uniunii Europene*, respectiv *Curtea Europeană a Drepturilor Omului*. Având în vedere aprofundarea integrării dreptului Uniunii Europene în dreptul național și consolidarea spațiului comun de libertate, securitate și justiție la nivelul Uniunii, dar și ca efect al creșterii complexității raporturilor juridice și a procesului de diversificare și de ”specializare” a dreptului, ca instanță de ultim grad și în virtutea principiului supremației dreptului Uniunii Europene, consacrat de Constituția României, completurile de judecată ale Înaltei Curți au formulat mai multe întrebări preliminare adresate Curții de Justiție a Uniunii, unele dintre acestea fiind soluționate în cursul perioadei de referință.

Așa cum s-a arătat și în rapoartele precedente, tot din perspectiva constituțională trebuie privite și relațiile instituționale ale Înaltei Curți cu *Legislativul*. Ca ”autor” al legii și organ reprezentativ suprem al poporului român, Parlamentul deține poziția predominantă în procesul legislativ, legea fiind obligatorie și egală pentru toți – persoane fizice, juridice, instituții, inclusiv pentru instanțe și fiecare judecător în parte. Instanțele nu sunt chemate să modifice legea sau să-și facă propria lege, ci să o aplice, independența judecătorilor nu este un ”mandat” pentru nesocotirea legii, ci tocmai pentru apărarea ei. Plecând de la acest principiu, tocmai ca urmare a faptului că Înalta Curte are drept rol fundamental asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii, Constituția conferă instanței supreme o anumită implicare în procesul de asigurare a calității legii, a conformității acesteia cu Constituția și, pe cale de consecință, și cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și normele de drept al Uniunii Europene. Acest mecanism a fost descris pe scurt în cele ce preced și se circumstanțiază controlului de constituționalitate a legilor înainte de promulgare. Tocmai în considerarea rolului Parlamentului în procesul legislativ, instanța supremă a folosit acest mecanism cu maximă prudență și, niciodată, în raport cu chestiuni de oportunitate, care țin de opțiunea legislativă, întrucât chestiunile de ”politică” judiciară sunt exclusiv apanajul Parlamentului. Toate sesizările Înaltei Curți au vizat procedura de adoptare a actului normativ, în apărarea principiului legalității, sau chestiuni privind claritatea, accesibilitatea și previzibilitatea

reglementării, pentru a se preveni cauzarea de prejudicii cetățenilor în procesul concret de aplicare a normei de drept respective.

Un alt mecanism prin care Înalta Curte se poate implica în procesul de asigurare a calității legii îl reprezintă atributul acesteia de a formula, la sfârșitul fiecărui an, propuneri de îmbunătățire a legislației. Ca și în primul caz, respectarea rolului constituțional al Legiuitorului impune folosirea acestui instrument cu moderație, nu cu privire la chestiuni de opțiune legislativă, ci exclusiv cu privire la aspecte punctuale, care au creat dificultăți practice și se impune a fi corectate, opțiunea finală fiind a legiuitorului. În perioada de referință, Secțiunile au dezbătut și adoptat mai multe propuneri privind efectuarea unor corecții legislative, inclusiv în ceea ce privește competențele Înaltei Curți, care au fost transmise, conform procedurii, Ministerului Justiției.

La nivel general, în cursul anului 2021 cadrul legislativ privind funcționarea sistemului judiciar a rămas relativ stabil. Cu toate acestea, lansarea în trecut în spațiul public a mai multor afirmații sau proiecte legislative care ar fi afectat statutul judecătorului, chiar dacă rămase în final fără efect, alături de efectele supraîncărcării și de condițiile de muncă, fac ca fenomenul pensionării judecătorilor, inclusiv de la instanța supremă, imediat după îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege să continue chiar și în prezent într-un ritm accelerat. Această situație provoacă, pe de o parte, instabilitate la nivelul corpului de judecători și deficit de personal, în special la instanțele din partea superioară a ierarhiei judiciare, iar, pe de altă parte, conduce la ieșirea în mod prematur a unor profesioniști deosebit de valoroși.

În privința relației instituționale cu *Executivul*, aceasta s-a desfășurat și în anul 2021 în parametri corecți, cu respectarea separării și echilibrului constituțional. A crescut perceptibil gradul de coeziune în acțiunea puterilor statului, inițial pentru asigurarea funcționalității acestuia în raport cu situația dificilă decurgând din criza sanitară. Chiar și după atenuarea efectelor acesteia a continuat să se manifeste deschidere în raport cu nevoile concrete ale instanței supreme pentru o funcționare eficientă. După suplimentarea schemelor de personal intervenită în anul 2020, în anul 2021 Executivul a sprijinit demersurile de digitalizare ale Înaltei Curți, în special prin preluarea și posibilă finanțare a unora dintre obiectivele stabilite în cadrul PNRR. De asemenea, se află într-un stadiu avansat preluarea de către Compania Națională de Investiții a unui proiect destul de amplu privind reabilitarea și extinderea actualului sediu principal al Înaltei Curți. Chiar dacă resursele financiare rămân limitate la nivel bugetar, și ca efect al situației generale și al necesității prioritizării în alocarea resurselor disponibile, există premisele asigurării funcționării adecvate a Înaltei Curți prin cooperare instituțională loială și o analiză permanentă a suplimentării resurselor alocate pentru rezolvarea unor chestiuni punctuale, de natură urgentă.

Cu referire la *parchete și barourile de avocați*, Înalta Curte a continuat atitudinea de deschidere față de asigurarea unei interacțiuni cât mai eficiente, în limitele legii, a atribuțiilor fiecărei profesii, în interesul cetățenilor pe care instanța îi deservește. Tensiunile generate ca urmare a hotărârilor pronunțate de completuri ale instanței supreme în ceea ce privește o cauză implicând un avocat au fost atenuate prin dialog instituțional, iar cooperarea instituțională s-a situat constant la un nivel excelent în ceea ce privește găsirea de soluții pentru probleme organizatorice punctuale, precum au fost, spre exemplu, cele semnalate de agentul guvernamental al României la CEDO, cu privire la asigurarea asistenței juridice efective în anumite categorii de cauze.

Sub aspectul relației cu *mass-media*, Înalta Curte a continuat să furnizeze cu regularitate informațiile publice relevante, atât din oficiu, prin intermediul site-ului propriu, al cărui conținut a fost extins, sistematizat și diversificat, cât și la solicitările punctuale ale instituțiilor de presă sau ale jurnaliștilor. De asemenea, instanța supremă a început furnizarea unor informații relevante privind activitatea proprie și jurisprudența relevantă și prin intermediul rețelelor sociale, fiind lansat contul de Facebook al acesteia.

În concluzie, ca și în anul precedent, sub aspect general, în perioada de referință – anul 2021- nu s-au reținut imixtiuni, presiuni sau condiționări, la nivel sistemic sau individual, din partea altor puteri ale statului, instituții, persoane ori organizații particulare, ori prin intermediul *mass-media*, care să afecteze în mod efectiv independența și imparțialitatea judecătorilor Înaltei Curți, deși activitatea acestora a continuat să fie supusă, uneori în mod excesiv, scrutinului public și analizelor desfășurate în *mass-media*, însă un anumit nivel de manifestare a pozițiilor critice este inevitabil la nivelul activității unei instanțe supreme și este până la urmă o expresie a funcționării societății democratice. Toate deficiențele de natură administrativă semnalate în cadrul unor astfel de exprimări critice au fost analizate și sunt analizate cu promptitudine, iar aspectele judiciare pot fi analizate și, dacă se impune, pot fi corectate exclusiv prin intermediul căilor de atac prevăzute de lege.

CAPITOLUL II

Înalta Curte de Casație și Justiție în anul 2021

1. Abordarea principalilor factori de risc privind activitatea instanței supreme

a. Supraîncărcarea și caracterul limitat al resurselor disponibile

Anul 2021 a continuat să se afle sub amprenta situației epidemiologice declanșate de pandemia COVID-19, astfel încât, pe perioada stării de alertă, în scopul prevenirii și reducerii riscului de îmbolnăvire, la nivelul Înaltei Curți și-au păstrat valabilitatea majoritatea măsurilor administrative adoptate în cursul anului anterior și, totodată, au fost luate măsuri noi, subsumate regulilor de disciplină sanitară stabilite de autoritățile competente.

Măsurile administrative implementate au vizat protejarea sănătății publice și asigurarea desfășurării activității administrativ-jurisdicționale în parametri optimi și vor fi evidențiate în secțiunea destinată gestionării efectelor produse de epidemia de COVID-19 din prezentul capitol.

Din perspectiva volumului de activitate, ca și în anii anteriori, îndeplinirea dublului rol al Înaltei Curți, reliefată de exercitarea celor două funcțiuni sociale fundamentale – funcțiunea judiciară (prin îndeplinirea justiției, alături de celelalte instanțe judecătorești) și funcțiunea de unificare a practicii judiciare, prin mecanismele de unificare a jurisprudenței prevăzute de lege, grevate pe o structură de resurse fluctuantă, determină menținerea supraîncărcării activității instanței supreme, datele statistice relevând un număr important de cauze ce au fost gestionate în cursul anului de referință.

Abordarea cantitativă și calitativă a activității Înaltei Curți, concretizată într-o analiză funcțională proprie, a convers la concluzia că îmbunătățirea acesteia este strâns legată, pe de o parte, de stoparea aglomerării la nivelul acestei instanțe, iar, pe de altă parte, de creșterea gradului de digitalizare a activităților Înaltei Curți.

Astfel, în demersul de a da o valoare superioară actului de justiție la nivelul instanței supreme, pe cele două coordonate principale menționate, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a analizat și admis propunerile de modificări legislative, care s-au concretizat în adoptarea Hotărârii nr. 1 din 22 februarie 2021 cu privire la: (i) modificarea competenței Înaltei Curți în scopul accelerării judecării la nivelul instanței supreme, reglementarea tehnicii de redactare a minutelor și a hotărârilor judecătorești, având în vedere organizarea instanței în cadrul căreia își desfășoară activitatea și magistrați-asistenți; (ii) introducerea semnăturii electronice în cazul hotărârilor judecătorești, ca o componentă a modernizării actului de judecată, în condițiile procesului de digitalizare a serviciului de justiție; (iii) armonizarea normelor din Codul de procedură penală cu normele din Codul de procedură civilă în ceea ce privește sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene; (iv) partajarea clară a competențelor ce revin instanței penale și instanței civile în legătură cu revizuirea hotărârilor judecătorești penale definitive pe latură civilă; (v) îmbunătățirea calității legii în materia extrădării; (vi) punerea în acord a legislației cu deciziile Curții Constituționale; (vii) modificarea normelor privind stabilirea compunerii și conducerii completurilor de 5 judecători în raport cu disfuncționalitățile ivite în practică în aplicarea cadrului normativ actual.

Prin Hotărârea nr. 2 din 15 aprilie 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a propus și următoarele modificări legislative: (i) punerea în acord a dispozițiilor ce reglementează calitatea de ordonator principal de credite cu dispozițiile Legii nr. 500/2012 privind finanțele publice; (ii) modificarea normelor privind stabilirea compunerii și conducerii completurilor de 5 judecători în raport cu disfuncționalitățile ivite în practică în aplicarea cadrului normativ actual; (iii) punerea în acord a legislației cu deciziile Curții Constituționale; (iv) reglementarea posibilității desfășurării prin intermediul sistemului de videoconferință a ședințelor de judecată ale Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, ale Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și ale Secțiilor Unite, precum și a ședințelor Colegiului de conducere al instanței; (v) modificarea normelor privind competența Completurilor de 5 judecători de a judeca recursurile împotriva hotărârilor de respingere a cererilor de sesizare a Curții Constituționale, pronunțate de secția penală; (vi) instituirea unei proceduri de filtru la nivelul Completurilor de 5 judecători pentru cauzele care au ca obiect căi de atac exercitate împotriva hotărârilor definitive; (vii) flexibilizarea normelor privind posibilitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza ministrul justiției ori de câte ori se stabilește că este necesară îmbunătățirea legislației; (viii) modificarea normelor privind adoptarea hotărârilor Completului de dezlegare a unor chestiuni de drept și ale Completului pentru soluționare recursului în interesul legii.

Deși, în cursul anului de referință gradul de ocupare al locurilor vacante la nivelul general al instanței a cunoscut o curbă ascendentă și o ritmicitate fără precedent, ca urmare a preocupărilor constante ale managementului instanței în privința gestionării resurselor umane, fluctuația de personal, generată de numărul mare de pensionări, a impiedicat asupra realizării complete a obiectivului privind constituirea la nivelul tuturor secțiilor și a formațiunilor de judecată a unei componente stabile judecători – magistrați – asistenți - grefieri pentru fiecare complet de judecată. Măsurile intervenite în cursul anului 2020 și continuate în anul de referință, referitoare la creșterea numărului maxim de posturi și declanșarea procedurilor de ocupare a posturilor vacante, au fost de natură însă să tempereze situația din anii precedenți,

astfel că, în prezent, doar la nivelul celor două secții civile nu este asigurată o formulă stabilă de 3 judecători/3 magistrați – asistenți/2 grefieri pentru toate completurile de judecată.

La nivelul celor **două secții civile** ale instanței, efectuarea, în continuare, a procedurii de filtru pentru un număr semnificativ de dosare determină dublarea timpului alocat îndeplinirii activităților de pregătire a ședințelor de judecată, de studiere a cauzelor și de redactare a hotărârilor judecătorești. Această situație este generată de faptul că prevederile Legii nr. 310/2018, prin care a fost abrogat art. 493 din Codul de procedură civilă, se aplică numai proceselor și executărilor începute după intrarea în vigoare a legii, potrivit regulilor de aplicare în timp a normelor de procedură prevăzute de art. 24-27 din Codul de procedură civilă, dosare a căror pondere este atât de redusă în rândul cauzelor nou intrate pe rolul celor două secții civile, încât impactul acestei reglementări este, și la acest moment, încă semnificativ.

De asemenea, competența materială de drept comun, în materia litigiilor civile include, alături de litigiile ce se soluționează în baza Codului de procedură civilă și a Codului civil, cauzele guvernate de dispozițiile Codului comercial din 1887 și ale Codului civil din 1864, care, deși abrogate, continuă să se aplice litigiilor aflate în curs de soluționare pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a Codului civil, astfel cum prevăd o serie de dispoziții din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil. Totodată, continuă să coexiste litigii pornite și soluționate în condițiile Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, dar cu aplicarea normelor de drept substanțial anterioare Codului civil.

Dacă unul dintre factorii constituind o vulnerabilitate de natură a afecta volumul de activitate al instanței în ansamblul său, conducând la supraîncărcare, l-a constituit, în anii precedenți, înregistrarea unui număr considerabil de cereri inadmisibile cu caracter repetitiv, în anul de raportare, urmare a adoptării Hotărârii Colegiului de conducere nr. 86 din 30 iunie 2021, care a venit în completarea Hotărârii Colegiului de conducere nr. 36 din 28 iunie 2017, acest factor de grevare a activității de judecată a fost semnificativ ameliorat. Prin hotărârea menționată a fost implementată la nivelul instanței supreme o procedură legală și eficientă de calificare și soluționare a două categorii de cereri: cereri cu caracter repetitiv, vădit inadmisibile, care vizează hotărâri definitive pronunțate de Înalta Curte, respectiv cereri al căror conținut nu permite stabilirea obiectului cauzei. Potrivit acestei proceduri, respectivele cereri sunt calificate drept petiții și se soluționează sau se clasează în conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor. Pozitivarea factorului menționat, ca urmare a măsurilor implementate la nivelul conducerii, se reflectă în datele statistice înserate în cadrul prezentului raport. Astfel, spre exemplificare, la nivelul Secției a II-a civile nu s-a constatat înregistrarea unor cauze repetitive, iar la nivelul Secției penale, în perioada 1 iulie 2021-31 decembrie 2021, de după data adoptării hotărârii menționate, numărul cauzelor care au avut ca obiect cereri repetitive s-a redus la 32.

În ceea ce privește **Secția de contencios administrativ și fiscal**, activitatea la nivelul secției a continuat să fie influențată pozitiv în cursul anului de referință urmare a demersurilor inițiate în anii precedenți privind organizarea ședințelor de judecată, redimensionarea schemei de personal prin suplimentarea numărului de posturi, declanșarea procedurilor de ocupare a posturilor vacante continuând și în cursul anului 2021. Din această perspectivă, se remarcă, astfel cum se va evidenția în secțiunea dedicată indicatorilor statistici, diminuarea stocului de

dosare în ciuda numărului crescut de dosare nou înregistrate pe rolul secției în cursul anului 2021, precum și reducerea numărului de hotărâri pentru care termenul de redactare este depășit.

Însă, chiar dacă la nivelul secției se constată o continuă reducere a duratei medii de soluționare a cauzelor, de la 2 ani (în cursul anului 2019), la 1 an și jumătate (în cursul anului 2020), respectiv la 1 an și 3 - 4 luni (în cursul anului 2021), dat fiind că durata procedurilor este influențată, în egală măsură, și de întârzierile constatate în activitatea de redactare a deciziilor, în ciuda măsurilor și eforturilor întreprinse în această direcție, durata de soluționare a cauzelor rămâne, în continuare, un factor de vulnerabilizare al instanței.

b. Gestionarea efectelor produse de epidemia COVID-19 și menținerea funcționalității primei instanțe a României

În anul de referință, 2021, nu au existat restrângeri ale activității judiciare, ca efect al pandemiei de COVID-19, procedurile judiciare la Înalta Curte de Casație și Justiție desfășurându-se normal.

Au fost menținute și permanent adaptate la evoluția situației epidemiologice și la normele instituite de autoritățile sanitare măsuri de protecție sanitară privind organizarea în sistem hibrid a activității personalului propriu, verificarea temperaturii corporale și purtarea măștilor sanitare în spațiile instanței supreme.

S-a urmărit permanent asigurarea compatibilității măsurilor de protecție sanitară cu principiul liberului acces la justiție, precum și cu principiile fundamentale privind modul de desfășurare a procedurilor judiciare – oralitatea, contradictorialitatea, administrarea nemijlocită a probelor și respectarea dreptului la apărare. Spre exemplu, la momentul introducerii așa-numitului "certificat verde" pentru accesul în instituțiile publice, Înalta Curte a anunțat public că o astfel de măsură nu poate privi accesul la judecată al părților, avocaților, martorilor, experților sau altor persoane implicate în proceduri judiciare, o astfel de excepție fiind ulterior consacrată pe calea unei modificări legislative de urgență.

Pentru sprijinirea părților și limitarea expunerii acestora la posibilitatea contractării bolii, au fost permanent dezvoltate mijloacele digitale de acces la actele dosarului sau pentru efectuarea diferitelor activități procedurale ale instanței supreme, în special aplicațiile de dosar electronic și de comunicare a actelor de procedură în format electronic.

În pofida organizării muncii în sistem hibrid, în condițiile legii, ca urmare a adaptării personalului la această formă de activitate și a măsurilor administrative de organizare a activității luate la nivelul secțiilor, în perioada de referință a crescut numărul dosarelor soluționate și s-a diminuat numărul hotărârilor neredactate în termen la nivelul tuturor secțiilor instanței supreme.

Măsurile administrative adoptate la nivelul instanței supreme în vederea gestionării efectelor pandemiei de COVID-19 au fost similare celor utilizate de marea majoritate a jurisdicțiilor supreme din Uniunea Europeană și sunt descrise pe larg în raportul de activitate aferent anului 2020.

2. Progresele înregistrate în anul de referință

a. Digitalizarea instanței supreme

Dacă anul 2020, aflat sub spectrul pandemiei de COVID-19, a reprezentat anul care a marcat tranziția actului de justiție în mediul digital, prin implementarea unui sistem informatic

ce a permis dezvoltarea dosarului electronic și comunicarea în format electronic a actului de procedură, anul 2021 a fost anul în care procesul de digitalizare a cunoscut realizări remarcabile. Dezvoltarea și implementarea aplicației Dosarul electronic și transmiterea documentelor în sistem securizat (TDS) și, în general, procesul de digitalizare a instanței supreme a stat în centrul preocupărilor constante ale managementului Înaltei Curți.

În iunie 2021, președintele instanței supreme a aprobat Planul de digitalizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu obiectivele menționate în capitolul precedent, la secțiunea vizând măsurile manageriale adoptate în cursul anului de raportare, care să conducă la atingerea conceptului de instanță modernă, digitală, însușit prin liniile de direcție asumate.

Astfel, prin implementarea obiectivelor din strategie, constând în dezvoltarea unei funcționalități de management al dosarelor și al principalelor tipuri de documente, părțile și avocații lor au posibilitatea de a depune înscrisurile adresate instanței în format digital, având siguranța transmiterii instantanee a acestora către completul de judecată. De asemenea, informații vitale sau urgente privind etapele procesuale și documentele care pot fi accesate sau devin disponibile online vor putea fi transmise părților și reprezentanților lor prin SMS.

Transcrierea înregistrărilor ședințelor și chiar a declarațiilor date în cursul proceselor va putea fi realizată automat, printr-o aplicație informatică bazată pe inteligență artificială și Machine Learning. Aceasta are rolul de conversie audio în text, cu o acuratețe de minim 90% și va fi dezvoltată cu sprijinul STS. Grefierii de ședință vor beneficia astfel de un real sprijin pentru redactarea rapidă a încheierilor de ședință, acuratețea acestora va fi asigurată, iar părțile vor avea acces rapid la consemnările instanței.

Începând cu data de **9 iulie 2021**, la nivelul Înaltei Curți a devenit funcțional un concept modern și complex, în totalitate digital, de natură să îmbunătățească comunicarea și accesarea documentelor instituționale sau de interes public atât de către judecători și personalul intern, cât și de către părțile din procese sau cetățeni. Instanța supremă dispune de o nouă identitate vizuală și un nou site (www.iccj.ro/) cu o platformă de servicii digitale precum afișarea calendarului ședințelor de judecată sau accesul la arhiva electronică a dosarelor, a ședințelor de judecată și a hotărârilor. Noul site asigură o mai bună sistematizare, dar și o diversificare a informațiilor oferite publicului, este optimizat atât pentru acces de tip desktop, cât și din browserele de mobil, include facilități de accesibilitate oferite persoanelor cu dezabilități, conține funcționalități de integrare cu rețelele sociale, precum și facilități de live streaming pentru diferite evenimente de interes public. De asemenea, noul site își propune dezvoltarea relației Înaltei Curți cu mass-media și cu cetățeanul, fiind create secțiuni dedicate pentru creșterea gradului de transparență a activității instanței supreme.

De asemenea, noul website a permis operaționalizarea serviciului de depunere electronică a cererilor, înscrisurilor și a altor documente adresate Înaltei Curți, precum și a serviciului de depunere electronică a petițiilor și a cererilor întemeiate pe dispozițiile Legii 544/2001 care permite transmiterea instantanee a petițiilor și a cererilor depuse de către cetățeni către compartimentul specializat al instanței supreme.

Astfel, începând cu data de 19 noiembrie 2021, părțile și reprezentanții acestora au posibilitatea de a depune documente în format electronic la secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție și Completurile de 5 judecători, prin utilizarea „Formularului de depunere a documentelor în format electronic” de pe website-ul instanței supreme. Prin intermediul

formularului, părțile și reprezentanții acestora au și posibilitatea de a solicita „Comunicarea electronică a actelor de procedură (prin e-mail).”

Începând cu aceeași dată, persoanele au posibilitatea de a depune la Înalta Curte de Casație și Justiție, în format electronic, cererile și reclamațiile întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, precum și petițiile întemeiate pe dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, cu modificările și completările ulterioare, prin utilizarea „Formularului de depunere a cererilor privind informațiile de interes public, a reclamațiilor și a petițiilor” de pe website-ul instanței supreme.

Implementarea acestor modalități de depunere a diferitelor documente prin intermediul site-ului propriu urmărește îmbunătățirea liberului acces la justiție al cetățenilor, în special în contextul pandemiei de COVID-19, diminuarea costurilor presupuse de procedurile judiciare pentru cetățeni și reprezentanții acestora, dar și diminuarea duratei de soluționare a cauzelor, prin eliminarea incidentelor procedurale legate de transmiterea, înregistrarea și primirea la dosar a diverselor cereri și documente.

În continuarea implementării Planului de digitalizare a instanței supreme, la data de **24 decembrie 2021**, a fost lansat noul motor de căutare a jurisprudenței, pe platforma adiacentă site-ului său oficial – www.iccj.ro. Noul motor de căutare facilitează identificarea jurisprudenței indexate a instanței supreme, permițând căutarea hotărârilor pronunțate de secții și de completurile de 5 judecători în funcție de cuvinte cheie prestabilite și/sau în funcție de materia de drept. Prin noua platformă, Înalta Curte de Casație și Justiție vine în întâmpinarea cetățenilor și pune la dispoziția acestora un nou instrument prin care se asigură accesul acestora la jurisprudență, consolidând transparența actului de justiție, în forma sa finală.

Strategia de digitalizare, în ansamblul său, are în vedere stadiul legislativ actual, dar ia în considerare și trendurile existente pe plan mondial în ceea ce privește digitalizarea serviciilor publice, creând premisele pentru implementarea rapidă a oricărui eventuale modificări legislative prin care să fie încurajată chiar mai mult dezvoltarea justiției digitale.

Întregul proces de digitalizare urmează prevederile Regulamentului GDPR privind protecția datelor cu caracter personal prin implementarea de mecanisme criptografice, iar securitatea cibernetică a sistemelor informatice este asigurată la nivel tehnic și procedural de STS.

b. Măsuri pentru asigurarea transparenței activității judiciare și diseminarea jurisprudenței proprii

Asigurarea transparenței activității judiciare a reprezentat și în anul 2021 o prioritate în activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție. În vederea garantării principiului transparenței actului de justiție au fost luate o serie de măsuri menite, printre altele, să îmbunătățească și să asigure gratuitatea accesului publicului la jurisprudența instanței supreme, să crească gradul de încredere în justiție prin o mai bună cunoaștere a importanței și rolului social al practicii judiciare, ca izvor derivat de drept.

După cum s-a menționat în capitolul precedent, la secțiunea vizând măsurile manageriale adoptate în cursul anului de raportare, una dintre măsurile implementate în anul

2021 a vizat operaționalizarea, începând cu data de 1 februarie 2021, a Compartimentului pentru studiul și unificarea jurisprudenței. Operaționalizarea acestui compartiment s-a înscris în eforturile Înaltei Curți de Casație și Justiție de asigurare la cel mai înalt nivel a funcțiunii constituționale și legale a instanței supreme privitoare la unificarea jurisprudenței, inclusiv prin mecanisme de prevenire a apariției situațiilor de practică neunitară.

O altă măsură implementată în anul 2021 a privit crearea unui Registru de jurisprudență pe materii, întocmit de către Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței pe baza fișelor de jurisprudență elaborate de completurile de judecată ale secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în care se regăsesc hotărârile judecătorești prin care au fost dezlegate probleme de drept relevante pentru fiecare secție.

De asemenea, în realizarea aceluiași deziderat, în anul 2021 a continuat publicarea pe pagina de internet a instanței, în cadrul rubricii intitulată *Biblioteca digitală - Jurisprudență*, cu excepțiile prevăzute de lege, a întregii jurisprudențe a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în formă integrală, cu anonimizarea datelor cu caracter personal. În această secțiune se publică, în rezumat, și decizii de speță considerate cele mai relevante din punct de vedere al chestiunilor de drept analizate. Această măsură vine în preîntâmpinarea formării unei jurisprudențe neunitare la nivelul instanțelor judecătorești și reprezintă, alături de celelalte mecanisme procesuale și interne administrative de unificare a jurisprudenței, un mecanism esențial pentru asigurarea calității actului de justiție și pentru creșterea încrederii publicului în justiție.

În continuarea măsurilor implementate în cursul anului 2020, și în anul 2021 a fost asigurată apariția, în format electronic, a publicațiilor de tradiție ale Înaltei Curți de Casație și Justiție. Astfel, în anul 2021 au fost publicate pe pagina de internet a instanței, la rubrica *Biblioteca digitală - Publicații ale Înaltei Curți de Casație și Justiție*, Buletinul Casației nr. 2/2020 și Buletinul Casației nr. 1/2021, Buletinul jurisprudenței pe anul 2020, precum și Buletinul jurisprudenței în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor - culegere de decizii pe anul 2020. Versiunea în limba engleză a Buletinului jurisprudenței în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor pentru 2020 este disponibilă pe website-ul Înaltei Curți de Casație și Justiție în biblioteca digitală (<https://www.iccj.ro/en/digital-library/bulletin-of-jurisprudence-in-the-matter-of-disciplinary-liability/>).

Pentru asigurarea unui acces mai facil al cetățenilor la rezultatele procedurilor judiciare ca o componentă a principiului liberului acces la justiție, și în anul 2021 a continuat activitatea de publicare pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție a tuturor deciziilor pronunțate în recursurile în interesul legii, a deciziilor pronunțate în dezlegarea unor chestiuni de drept, a deciziilor de speță considerate relevante din punct de vedere al chestiunilor de drept examinate, în formă rezumată, și a deciziilor în formă integrală, anonimizată, precum și a comunicatelor de presă referitoare la deciziile privind recursurile în interesul legii și deciziile privind sesizările prealabile.

Baza de date publică și accesibilă online privind jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție cuprindea, la data de 5 ianuarie 2022, un număr de 5.870 decizii relevante în rezumat și un număr de 173.720 decizii cu textul integral (anonimizate), decizii privind sesizările prealabile și decizii privind recursurile în interesul legii. Cele 12.400 decizii

indexate de către Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței sunt publicate în biblioteca digitală începând cu data de 15 septembrie 2021.

Astfel cum se menționa și în secțiunea precedentă, la data de **24 decembrie 2021**, Înalta Curte de Casație și Justiție a lansat noul motor de căutare a jurisprudenței, care creează posibilitatea căutării jurisprudenței indexate după cuvinte cheie și/sau după materie. Noul motor de căutare contribuie la asigurarea caracterului unitar al jurisprudenței, înscriindu-se în eforturile Înaltei Curți de Casație și Justiție de a își îndeplini misiunea constituțională.

Totodată, în vederea asigurării transparenței actului intern decizional, instanța supremă a continuat publicarea pe pagina sa de internet a informațiilor legate de activitatea instanței și modalitatea de acces în sediile acesteia. De asemenea, au fost publicate și hotărâri ale Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, menite să aducă la cunoștință publică măsurile adoptate, de interes public.

În fine, asigurarea transparenței activității judiciare a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost asigurată și în anul 2021 și prin următoarele modalități: comunicarea informațiilor către reprezentanții mass-media, în urma solicitărilor formulate de aceștia, referitoare la activitatea judiciară a instanței, în vederea informării corecte a opiniei publice prin intermediul presei; acordarea acreditărilor pentru ziariștii și reprezentanții mijloacelor de comunicare în masă; difuzarea comunicatelor de presă, informărilor de presă; soluționarea cererilor formulate în temeiul dispozițiilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, a Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 233/2002; afișarea pe pagina de internet www.iccj.ro a informațiilor de interes public rezultate din activitatea judiciară și administrativă care, potrivit legii, se publică din oficiu; punerea la dispoziția publicului și reprezentanților presei de noi dispozitive „Info Touch”.

Se impune mențiunea că, în pofida constrângerilor impuse de pandemia de COVID-19, ținând de necesitatea asigurării distanței de protecție sanitară și a reducerii numărului persoanelor prezente simultan în sediile Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusiv în sălile de judecată, niciuna dintre cererile formulate de către reprezentanții presei (în condițiile de formă stabilite prin ordinele președintelui ÎCCJ privind organizarea accesului în sediul instanței supreme) nu a fost respinsă, acestea fiind soluționate pozitiv în proporție de 100%.

CAPITOLUL III

Principalele coordonate ale jurisprudenței instanței supreme în 2021

1. Hotărâri pronunțate în recurs în interesul legii. Jurisprudență esențială

Recursul în interesul legii reprezintă, prin rațiunea conferită de legiuitor, principalul mecanism prin care Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, ca misiune constituțională fundamentală ce revine celei mai înalte jurisdicții a statului român.

Unele dintre deciziile pronunțate în anul 2021 de Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, considerate a fi ilustrative din perspectiva problemei de drept dezlegate, vor fi prezentate în continuare.

Contencios administrativ

Prin *Decizia nr. 6 din 12 aprilie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 10 iunie 2021*, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 55 alin. (3) din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, că decizia de zi pe unitate prin care un ofițer este desemnat să îndeplinească atribuții suplimentare specifice funcției de conducere nu constituie o împuternicire pe funcție, similară celei prevăzute de art. 55 alin. (3) din Legea nr. 293/2004.

În argumentarea soluției pronunțate, s-a reținut că nu toate actele unilaterale ale autorităților publice sunt acte administrative, ci numai acelea care sunt emise în regim de putere publică în vederea executării legii sau a organizării executării acesteia. Deciziei de zi pe unitate îi lipsește dimensiunea de a da naștere, a modifica sau stinge raporturi juridice, fiind în sine o operațiune administrativă de organizare internă a activității specifice locului de muncă. Astfel, decizia de zi pe unitate reprezintă forma pe care o îmbracă puterea de dispoziție a directorului de unitate și pe care funcționarul public cu statut special trebuie să o îndeplinească, în baza principiului exercitării funcției publice, enunțat la art. 5 lit. g) și reiterat la art. 10 alin. (3) din Legea nr. 293/2004, în limitele prevăzute la art. 4 alin. (3) din același act normativ.

Prin *Decizia nr.9 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 976 din 13 octombrie 2021*, pornind de la existența unei practici judiciare neunitare cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 4 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, pe calea recursului în interesul legii s-a stabilit că excepția de nelegalitate poate fi invocată și cu privire la actele administrative cu caracter individual adoptate sau emise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 554/2004. Se cuvine a fi subliniat faptul că decizia pronunțată de Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii reprezintă un reviriment al jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, în condițiile în care, încă de la intrarea în vigoare a Legii nr.554/2004, Secția de contencios administrativ și fiscal a instanței supreme a avut o jurisprudență constantă în sensul că, în temeiul dispozițiilor respective, excepția de nelegalitate poate fi invocată numai cu privire la actele administrative cu caracter individual adoptate sau emise ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 554/2004.

Prin *Decizia nr. 12 din 28 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 933 din 30 septembrie 2021*, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit că, în interpretarea și aplicarea unitară a unor dispoziții din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, raportate la art. 68 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, hotărârea consiliului local de aprobare a unui plan urbanistic zonal reprezintă un act administrativ cu caracter normativ, întrucât este un act cu aplicabilitate generală, care produce efecte juridice cu privire la o categorie nedeterminată de subiecte de drept care se încadrează în ipotezele reglementate, respectiv persoane care intenționează să dezvolte un proiect în zona de reglementare urbanistică.

Cu incidență și în domeniul dreptului administrativ, prin *Decizia nr. 10 din 28 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1033 din 29 octombrie 2021*, a

fost dezlegată o problemă de drept ce viza natura juridică a termenului stabilit în cuprinsul procesului-verbal de constatare a contravenției, prin care se dispune intrarea în legalitate a lucrărilor executate fără autorizație sau cu nerespectarea prevederilor acesteia.

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 28 din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a stabilit că, în ipoteza în care partea nu a demarat sau nu a finalizat, în termenul acordat, procedura de intrare în legalitate, iar autoritatea nu a obținut o hotărâre de demolare a construcției, termenul stabilit în procesul-verbal de constatare a contravenției este unul de recomandare.

Dreptul muncii și asigurărilor sociale

Prin *Decizia nr. 16 din 13 septembrie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 11 alin. 3 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, raportate la prevederile art. 60 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, pensionarii militari decorați cu ordinul „Meritul Militar” clasele a III-a, a II-a și I beneficiază de un spor de 10%, 15% și, respectiv, 20% al cuantumului pensiei, fără însă ca prin aplicarea acestui spor pensia netă să poată fi mai mare decât media soldelor/salariilor lunare nete corespunzătoare soldelor/salariilor lunare brute cuprinse în baza de calcul al pensiei.

Instanța supremă a reținut că beneficiul semnului onorific nu intră în baza de calcul al pensiei, care se determină potrivit art. 28 din Legea nr. 223/2015, ci reprezintă un procent care are ca efect majorarea cuantumului pensiei în urma aplicării prevederilor art. 29 și 30 din aceeași lege, intrând în cuantumul pensiei brute. Altfel spus, fiind un spor al cuantumului pensiei, sporul pentru semnul onorific este un element component al pensiei, și nu un drept distinct, neavând relevanță faptul că este prevăzut într-o lege diferită de Legea nr. 223/2015.

Totodată, prin aceeași decizie, s-a reținut că natura juridică a acestui spor rezultă și din faptul că art. 11 alin. (3) din Legea nr. 80/1995 nu are o existență de sine stătătoare și nu conferă un drept patrimonial care există independent de stabilirea pensiei de serviciu, ci acesta devine efectiv și capătă efecte juridice numai în legătură directă cu stabilirea pensiei militare de stat. Mai mult, respectivul drept nu supraviețuiește suspendării pensiei sau încetării/revocării pensiei, în cazurile prevăzute de lege, pentru a putea fi considerat un drept patrimonial distinct.

Analizând problema de drept și prin prisma jurisprudenței Curții Constituționale, prin care s-a confirmat faptul că modul de stabilire a pensiilor militare de stat, prin plafonarea cuantumului acestora, chiar și în cazul celor care beneficiază de sporul aferent decorațiilor militare, este în acord cu prevederile Constituției, Înalta Curte de Casație și Justiție a concluzionat că singura interpretare care respectă aceste principii este că sporul corespunzător semnului onorific „Meritul Militar”, acordat în temeiul art. 11 alin. 3 din Legea nr. 80/1995, este supus plafonării prevăzute de art. 60 din Legea nr. 223/2015.

Drept penal

Referitor la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 37 din Codul penal, prin *Decizia nr. 11 din 28 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 909 din 22 septembrie 2021*, s-a stabilit că, în ipoteza în care constată existența unei condamnări definitive pentru o infracțiune continuată, instanța investită cu judecarea unor acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul constitutiv al aceleiași infracțiuni va proceda la

recalcularea pedepsei ținând seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, va stabili o pedeapsă unică ce nu poate fi mai mică decât cea pronunțată anterior și va dispune anularea formelor de executare emise ca urmare a condamnării anterioare și emiterea unora noi în conformitate cu hotărârea pronunțată sau, după caz, va constata executată pedeapsa.

Prin *Decizia nr. 18 din 27 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1108 din 22 noiembrie 2021*, s-a asigurat interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 45 alin. (5) din Codul penal, în sensul că, în materia tratamentului penal al concursului de infracțiuni, aplicarea pedepsei accesorii presupune stabilirea acesteia mai întâi pe lângă pedeapsa principală inițială și, apoi, pe lângă pedeapsa principală rezultantă.

S-a reținut, în esență, că în cazul stabilirii pedepsei principale rezultante pentru concursul de infracțiuni, mecanismul stabilirii pedepsei accesorii rezultate presupune doi pași, succesivi: mai întâi sunt stabilite pedepsele accesorii pentru fiecare infracțiune concurentă, iar apoi se aplică pedeapsa accesorie rezultată pentru întreg concursul de infracțiuni. Astfel, mai întâi, pentru fiecare dintre infracțiunile concurente (făcând abstracție de existența celorlalte infracțiuni) se stabilește pedeapsa accesorie - care va avea același conținut cu pedeapsa complementară (facultativă sau obligatorie) a interzicerii exercitării unor drepturi când pedeapsa principală este închisoarea sau va avea conținutul prevăzut de art. 65 alin. (2) din Codul penal dacă pedeapsa principală este detențiunea pe viață (caz de neaplicare a pedepsei complementare). Apoi, în următoarea etapă, se aplică pedeapsa accesorie rezultată pentru concursul de infracțiuni, după regulile instituite de art. 45 alin. (1)-(3) din Codul penal.

În același context argumentativ, s-a notat faptul că voința legiuitorului de impunere a pedepsei accesorii în raport cu fiecare pedeapsă principală privativă de libertate, iar nu direct pe lângă pedeapsa principală rezultantă privativă de libertate, este confirmată prin reluarea în cuprinsul art. 45 alin. (5) din Codul penal a modalității de executare a pedepsei accesorii rezultate (până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei privative de libertate), deși aceasta este prevăzută expres în definiția dată pedepsei accesorii prin art. 54 din Codul penal.

Drept procesual civil

Prin *Decizia nr. 19 din 27 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1080 din 11 noiembrie 2021*, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit că, soluționarea în primă instanță a cauzelor având ca obiect obligarea instituțiilor publice din cadrul Jandarmeriei Române la plata unor drepturi salariale către personalul militar al acestora intră în competența materială procesuală a secțiilor/completurilor specializate în materia conflictelor de muncă din cadrul tribunalelor, în noul context normativ generat de intrarea în vigoare a Codului administrativ (OUG nr. 57/2019), care, în art. 382 lit. h), prevede că dispozițiile specifice statutului funcționarilor publici nu se aplică în cazul militarilor, chiar dacă intrarea în vigoare a Codului administrativ nu a schimbat natura juridică a raporturilor de serviciu ale personalului militar al Jandarmeriei, specifice funcționarilor publici cu statut special.

Cum nici Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, nici Legea nr. 80/1995 privind statutul militarilor nu cuprind prevederi speciale referitoare la competența instanțelor de a soluționa litigii privind raportul de serviciu al personalului militar al Jandarmeriei Române, astfel cum este definit prin art. 23

din Legea nr. 550/2004, devin aplicabile dispozițiile de drept comun din Codul muncii care se aplică și raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii, precum și cele ale art. 1 lit. p) teza I din Legea nr. 62/2011, conform cărora conflict individual de muncă este conflictul de muncă ce are ca obiect exercitarea unor drepturi sau îndeplinirea unor obligații care decurg din contractele individuale și colective de muncă ori din acordurile colective de muncă și raporturile de serviciu ale funcționarilor publici, precum și din legi sau din alte acte normative.

În aceste condiții, litigiile având ca obiect obligarea instituțiilor publice din cadrul Jandarmeriei Române la plata unor drepturi salariale către personalul militar al acestora sunt de competența secțiilor/completurilor specializate în materia conflictelor de muncă - art. 35¹¹, 35¹² și 35¹⁴ din Legea nr. 80/1995 stabilind în mod expres competența instanței de contencios administrativ numai în materia contestării sancțiunilor disciplinare aplicate cadrelor militare.

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 49 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin *Decizia nr. 14 din 28 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 907 din 22 septembrie 2021*, pronunțată în recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că formularea unei cereri de recuzare, înainte sau după începerea oricăror dezbateri, nu împiedică efectuarea actelor de procedură în continuarea judecării, nici dezbateră în fond a procesului, ci doar pronunțarea hotărârii, până la soluționarea cererii de recuzare.

În dezlegarea dată asupra problemei de drept ce a format obiectul sesizării instanței supreme cu recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că în cazul unei cereri de recuzare, legiuitorul a menționat explicit, în actuala reglementare a Codului de procedură civilă, că ea „nu determină suspendarea judecării”, ceea ce înseamnă că procedura de judecată nu este oprită, precum în ipoteza abținerii, iar judecătorul nu va putea refuza, exclusiv în considerarea cererii de recuzare, să se pronunțe cu privire la cereri în probațiune, să administreze probe încuviințate, să soluționeze incidente procedurale, să îngăduie săvârșirea oricăror acte procedurale prin care se asigură dinamica procesului civil.

În considerentele deciziei se mai arată că judecata trebuie să se caracterizeze prin continuitate, prin desfășurarea logică a actelor și faptelor procesuale, până la rezultatul final, și ea nu poate fi împiedicată altfel decât în condițiile legii, astfel că pronunțarea acelei hotărâri prin care instanța se dezinvestește, fie prin soluționarea unei excepții, fie statuând cu privire la fondul dreptului dedus judecării, este oprită până la momentul soluționării cererii de recuzare. Instanța supremă a reținut că, prin sintagma „pronunțarea soluției în cauză”, legiuitorul a vizat soluția adoptată prin hotărârea finală, aceea prin care instanța se dezinvestește, căci altfel dispoziția art. 49 alin. (2) din Codul de procedură civilă, referitoare la continuarea judecării, care implică și adoptarea unor soluții prin încheieri premergătoare (preparatorii ori interlocutorii), ar rămâne lipsită de conținut.

Prin *Decizia nr. 8 din 17 mai 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 627 din 25 iunie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 135 și art. 136 din Codul de procedură civilă, coroborate cu dispozițiile art. 54 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, completul de judecată competent să soluționeze conflictul de competență ivit în calea de atac a apelului sau în calea de atac a recursului are compunerea prevăzută de lege pentru stadiul procesual al cauzei în care s-a ivit,

cu excepția conflictelor date de lege în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, care se soluționează în complet de 3 judecători, conform art. 31 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, sau în complet de 5 judecători, în cazul prevăzut de art. 136 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

În argumentarea soluției adoptate, prin decizia sus menționată s-a reținut că natura juridică a conflictului de competență este aceea a unui incident procedural și, prin urmare, fiind vorba despre un incident al judecării în primă instanță sau al judecării în calea de atac a apelului ori recursului, conflictul de competență, chiar dat în competența de soluționare a instanței imediat superioare și comune conform art. 135 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu poate fi judecat decât în compunerea completului aferentă stadiului procesual în care s-a ivit. Totodată, prin aceeași decizie, Înalta Curte de Casație și Justiție a mai reținut și că „împrejurarea că legiuitorul a prevăzut competența de soluționare a unei alte instanțe decât cea în care fața căreia s-a ivit conflictul (...) nu are nici aptitudinea de a conduce la concluzia că instanța care pronunță regulamentul de competență trebuie să se compună diferit față de instanțele în fața cărora s-a ivit conflictul, în lipsa unei prevederi exprese în acest sens, prevedere care ar fi fost necesară dacă legiuitorul ar fi dorit să deroge de la regulă, în condițiile în care normele de procedură care vizează alcătuirea instanței sunt norme imperative, a căror nerespectare poate fi invocată și din oficiu”.

Prin *Decizia nr. 20 din 27 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1083 din 11 noiembrie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a stabilit că instanța de executare competentă teritorial să soluționeze contestația la executare propriu-zisă formulată de unul dintre debitorii la care se referă titlul executoriu este judecătoria care a încuviințat executarea silită a aceluși titlu executoriu, în afara cazurilor în care legea dispune altfel.

Problema de drept care a format obiectul recursului în interesul legii a vizat competența teritorială de soluționare a contestației la executare, în situația în care instanța de la domiciliul debitorului care formulează contestația la executare este o altă instanță decât cea care a încuviințat executarea silită. În dezlegarea dată acestei chestiuni de drept, instanța supremă a reținut că din momentul încuviințării executării silite (care reprezintă condiția esențială a demarării efective a procedurii execuționale) este determinată instanța de executare, aceasta fiind unică pe parcursul întregii proceduri de executare silită, potrivit art. 651 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Prin *Decizia nr. 21 din 27 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.114 din 23 noiembrie 2021*, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 107, art. 113 alin. (1) pct. 9 și art. 116 din Codul de procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit că sintagma „loc al producerii prejudiciului” în acțiunile în pretenții formulate de organisme de gestiune colectivă a drepturilor de autor, având ca obiect obligarea utilizatorilor de a achita remunerațiile convenite pentru comunicarea publică/radiodifuzarea neautorizată a fonogramelor de comerț sau publicate în scop comercial ori a reproducerilor acestora și/sau a prestațiilor artistice din domeniul audiovizual, corespunde locului săvârșirii faptei ilicite, iar nu celui al efectuării plății prejudiciului.

În considerentele deciziei, s-a reținut că, față de modalitatea de săvârșire a faptei ilicite și de felul în care se produce prejudiciul, locul în care apare consecința negativă asupra

patrimoniului supus reparației nu poate fi înțeles decât în sensul locului săvârșirii faptei vătămătoare. Finalmente, prejudiciul se reflectă în patrimoniul titularilor de drepturi conexe (artiști interpreți sau executanți, respectiv producători de fonograme), chiar dacă în numele acestora acționează organisme de gestiune colectivă (care au atribuții de a colecta remunerațiile și de a le repartiza apoi titularilor, proporțional cu repertoriul utilizat), dar o fac în baza unui mandat legal, iar nu ca persoană îndreptățită la plata remunerației.

Rațiunea identificării locului producerii prejudiciului, ca fiind acela al săvârșirii faptei ilicite, își are fundamentul și în considerente de bună administrare a justiției, respectiv a probelor necesare soluționării cauzei, regăsite ca atare acolo unde s-a produs comunicarea publică neautorizată.

2. Hotărâri pronunțate pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Jurisprudență esențială

Pentru unificarea jurisprudenței, de o deosebită importanță este activitatea desfășurată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, activitate concretizată prin hotărârile pronunțate ce dobândesc atributul esențial de a preveni practica neunitară la nivelul instanțelor judecătorești. Chestiunile de drept prezentate succint în continuare au fost apreciate a prezenta o relevanță de natură a justifica includerea acestora în raportul de activitate al instanței.

Contencios administrativ

Prin *Decizia nr. 80 din 22 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 11 din 05 ianuarie 2022*, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 96 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, a decis că reprezentarea consiliului local în consiliul de administrație al unităților de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică nu se realizează exclusiv printr-un consilier local, astfel că poate fi împuternicită și o altă persoană fizică să îl reprezinte.

În paragraful 56 al deciziei, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut, în esență, următoarele: *„Codul administrativ are dispoziții exprese, care vizează mandatarea consilierilor locali pentru reprezentarea intereselor unității administrativ-teritoriale, doar că acestea nu cuprind o reglementare exhaustivă a instituției reprezentării intereselor autorității administrației publice locale, respectiv a consiliului local, astfel că, per a contrario, reiese că, în celelalte situații, în speță, în cadrul consiliilor de administrație ale școlilor, reprezentarea consiliului local poate fi făcută atât de către consilierul local, cât și de către orice alt reprezentant, în condițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare (Codul civil), referitoare la instituția reprezentării.”*

Făcând apoi referire la dispozițiile art. 1295 și art. 1296 din Codul civil, instanța supremă a stabilit că este posibilă reprezentarea consiliului local în consiliile de administrație ale unităților de învățământ atât de către consilierii locali, cât și de către alte persoane, în baza unei împuterniciri de reprezentare, și anume faptul că, deși legiuitorul nu a dat o definiție în conținutul actului normativ a sintagmei „reprezentant/reprezentanți al/ai consiliului local”, totuși, pentru lămurirea conținutului textului de lege este evidentă folosirea cuvântului „reprezentant”, în sensul său de termen juridic specific, propriu dreptului civil.

Prin *Decizia nr. 21 din 5 aprilie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 572 din 04 iunie 2021*, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 24 alin. (4) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 138/2014, a decis că după pronunțarea de către instanța de executare asupra cererii creditorului de fixare a sumei datorate cu titlu de penalități sau, în lipsa unei astfel de cereri, după împlinirea termenului de prescripție a executării silite, nu mai este admisibilă formularea de către creditor, în temeiul acestei norme speciale, a cererii de stabilire a despăgubirilor pentru neexecutarea în natură a obligației de a face care implică faptul personal al debitorului.

În argumentarea soluției pronunțate, s-a reținut că, similar cu termenul în care se poate cere fixarea penalităților, și în privința cererii de despăgubiri la care se referă art. 24 alin. (4) din Legea nr. 554/2004, termenul în care creditorul poate solicita fixarea sumei ce i se datorează de către debitor cu titlu de despăgubiri pentru neexecutarea în natură a obligației este termenul de prescripție a executării silite, de 3 ani, reglementat de art. 706 din Codul de procedură civilă, termen care curge de la data împlinirii termenului de 3 luni, înăuntrul căruia debitorul avea posibilitatea să execute în natură obligația.

Drept civil

Prin *Decizia nr. 19 din 29 martie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 29 aprilie 2021*, s-a stabilit că instanța de judecată este competentă să soluționeze pe fond cererile având ca obiect rectificarea titlurilor de proprietate emise conform Legii nr. 18/1991, art. 58 din această lege fiind aplicabil și în acest caz.

În considerentele deciziei, s-a reținut că, în ipoteza în care instanța de judecată este sesizată cu soluționarea fondului cererii de rectificare a titlului de proprietate emis în temeiul Legii nr. 18/1991, sesizare determinată de refuzul autorităților de a soluționa cererile cu acest obiect, negarea posibilității instanței de a proceda la corectarea neconcordanțelor înscrise în cuprinsul titlului, în baza și în urma unei proceduri judiciare, desfășurată cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale ale persoanelor implicate, ar echivala cu o restrângere a accesului la un tribunal independent și imparțial și cu o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

De asemenea, s-a reținut că a declanșa o procedură judiciară doar pentru a constata că o autoritate, în mod discreționar sau din neglijență, nu întocmește documentele necesare rectificării, fără a da posibilitatea părții interesate de a stabili, pe baza probelor, situația juridică și faptică reală a terenurilor pentru care deține un titlu de proprietate ce nu poate fi intabulat, ar echivala doar cu iluzia exercițiului unui drept fundamental și cu lăsarea lui fără substanță.

Prin *Decizia nr. 22 din 12 aprilie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 480 din 10 mai 2021*, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că, în interpretarea art. 43 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, calitatea de persoană îndreptățită în cererile vizate de acest text de lege, pentru terenuri care intrau în domeniul de aplicare al legilor fondului funciar la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, se stabilește potrivit prevederilor acestor legi.

În argumentarea dezlegării date, s-a reținut că, la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, terenurile vizate de art. 43 au fost considerate de legiuitor ca intrând în domeniul de aplicare al legilor fondului funciar, astfel că includerea acestor terenuri în domeniul de aplicare al Legii nr. 10/2001 ar releva o situație de excepție de la art. 8 alin. (1) din această lege, text căruia nu i-a fost adusă vreo modificare expresă. Pe de altă parte, art. 43 din Legea nr. 165/2013 instituie o situație de excepție, dar numai în privința entității investite de lege a soluționa cererile după intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013 și, ca atare, excepția nu poate fi extinsă la alte situații neprevăzute de lege, precum legea de drept material aplicabilă în soluționarea cererilor, în condițiile în care excepția este de strictă interpretare și aplicare. În consecință, nu se poate considera că art. 43 din Legea nr. 165/2013 relevă o situație de excepție de la art. 8 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, în sensul că cererile vizate de art. 43, pentru terenuri care intrau în domeniul de aplicare al legilor fondului funciar la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, ar fi intrat, după începerea activității Legii nr. 165/2013, în domeniul de aplicare al Legii nr. 10/2001, pentru a fi soluționate potrivit prevederilor acestui din urmă act normativ.

Prin *Decizia nr. 33 din 17 mai 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 619 din 23 iunie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 55 alin. (1) din Legea nr. 4/1953 - Codul familiei, prin raportare la dispozițiile art. 54 alin. (2) din același cod, ca urmare a efectelor Deciziei Curții Constituționale nr. 349 din 19 decembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 240 din 10 aprilie 2002, a stabilit că acțiunea în tăgăduirea paternității introdusă de copilul născut în timpul căsătoriei are caracter imprescriptibil, în contextul normativ în care, subsecvent deciziei Curții i-a fost recunoscută acestuia calitatea de titular al acțiunii, corelat cu lipsa intervenției legiuitorului în legătură cu regimul juridic al acestei acțiuni din punctul de vedere al termenului în care poate fi promovată. Caracterul de drept personal nepatrimonial, perpetuu, strâns legat de persoana umană, care este sancționat prin promovarea acțiunii în tăgăda paternității, impune și regimul juridic al imprescriptibilității acesteia.

Prin *Decizia nr. 46 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 752 din 02 august 2021*, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că, urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 189 din 18 martie 2021, dispozițiile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 219/2020, și-au încetat efectele și nu mai pot constitui temei juridic pentru cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești având ca obiect decizii de compensare emise anterior intrării în vigoare a legii modificate, nesoluționate definitiv la data publicării deciziei instanței de contencios constituțional în Monitorul Oficial.

În esență, s-a reținut că, ori de câte ori se analizează efectele unei decizii a Curții Constituționale asupra unui raport juridic concret, este necesar să se stabilească, prioritar, dacă acel raport juridic este sau nu epuizat, apelând la teoria *facta praeterita, facta pendentia, facta futura*. În cauza dedusă judecării, fiind vorba de o situație juridică în curs de constituire în temeiul Legii nr. 165/2013 (*facta pendentia*) - având în vedere că dreptul la acțiune pentru a obține reparația prevăzută de lege este supus evaluării jurisdicționale - rezultă că litigiul se află sub incidența efectelor Deciziei Curții Constituționale nr. 189 din 18 martie 2021, prin

care s-a constatat că prevederile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 219/2020, sunt neconstituționale, decizie care este de imediată și generală aplicare. Așadar, după publicarea acestei decizii, respectiv la momentul la care instanța de apel va fi chemată să se pronunțe asupra pretențiilor formulate, norma juridică nu mai există și nici nu poate fi considerată ca ultraactivând, în absența unei dispoziții legale exprese.

Prin *Decizia nr. 78 din 15 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1185 din 15 decembrie 2021*, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 22 alin. (6) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local și ale art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că, în etapa judiciară a procedurii de expropriere, la determinarea cuantumului despăgubirilor, dispozițiile art. 22 alin. (6) din Legea nr. 255/2010 se interpretează extensiv, în sensul că se ține seama atât de „expertizele întocmite și actualizate de camerele notarilor publici, la momentul transferului dreptului de proprietate”, cât și de criteriile legale prevăzute de dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994.

În dezlegarea chestiunii de drept vizând sfera criteriilor legale sau reperelor de determinare a cuantumului despăgubirilor, instanța supremă a reținut că, deși dispozițiile art. 22 alin. (6) din Legea nr. 255/2010 au un caracter special, conferit de domeniul specializat al obiectivelor de interes național, județean și local și de soluția legislativă privind instituirea unui cadru juridic simplificat, această normă nu are un „caracter derogator de la imperativul dreptei despăgubiri, garanție consacrată de întreaga reglementare-cadru în domeniul exproprierii din dreptul intern, care este mai favorabilă decât cea consacrată prin art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum s-a reținut în jurisprudența instanței de contencios constituțional”.

Astfel, s-a reținut că în baza normei de trimitere din cuprinsul art. 34 al legii speciale, dispozițiile art. 22 alin. (6) se completează în mod corespunzător cu cele generale cuprinse în art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994. Aceasta, întrucât „compatibilitatea și complementaritatea dispozițiilor art. 22 alin. (6) din Legea nr. 255/2010 și ale art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, aflate într-o corelație de tipul normă specială - normă generală, sunt nu doar justificate, ci, mai mult decât atât, impuse de principiul fundamental anterior evocat, întrucât efectivitatea unei atari garanții constituționale nu ar putea fi asigurată, în cazul stabilirii valorii despăgubirilor pentru bunuri expropriate ce fac parte din domeniul specific de reglementare al legii speciale, decât prin luarea în considerare atât a reperului legal introdus în norma specială (expertizele întocmite și actualizate de camerele notarilor publici), cât și a criteriilor stipulate de norma generală conținută de art. 26 alin. (2), finalitatea unică urmărită fiind aceea a determinării și acordării unei despăgubiri drepte.

Drept comercial

Prin *Decizia nr. 43 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1051 din 03 noiembrie 2021*, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a reținut că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2.279 și ale art. 2.321 din Codul civil, coroborate cu art. 120 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, scrisoarea de garanție emisă de o instituție de

credit constituie titlu executoriu numai dacă aceasta este emisă în garantarea unui contract de credit.

Făcând trimitere la dispozițiile art. 79 alin. (2) din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară și la cele ale art. 120 din O.U.G. nr. 99/2006, instanța supremă arată că similaritatea celor două texte de lege este dată de faptul că în ultima reglementare, legiuitorul, părăsind sintagma inițială referitoare la „garanțiile reale și personale, constituite în scopul garantării creditului bancar”, folosește o expresie echivalentă (deși lipsită de precizia celei inițiale), utilizând sintagma „inclusiv contractele de garanție reală sau personală” pentru a determina apartenența acestor garanții la contractul de credit, context în care se poate considera că aceste contracte de garanție sunt atașate contractului de credit și numai în aceste condiții ele capătă caracter de titlu executoriu, devenind parte a subiectului multiplu „contractele de credit, inclusiv contractele de garanție reală sau personală” definit prin numele predicativ ca „titluri executorii”.

Concluzionând, s-a apreciat că scrisorii de garanție bancară, ca garanție autonomă specială, inclusă în categoria garanțiilor personale, nu i se poate nega, ci dimpotrivă, trebuie să i se recunoască natura de titlu executoriu, dar, în considerarea strictă a dispozițiilor art. 120 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, numai atunci când aceasta este emisă în vederea garantării unui contract de credit, întrucât aceasta este ipoteza de lucru a textului de lege care trimite la caracterul executoriu.

În materia insolvenței, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis că, în interpretarea art. 123 alin. (1), (3) și (9) din Legea nr. 85/2014, nu sunt admisibile acțiunile de reziliere a contractelor cu executare succesivă menținute de administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, introduse pe calea dreptului comun după momentul deschiderii procedurii insolvenței pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale constând în plata unor sume scadente anterior deschiderii acestei proceduri (*Decizia nr. 42 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1009 din 22 octombrie 2021*).

În argumentarea soluției pronunțate, s-a reținut că o acțiune formulată pe calea dreptului comun în rezilierea unor contracte cu executare succesivă menținute de administratorul/lichidatorul judiciar ulterior deschiderii procedurii insolvenței pentru neplata prestațiilor periodice anterioare acestui moment este incompatibilă cu scopul urmărit de legiuitor, dar și contravine măsurilor prevăzute de acesta în realizarea scopului. Astfel, contractul aflat în derulare a fost menținut prin efectul legii, fără nicio distincție sau vreo prevedere legată de modul în care contractul a fost executat anterior deschiderii procedurii și, ulterior, în procedura insolvenței prin nedenunțarea lui de către niciuna dintre părți. Odată declanșată această procedură, ea este obligatorie, concursuală, execuțională și colectivă, creditorii fiind ținuți să respecte dispozițiile acestui act normativ în realizarea oricăror drepturi în legătură cu creanțele ce le sunt datorate de debitor. Măsura menținerii contractului în derulare, luată în scopul maximizării averii debitorului și redresării acestuia, este urmată de alte măsuri menite să garanteze creditorilor că drepturile și interesele lor sunt, de asemenea, urmărite și respectate în procedură. Așa fiind, este stabilită o perioadă relativ scurtă (de 3 luni) în care să se stabilizeze raportul contractual, sunt prevăzute măsuri pentru asigurarea executării exemplare pe viitor a contractului, în măsura menținerii și de către administratorul/lichidatorul judiciar, se prevede posibilitatea modificării clauzelor

contractuale în vederea reechilibrării contractului, sunt prevăzute remediile atât pentru neexecutările anterioare (executarea silită colectivă prin înscrierea creanțelor restante la masa credală), cât și pentru cele ulterioare (posibilitatea introducerii unei acțiuni în reziliere ce urmează a fi soluționată în cadrul procedurii insolvenței de judecătorul-sindic). Ceea ce se urmărește în mod evident este o împiedicare a ruperii intempestive a contractului pe motiv de insolvență, fie că aceasta are loc prin efectul unor clauze preexistente în contract, fie că ar putea fi urmărită de creditor printr-o acțiune în reziliere ulterioară, grefată pe creanțele restante, fără solicitarea expresă a acestora. Dacă în primul caz legiuitorul a prevăzut expres că sunt nule orice asemenea clauze preexistente de desființare a contractului pe motivul intervenirii insolvenței, în cel de-al doilea caz, prin măsurile prevăzute în procedura insolvenței, obligatorii pentru toți participanții, se obține același rezultat: nu se mai poate desființa contractul pentru motivul neexecutării prestațiilor succesive anterioare deschiderii procedurii insolvenței.

Circumscriș materiei societăților, în reglementarea Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a stabilit că ipotezele de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din acest act normativ nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (*Decizia nr. 28 din 10 mai 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 544 din 26 mai 2021*).

În argumentarea soluției, s-a reținut că dispozițiile art. 1.887 alin. (1), care proclamă caracterul de drept comun al cap. VII din titlul IX al Cărții a V-a a Codului civil în materia societăților, interpretate coroborat cu cele ale art. 291 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd completarea dispozițiilor legii speciale cu cele ale Codului civil și ale Codului de procedură civilă, trebuie înțelese în sensul că societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, supuse obligației de înregistrare în registrul comerțului, li se aplică în mod direct dispozițiile noului cod, care vizează obligațiile și pe cele privind persoana juridică, nu însă și dispozițiile generale, atunci când legea specială reglementează în mod derogatoriu o anumită situație.

Se mai arată că problema de drept supusă dezlegării, care impune verificarea măsurii în care Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede limitativ ori exemplificativ cazurile în care un asociat poate fi exclus din societatea cu răspundere limitată, își găsește rezolvarea în aplicarea principiilor *specialia generalibus derogant*, respectiv *generalia specialibus non derogant*. Potrivit acestor reguli, norma specială, fiind derogatorie de la norma generală, se aplică cu prioritate, chiar și atunci când este anterioară normei generale, ori de câte ori o ipoteză intră sub incidența prevederilor ei, iar norma specială nu poate fi modificată sau abrogată de o normă generală ulterioară decât în mod expres.

Drept fiscal

Prin *Decizia nr. 84 din 13 decembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 70 din 21 ianuarie 2022*, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 152² alin. (2), (3), (7) și (13) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal și pct. 64 alin. (7) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 44/2004, s-a stabilit că regimul special de impozitare prevăzut de art. 152² alin. (4) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal se aplică și persoanelor fizice care au efectuat activitate economică de revânzare autoturisme second-hand, fără a-și fi îndeplinit

obligățiile de înregistrare și autorizare prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.44/2008, iar înscrierea ca plătitor de TVA s-a efectuat din oficiu de organul fiscal, dacă se dovedește îndeplinirea condițiilor de fond pentru aplicarea regimului fiscal menționat, aplicabilitate necondiționată de îndeplinirea condițiilor de formă.

Dreptul muncii și asigurărilor sociale

Prin *Decizia nr. 8 din 8 februarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 337 din 2 aprilie 2021*, pronunțată în soluționarea sesizării cu privire la dezlegarea unei chestiuni de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că, în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 39 alin. (4) raportat la art. 39 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, în categoria „personalului numit/încadrat”, la care se referă prevederile art. 39 alin. (4) raportat la art. 39 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017, este inclus și personalul reîncadrat în baza prevederilor art. 36 din Legea-cadru nr. 153/2017.

Prin hotărârea pronunțată, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție a reținut că în interpretarea normelor supuse analizei trebuie avut în vedere principiul nediscriminării, consacrat în cuprinsul art. 6 lit. b) din Legea-cadru nr. 153/2017, principiu conform căruia se impun eliminarea oricăror forme de discriminare și instituirea unui tratament egal cu privire la personalul din sectorul bugetar care prestează aceeași activitate și are aceeași vechime în muncă și în funcție.

În acest sens, s-a arătat că motivul pentru care legiuitorul a inserat în Legea-cadru nr. 153/2017 articolul 39, având denumirea marginală „Aplicarea tranzitorie”, ce începe cu sintagma „până la aplicarea integrală a prevederilor prezentei legi”, nu constă în intenția de a reglementa situația de excepție a salariaților nou-încadrați sau promovați până la aplicarea integrală a prevederilor Legii-cadru nr. 153/2017, ci în aceea de a se asigura că, până la momentul în care diferențele salariale pentru persoane aflate în situații identice se vor exclude în mod natural prin încadrarea în grilele finale de salarizare, există pârghii pentru eliminarea discriminării între persoane aflate în aceeași situație profesională.

Reținând că intenția legiuitorului a fost aceea de a înlătura inechitățile de salarizare diferită pentru funcții similare pentru tot personalul plătit din fonduri publice, nu numai pentru cel nou-încadrat, pentru personalul numit/încadrat după data de 1 iulie 2017, în accepțiunea restrânsă a acestor termeni, și cel promovat, prevăzând expres reguli care să asigure respectarea principiului nediscriminării, reglementat la art. 6 lit. b) din Legea-cadru nr. 153/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că dispozițiile art. 39 alin. (1) și (4) din Legea-cadru nr. 153/2017 vizează nu numai situația personalului nou-încadrat în cadrul instituțiilor/autorităților publice sau a personalului promovat după intrarea în vigoare a legii, ci și personalul în privința căruia, în considerarea aplicării prevederilor art. 36 alin. (1) din Legea - cadru nr. 153/2017, a fost realizată o reîncadrare prin raportare la prevederile art. 38 din același act normativ, în acord cu noile funcții, grade/trepte profesionale și gradații prevăzute în anexele nr. I-VIII la Legea-cadru nr. 153/2017.

Totodată s-a reținut că principiile egalității și nediscriminării, consacrate de dispozițiile interne și de prevederile convenționale - art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 1 al Protocolului nr. 12 adițional la Convenție, incumbă deopotrivă legiuitorului și interpretului legii, astfel că, a conchis instanța supremă, personalul numit/încadrat la care se referă art. 39 alin. (1) din Legea-cadru nr.

153/2017 vizează și personalul numit/încadrat anterior datei de 1 iulie 2017, reîncadrat în baza art. 36 din aceeași lege, aflat în activitate la data de 30 iunie 2017, care nu își pierde calitatea de personal numit/încadrat ca urmare a operațiunii de reîncadrare.

Drept penal

O primă chestiune de drept în materie penală, dezlegată în cursul anului 2021, prin *Decizia nr. 3 din 20 ianuarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 396 din 15 aprilie 2021*, a constatat în aceea că infracțiunea de sustragere sau distrugere de probe ori de înscrisuri, prevăzută de art. 275 alin. (1) din Codul penal, are ca situație premisă existența unei proceduri judiciare începute.

În acest sens s-a reținut, în esență, că în condițiile în care legiuitorul se referă la o "procedură judiciară", ea nu poate fi înțeleasă decât ca o procedură judiciară existentă, iar interpretarea dispozițiilor art. 275 alin. (1) din Codul penal în sensul că norma de incriminare ar putea privi și o procedură judiciară ce se va declanșa în viitor echivalează cu o interpretare extensivă *in malam partem*.

A admite că dispozițiile art. 275 alin. (1) din Codul penal se referă la obiectele care pot servi la aflarea adevărului și la lucrurile care servesc la stabilirea unui fapt într-o posibilă procedură judiciară înseamnă a extinde norma de incriminare la o gamă nelimitată de obiecte și de lucruri care pot servi la aflarea adevărului ori la stabilirea unui fapt în proceduri penale și extrapenale viitoare și eventuale. Or, o astfel de extindere nelimitată a normei de incriminare ar conduce la ruperea legăturii dintre infracțiunea de sustragere sau distrugere de probe ori de înscrisuri și sfera infracțiunilor contra înfăptuirii justiției și ar permite aplicarea arbitrară a normei de incriminare.

Totodată s-a decis că autorul faptei prevăzute de legea penală ce face obiectul procesului penal în care sunt folosite înscrisurile ori mijloacele materiale de probă poate fi subiect activ al infracțiunii de sustragere sau distrugere de probe ori de înscrisuri în modalitatea prevăzută de art. 275 alin. (1) din Codul penal.

În acest context s-a reținut că această concluzie rezultă în urma interpretării literale a dispozițiilor art. 275 din Codul penal, în cuprinsul cărora legiuitorul nu a introdus nicio condiție cu privire la subiectul activ al infracțiunii și nicio excepție pentru autorul faptei prevăzute de legea penală care formează obiectul procesului penal început. O interpretare contrară ar conduce la extinderea în mod nepermis a cazurilor strict prevăzute de legea penală care conduc la înlăturarea răspunderii penale.

Cu referire la infracțiunea de fals informatic, prevăzută de art. 325 din Codul Penal, *Decizia nr. 4 din 25 ianuarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 171 din 19 februarie 2021*, s-a stabilit că fapta de a deschide și utiliza un cont pe o rețea de socializare deschisă publicului, folosind ca nume de utilizator numele unei alte persoane și introducând date personale reale care permit identificarea acesteia, întrunește două dintre cerințele esențiale ale infracțiunii, respectiv cea ca acțiunea de introducere a datelor informatice să fie realizată fără drept și cea ca acțiunea de introducere a datelor informatice să aibă ca rezultat date necorespunzătoare adevărului.

Prin introducerea într-o rețea de socializare deschisă publicului a numelui și a altor date personale reale ale unei alte persoane și care permit identificarea acesteia, ca și cum ar fi date privind propria identitate, rezultă date necorespunzătoare adevărului în accepțiunea art.

325 din Codul penal, fiind întrunită această cerință atașată elementului material al laturii obiective a infracțiunii de fals informatic.

De asemenea, s-a precizat că pentru reținerea infracțiunii, pe lângă cele două cerințe esențiale ce au făcut obiectul analizei în prezenta sesizare, este necesar ca scopul activităților desfășurate fără drept și care au ca rezultat date necorespunzătoare adevărului să fie acela de a utiliza datele informatice în vederea producerii de consecințe juridice, acesta urmând a fi verificat în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărei cauze.

O chestiune de drept cu impact în domeniul infracțiunilor contra siguranței circulației pe drumurile publice, dezlegată în cursul anului 2021, prin *Decizia nr. 27 din 21 aprilie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 664 din 6 iulie 2021*, a vizat stabilirea faptului că poate fi subiect activ al infracțiunii prevăzute de art. 335 alin. (2) din Codul penal persoana care, după pronunțarea hotărârii definitive de condamnare pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal și până la anularea permisului de conducere dispusă de către șeful poliției, conduce un autovehicul pe drumurile publice.

În considerentele deciziei pronunțate s-a reținut că deținerea efectivă a permisului de conducere nu conferă titularului acestuia dreptul de a conduce în condițiile în care instanța de judecată a dispus, în mod definitiv, condamnarea sa pentru o infracțiune la regimul circulației pe drumurile publice.

În contextul utilizării din ce în ce mai frecvente a mijloacelor informatice în vederea săvârșirii unor fapte prevăzute de legea penală, prin *Decizia nr. 37 din 7 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 707 din 16 iulie 2021*, s-a stabilit că publicarea de anunțuri fictive online care au avut drept consecință producerea unei pagube, fără ca prin această activitate să se intervină asupra sistemului informatic sau asupra datelor informatice prelucrate de acesta, realizează condițiile de tipicitate ale infracțiunii de înșelăciune, prevăzute de art. 244 din Codul penal.

Tot în domeniul infracțiunilor contra siguranței circulației pe drumurile publice, prin *Decizia nr. 48 din 9 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 698 din 14 iulie 2021*, s-a stabilit că sintagma ”substanțe psihoactive” din cuprinsul normei de incriminare a art. 336 alin. (2) din Codul penal include, pe lângă categoria de substanțe la care face referire Legea nr. 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, republicată, și substanțele prevăzute în conținutul Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și al Legii nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cu modificările și completările ulterioare.

În ceea ce privește infracțiunea de violare a vieții private, prin *Decizia nr. 51 din 24 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1050 din 3 noiembrie 2021*, s-a stabilit că tipicitatea infracțiunii în modalitatea incriminată de art. 226 alin. (2) din Codul penal nu este condiționată de deținerea unor sunete, convorbiri ori imagini realizate fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de acestea sau a unei convorbiri private.

Astfel, pentru realizarea elementelor constitutive, sub aspectul laturii obiective, în privința infracțiunii prevăzute la art. 226 alin. (2) din Codul penal, trebuie să existe elementul material în una din modalitățile alternative, respectiv "divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, fără drept, a sunetelor, convorbirilor ori a imaginilor (...)" obținute prin "fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private". Singura condiție prevăzută de art. 226 alin. (2) din Codul penal este aceea ca sunetele, convorbirile, imaginile să fie obținute prin "fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private".

Prin *Decizia nr. 52 din 28 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 874 din 13 septembrie 2021*, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 377 din Codul penal, prin raportare la art. 177 alin. (2) din Codul penal, s-a reținut că, pentru determinarea subiecților infracțiunii de incest, stabilirea calității de rude biologice în linie directă sau între frați și surori, în cazul în care subiect al infracțiunii este o persoană adoptată, poate avea loc în condițiile art. 52 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală independent de dispozițiile art. 440 și art. 470 alin. (2) din Codul civil.

De asemenea s-a stabilit că pentru determinarea subiecților infracțiunii de incest prevăzută de art. 377 din Codul penal, în cazul în care unul dintre aceștia este adoptat, nu se impune stabilirea în prealabil a unui raport juridic civil de rude în linie directă sau frați și surori potrivit art. 409 din Codul civil raportat la art. 416 din Codul civil sau art. 424 din Codul civil, după caz, acest aspect putând fi stabilit în absența actelor de stare civilă și a unei acțiuni civile cu acest obiect, în cadrul procesului penal pendinte potrivit mijloacelor de probă prevăzute de art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală prin raportare la art. 52 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală.

Efectele legăturii de rudenie biologică stabilite într-un proces civil sau chiar în procesul penal pendinte ulterior comiterii faptei de incest retroactivează până la momentul nașterii copilului.

3. Hotărâri de speță care conturează sau reconfigurează practica ÎCCJ în diferite domenii

Secția I civilă

La nivelul Secției I civile au avut loc șase ședințe dedicate analizei și unificării jurisprudenței neunitare, ceea ce a determinat stabilirea unui punct de vedere comun al judecătorilor cu privire la următoarele probleme de drept:

- admisibilitatea recursului în ceea ce privește „exproprierea de fapt”, întrucât litigiul are ca obiect o acțiune în pretenții întemeiată pe răspunderea civilă delictuală, nu pe legile de expropriere;
- inadmisibilitatea recursului pentru litigiile ce au ca obiect acțiunile formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 310/2018, în materia asigurărilor;
- justițiabilii pot depune acte în format electronic cu semnătura scanată.

De asemenea, trebuie subliniat că au fost identificate două probleme de drept care au generat jurisprudență neunitară, inclusiv la nivelul instanțelor din țară, ceea ce a determinat declanșarea procedurii de unificare judiciară a recursului în interesul legii.

Analiza jurisprudenței Secției I civile din perspectiva tipologiei cauzelor deduse judecării relevă o mare varietate de probleme de drept analizate în materia răspunderii civile delictuale, spre exemplu, în ceea ce privește fundamentul obiectiv al răspunderii statului sau al unității administrativ-teritoriale, caracterul prezumat al existenței prejudiciului în situația încălcării unor drepturi fundamentale, calitatea procesuală pasivă a unor instituții publice în virtutea aplicării legii speciale sau stabilirea caracterului ilicit al faptei, ca urmare a analizării raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la viață privată.

Ca element de noutate, în considerentele deciziei nr. 448/2021 a fost analizată problema calității procesuale pasive a Statului Român prin Ministerul Finanțelor Publice și angajarea răspunderii sale civile pe temei obiectiv, în calitate de garant al desfășurării activității autorităților și instituțiilor sale cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, pentru atingerea adusă dreptului de proprietate al unei persoane fizice prin fapta ilicită a autorităților care nu și-au îndeplinit atribuțiile ce le reveneau, respectiv emiterea Normelor metodologice care să conțină criteriile și schema de calcul al compensațiilor bănești cu caracter de ajutor de stat convenite, în temeiul art. 97 din Legea nr. 46/2008, proprietarilor terenurilor cu vegetație forestieră care constituie arii protejate.

S-a reținut în motivarea deciziei că Statul se legitimează procesual pasiv întrucât cadrul judecării vizează obligația sa de garant al respectării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor și de a suporta riscul de activitate a autorităților sale atunci când, prin acțiune sau lipsa de acțiune a acestora, ele vatamă asemenea drepturi, garantate constituțional. Fundamentul răspunderii statului este unul obiectiv, dat de ideea de garanție și de risc în legătură cu activitatea autorităților sale, așa cum se desprinde la nivel de principiu din chiar legea fundamentală, conform dispozițiilor art. 1 alin. 3 și 5, art. 52 din Constituție.

De asemenea, tot ca *element de noutate*, poate fi evidențiată în materie electorală decizia nr. 7/2021, în considerentele acesteia reținându-se că omisiunea legiuitorului de a reglementa procedura aplicabilă în cazul cererii de renumărare a voturilor, respectiv lipsa unui text de lege care să prevadă termenul înăuntrul căruia poate fi formulată o astfel de cerere, precum și calea de atac ce poate fi exercitată împotriva deciziei Biroului Electoral Central în acest caz, atrage aplicarea prin analogie a dispozițiilor legale ce prevăd că cererea poate fi formulată înăuntrul termenului de 48 de ore de la data încheierii votării prevăzut în cazul cererii de anulare a alegerilor pentru fraudă electorală. Această modalitate de interpretare a normelor de drept incidente în cauză determină concluzia că o cerere formulată peste termenul prevăzut de art. 12 alin. (3) din Legea nr. 208/2015 atrage decăderea reclamantului din dreptul de a solicita renumărarea voturilor.

În considerentele deciziei nr. 1530/2021 a fost analizat *regimul juridic al dreptului de proprietate publică*, cu referire la terenurile cu destinație forestieră, așa cum a fost reglementat prin Codul silvic din 1962, Legea nr. 18/1991, art. 136 din Constituția României, Codul silvic din 1996 și cel din 2008.

În acest context normativ, pentru terenurile înglobate, la data de 01.01.1990, în fondul forestier din domeniul public al statului, declarația legii, în sens generic, nu este suficientă

fără o delimitare și determinare a terenurilor forestiere, prin acte și operațiuni subsecvente, în scopul delimitării terenurilor forestiere aflate sub regimul juridic al domeniului public al statului de celelalte terenuri din fondul forestier aflate sub un alt regim juridic, motiv pentru care prevederile legale sus evocate, în privința reglementărilor silvice, fac trimitere la acele amenajamente silvice, ce sunt elaborate și avizate în condițiile actului normativ sub egida căruia se întocmesc.

Legile organice care s-au succedat de-a lungul timpului în domeniul silviculturii au constituit cadrul normativ general referitor la regimul juridic instituit terenurilor incluse în fondul forestier, reglementând un complex de norme tehnice, economice și juridice privind amenajarea, exploatarea, protecția și paza acestui fond, sens în care s-a impus ca, prin operațiuni specifice de identificare și delimitare, aceste terenuri să fie determinate ca atare, potrivit regimului juridic corespunzător, prin amenajamente silvice, întocmite în condițiile legii. Instituirea, în cuprinsul reglementărilor silvice, a necesității întocmirii acestor studii de bază în gestionarea fondului forestier, prin intermediul amenajamentelor silvice, a fost determinată de nevoia de a realiza o evidență a bunurilor ce alcătuiesc fondul forestier național, corespunzător formei de proprietate, cu un conținut detaliat din punct de vedere tehnic - organizatoric, juridic și economic, a căror elaborare și aprobare să fie avizate în conformitate cu cadrul normativ ce le consacra.

În *materia legilor de reparație*, în decizia nr. 1438/2021 au fost analizate o serie de aspecte legate de emiterea titlului de conversie, așa cum rezultă din reglementarea instituită de Legea nr. 247/2005. S-a reținut că în raport de legea specială și de Codul fiscal, trebuie stabilită distincția conceptuală între noțiunile de creanță bugetară și creanță fiscală, între titlu de conversie și titlu de plată, precum și a regimului juridic diferit al acestora, de care depinde inclusiv regimul prescripției extinctive.

Modul de acordare a despăgubirilor prevăzut de Legea nr. 247/2005 presupune emiterea unui titlu de conversie în favoarea persoanei îndreptățite, iar în condițiile emiterii unui al doilea titlu pentru aceeași parte a despăgubirilor pentru care deja se emisese primul titlu, se constată existența unei duble despăgubiri și poate fi calificată ca o plată nedatorată care dă dreptul la restituire, fără a fi nevoie de desființarea prealabilă a celui de-al doilea titlu de conversie.

Emiterea titlului de conversie de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților în favoarea persoanei fizice nu a avut ca efect încasarea sumei de către aceasta, dată fiind natura juridică a acestor titluri de conversie, parte a mecanismului legal complex conceput de legiuitor prin Titlul VII din Legea nr. 247/2005 pentru plata despăgubirilor stabilite în favoarea persoanelor îndreptățite, cu titlu de măsuri reparatorii în echivalent, în baza legilor de reparație indicate în domeniul de aplicare a acestei legi speciale.

De aceea, emiterea titlului de conversie reprezintă o plată, în sensul celor prevăzute de art. 1469 alin. (2) din Codul civil, întrucât prin emiterea lui, titularul acestuia devine acționar la Fondul Proprietatea, fără ca persoana respectivă să aibă vocația ca, în baza lui, să încaseze contravaloarea în bani a despăgubirilor convertite în acțiuni.

Modul în care operează *efectul pozitiv al autorității de lucru judecat* a fost reliefat în motivarea deciziei nr. 129/2021, reținându-se că în termenii consacrați de art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, nu trebuie să fie întrunită tripla identitate de elemente ale

raportului juridic transpus pe plan procesual, cum se întâmplă în cazul excepției autorității de lucru judecat (obiect, cauză și părți), ci trebuie să existe doar o legătură cu lucrul judecat anterior, care să se impună noii judecăți (în sensul de a nu se nesocoti ceea ce o instanță a statuat deja jurisdicțional).

Dispozițiile art. 435 din Codul de procedură civilă reglementează modalitatea în care se produc efectele hotărârii judecătorești, cu valoare obligatorie, conform principiului relativității, în raporturile dintre părți și în forma opozabilității față de terții neparticipanți la procedura judiciară, care vor putea face însă dovada contrară celor statuate prin hotărâre, într-un alt litigiu.

S-a reținut că principiul relativității hotărârii judecătorești, atât sub aspectul efectelor obligatorii între părți, cât și al lucrului judecat, presupune ca ceea ce a fost judecat să nu poată folosi sau, în principiu, să nu poată fi opus decât de către părțile în proces și succesorii acestora. Așadar, părțile trebuie să respecte ceea ce s-a stabilit definitiv, atât în sensul inadmisibilității unei noi acțiuni identice (efectul negativ al lucrului judecat), cât și în sensul că, între ele, chestiunile litigioase definitiv stabilite să nu mai poată fi contrazise, iar judecățile respective trebuie avute în vedere ca premise cu valoare de adevăr juridic și, în consecință, inatacabile în litigiile ulterioare (efectul pozitiv).

În ceea ce privește aplicarea normelor de drept procesual, prin decizia nr.1177/2021, s-a reținut că *plata taxei judiciare de timbru acoperă neșemnarea apelului*. Astfel, instanța de recurs a hotărât că în situația în care instanța de apel constatând că cererea de apel nu este semnată și nu este achitată taxa de timbru, iar urmare a comunicării adresei către apelant de a se conforma indicațiilor instanței, apelantul depune dovada taxei de timbru, soluția nu trebuie să fie de anulare a apelului ca neșemnat, de vreme ce voința sa de a-și însuși apelul, manifestată prin complinirea obligației legale de achitare a taxei judiciare de timbru, într-un quantum semnificativ, a fost neechivocă.

În argumentarea soluției pronunțate în cauză s-a arătat că, din perspectiva articolului 6 al Convenției Europene, reprezintă o ingerință în dreptul de acces la instanță al părții, aplicarea sancțiunii nulității cererii de apel în baza dispozițiilor 470 alin. (3), coroborat cu art. 196 din C. proc. civ., în condițiile anterior evocate. În acest context, singurul remediu efectiv în cauză, pentru a garanta dreptul părții la un proces echitabil și pentru a nu lăsa fără conținut dreptul de acces la instanță, este acela al continuării judecății căii de atac a apelului, după casarea deciziei recurate.

Analizând tipologia cauzelor aflate pe rolul Secției I civile în cursul anului 2021 se pot evidenția 474 de *conflicte de competență* din care 201 cauze ce priveau stabilirea competenței instanței de executare în litigii ce aveau ca obiect contestație la executare.

De asemenea, se remarcă în materia proprietății intelectuale persistența apariției unor conflicte de competență ce vizau stabilirea competenței teritoriale în acțiunile în pretenții formulate de organisme de gestiune colectivă a drepturilor de autor ce aveau ca obiect obligarea utilizatorilor de a achita remunerațiile cuvenite pentru comunicarea publică/radiodifuzarea neautorizată a fonogramelor de comerț sau publicate în scop comercial ori a reproducerilor acestora și/sau a prestațiilor artistice din domeniul audiovizual.

Pentru a lămuri divergențele de jurisprudență ivite în interpretarea și aplicarea normelor de drept procesual în stabilirea competenței teritoriale, Secția I civilă a solicitat

Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație să sesizeze Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii - , urmare a acestui demers pronunțându-se decizia nr. 20/2021 care a lămurit noțiunea de ”instanță de executare” și decizia nr. 21/2021 care a lămurit înțelesul sintagmei ”loc de producere al prejudiciului”.

Secția a II-a civilă

Analiza jurisprudenței Secției a II a civilă relevă diversitatea problemelor de drept care au primit o rezolvare în cursul anului 2021, dar și consolidarea practicii judiciare existente.

Judecătorii secției au participat la un număr de 10 ședințe de secție, în cadrul cărora s-au dezbătut probleme legate de unificarea practicii judiciare, s-au selectat deciziile ce au fost transmise spre publicare în Buletinul Jurisprudenței și Buletinul Casației și au fost analizate și formulate propuneri de modificări legislative.

În materia litigiilor privind constatarea caracterului abuziv și a nulității unor clauze din contractele de credit încheiate cu consumatorii, ca urmare a pronunțării de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a Hotărârii din 9 iulie 2020 în cauza C-81/19, Hotărârii din 25 noiembrie 2020 în cauza C-269/19, Hotărârii din 16 iulie 2020, pronunțată în cauzele conexe C-224/19 și C-259/19, precum și Hotărârii pronunțate în cauzele conexe C-698/18 și C-699/18, jurisprudența Secției a II-a civile a fost consolidată în sensul excluderii de la controlul jurisdicțional a caracterului abuziv a clauzelor din contractele de credit care transpun o normă supletivă, și anume principiul nominalismului monetar reglementat în cuprinsul prevederilor art. 1578 din Codul civil din 1864, conform cărora „obligația ce rezultă dintr-un împrumut în bani este întotdeauna pentru aceeași sumă numerică arătată în contract. Întâmplându-se o sporire sau o scădere a prețului monedelor, înainte de a sosi epoca plății, debitorul trebuie să restituie suma numerică împrumutată și nu este obligat a restitui această sumă decât în speciile aflătoare în curs în momentul plății.”

Prin hotărârea pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-81/19 s-a statuat că „articolul 1 alineatul (2) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că o clauză contractuală care nu a făcut obiectul unei negocieri individuale, ci reflectă o normă care, potrivit legii naționale, se aplică între părțile contractante în lipsa unui acord diferit în această privință, nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive” (considerentul nr. 37).

Astfel, Înalta Curte a statuat că în cazul în care părțile au prevăzut în contractul de credit că rambursarea ratelor de credit se va face în valuta în care acesta a fost acordat, în absența unui acord diferit al părților în această privință, față de prevederile Legii nr. 193/2000, interpretate în lumina Directivei 93/13CEE și de cele statuate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, această clauză contractuală nu poate forma obiectul cenzurii instanței de judecată, neintrând în domeniul de aplicare al directivei transpuse în dreptul intern prin Legea nr. 193/2000.

Tot în această materie, prezentăm Decizia nr. 719 din 24 martie 2021 și Decizia nr. 720 din 24 martie 2021, care au avut ca obiect o acțiune în constatarea existenței unor clauze abuzive dintr-un contract de credit care nu mai este în derulare și admisibilitatea unui astfel de demers în raport cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene - Hotărârea pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cauzele conexe C-698/18 și C-699/18, SC Raiffeisen Bank SA împotriva JB și BRD Groupe Societe Generale SA împotriva KC.

În cele două decizii s-a reținut că : „ (...) prin Hotărârea pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în cauzele conexe C-698/18 și C-699/18, SC Raiffeisen Bank SA împotriva JB și BRD Groupe Societe Generale SA împotriva KC, obligatorie pentru instanțele naționale, s-a statuat că „definiția noțiunii de consumator care figurează la articolul 2 litera (b) din Directiva 93/13 nu conține niciun element care să permită stabilirea momentului la care un contractant încetează să fie un consumator în sensul acesteia și încetează, prin urmare, să se poată prevala de protecția pe care i-o conferă această directivă” (pct. 71).

Având în vedere că sistemul de protecție instituit prin Directiva 93/13 se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un profesionist în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, în hotărârea amintită s-a statuat și că „executarea contractului în discuție nu modifică retroactiv împrejurarea că, la momentul încheierii acestui contract, consumatorul se afla în această situație de inferioritate. În aceste condiții, limitarea protecției conferite consumatorului de Directiva 93/13 numai la durata executării contractului în discuție, în sensul că executarea integrală a acestui contract exclude orice posibilitate a consumatorului de a se prevala de această protecție, nu poate fi conciliată cu sistemul de protecție instituit de această directivă” (pct. 73).

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a ajuns la concluzia că noțiunea de „consumator” care figurează la articolul 2 litera (b) din Directiva 93/13 trebuie interpretată în sensul că faptul că un contract este executat integral nu exclude ca o parte la acest contract să poată fi calificată drept „consumator”, în sensul acestei dispoziții.

Prin urmare, contrar susținerilor recurente-pârâte, în acord cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, în speță, reclamantul B. este consumator și are posibilitatea să solicite în temeiul Legii nr. 193/2000 constatarea existenței unor clauze contractuale ca fiind abuzive, chiar și în condițiile în care contractul nu mai este în derulare.”

În materia protecției drepturilor consumatorilor, din care fac parte și litigiile privind constatarea caracterului abuziv și a nulității unor clauze din contractele de credit încheiate cu consumatorii, ulterior modificării aduse art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă prin art. I pct. 49 din Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, au fost pronunțate decizii prin care s-a respins, ca inadmisibilă, calea de atac a recursului.

În decizia nr. 2160 din 19 octombrie 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția a II-a Civilă a reținut următoarele argumente: „Potrivit art. 483 alin. 2 Cod procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 49 din Legea nr. 310/2018, „Nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art. 94 pct. 1 lit. a)-j³), în cele privind navigația civilă și activitatea în porturi, conflictele de muncă și de asigurări sociale, în materie de expropriere, în cererile pronunțate în materia protecției consumatorilor, a asigurărilor, precum și în cele ce decurg din aplicarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite. De asemenea nu sunt supuse recursului hotărârile date de instanțele de apel în cazurile în care legea prevede că hotărârile de primă instanță sunt supuse numai apelului”.

Așadar, prin Legea nr. 310/2018, care a intrat în vigoare la 21 decembrie 2018, anterior înregistrării cererii de chemare în judecată deduse judecății - 04 februarie 2019, legiuitorul a suprimat calea de atac a recursului în ceea ce privește anumite categorii de litigii, printre care se regăsesc și cele izvorând din cererile pronunțate în materia protecției consumatorilor.

Prin urmare, raportat la dispozițiile legale citate mai sus, decizia atacată este una definitivă de la pronunțare, în accepțiunea art. 634 alin. 1 pct. 4 teza I Cod procedură civilă, astfel că nu este susceptibilă de a fi atacată cu recurs.”

Deși recursurile formulate în litigii privind constatarea caracterului abuziv al unor clauze din contractele de credit încheiate cu consumatorii reprezintă o parte importantă din activitatea de judecată a secției, numeroase decizii au fost pronunțate în alte domenii.

Spre exemplificare, prezentăm *Decizia nr. 412 din 18 februarie 2021*, privind aplicarea dispozițiilor art. 7 alin. 2 lit. f și art. 18 din Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență și incidența dispozițiilor Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

În conformitate cu art. 18 din Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență, „efectele procedurii de insolvență asupra unei acțiuni în justiție în desfășurare [...] având ca obiect un activ sau un drept care face parte din masa bunurilor care face obiectul insolvenței unui debitor, se reglementează exclusiv prin legislația statului membru în care se desfășoară procesul”.

Potrivit art. 7 alin. 2 lit. f) din Regulament, „legea statului de deschidere determină condițiile pentru deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență. Aceasta determină în special:[...] f) efectele procedurii de insolvență asupra acțiunilor individuale intentate de creditorii, cu excepția proceselor în curs de soluționare”.

Prin această decizie, Înalta Curte a statuat că, „în speță, fiind vorba despre un proces în curs de soluționare ce intră în sfera de aplicare a art. 7 alin. 2 lit. f) teza finală din Regulamentul (UE) 2015/848, nu este aplicabilă legea italiană, ci legea română, respectiv Legea nr. 85/2014, care, în situația concordatului preventiv, prevede exclusiv suspendarea urmăririlor silite individuale până la pronunțarea unei hotărâri executorii de omologare a concordatului sau până la respingerea ofertei de concordat [art. 17 lit. d) și art. 25 alin. (3)], iar nu suspendarea judecății”.

Așadar, s-a apreciat că solicitarea recurentei privind suspendarea cauzei până în momentul în care decizia de aprobare a concordatului devine definitivă nu are niciun temei legal, având în vedere faptul că legea aplicabilă este legea română, iar aceasta nu prevede suspendarea proceselor în curs de soluționare în cazul în care debitorul este în procedura de concordat preventiv.

Prin *Decizia nr. 2325 din 4 noiembrie 2021* s-a reținut că în cazul în care cererea de apel a fost transmisă instanței în formă scanată, prin mijloace electronice, sunt îndeplinite condițiile prevăzute art. 470 C. proc. civ. în ceea ce privește semnătura apelantului, fiind nelegală soluția instanței de anulare a apelului pentru lipsa semnăturii olografe.

În considerentele acestei decizii se arată următoarele:

„29. În realitate, cererea de apel cuprinde semnătura părților, cât timp dispozițiile art. 199 alin. 1 C. proc. civ. permit transmiterea cererilor sub formă scanată, prin poșta electronică.

Instanța de apel a făcut o confuzie în ce privește actul ce poartă semnătura originală și forma de transmitere a acestuia, textul de lege arătat mai sus permițând depunerea nu doar a documentului olograf ci și a formei scanate, transmis prin mijloacele electronice, această din urmă cale neconfundându-se cu înscrisul în formă electronică.

30. Prin urmare, în realitate, cererea de apel a reclamantilor îndeplinește condițiile prevăzute de lege în ce privește semnătura.

31. Aceasta cu atât mai mult cu cât, la termenul la care a fost invocată din oficiu excepția de nulitate a cererii de apel, motivat de faptul că ar fi lipsit semnătura olografă, erau în vigoare dispozițiile Legii nr. 114/2021, care la art. 5 alin. 2 arată că „.... cererile de chemare în judecată, căile de atac, precum și orice alte acte de procedură adresate instanței, pentru care legea prevede condiția formei scrise și care nu se depun direct în instanță, se transmit prin mijloace electronice”.

Secția penală

Analiza jurisprudenței Secției penale relevă diversitatea problemelor de drept care au primit o rezolvare în cursul anului 2021, dar și consolidarea practicii judiciare existente.

Pe lângă conturarea practicii deja consacrate, judecătorii secției au analizat problema tipicității infracțiunilor deduse judecării din perspectiva unor aspecte cu privire la care nu se conturase o orientare jurisprudențială, unele generate de situații mai rar întâlnite în practică.

Spre exemplu, prin *Decizia nr. 261/RC din 15 iunie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală a stabilit că persoanele fizice, care desfășoară operațiuni enumerate în autorizația privind efectuarea de operațiuni cu arme și muniții letale deținută de întreprinderea familială în cadrul căreia acestea își desfășoară activitatea ca membru, nu pot avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de nerespectare a regimului armelor și al munițiilor prevăzută în art. 342 alin. (1) din Codul penal.

Prin *Decizia nr. 241/RC din 2 iunie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală a constatat că fapta inculpatului, lucrător de poliție, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, constând în omisiunea luării măsurilor de constatare a contravențiilor, aplicării sancțiunilor contravenționale prevăzute de lege, respectiv a confiscării materialului lemnos și a vehiculului, cu privire la mai multe transporturi de material lemnos care îi aparțineau, obținând astfel un folos necuvenit pentru sine sau pentru altul, nu întrunește elementele de tipicitate ale infracțiunii de abuz în serviciu prevăzută în art. 297 alin. (1) din Codul penal raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000.

În considerentele deciziei, s-au reținut, în esență, că, pe de o parte, faptei îi lipsește cerința esențială de a exista o obligație legală referitoare la persoana inculpatului, pe care acesta să o încalce, ca urmare a neexercitării în mod legal a obligațiilor de serviciu la momentul întreprinderii actelor de efectuare de achiziție și transport de material lemnos, fără documente de proveniență, pentru sine, iar, pe de altă parte, în considerarea dreptului de a nu se autoincrimina, inculpatului nu i se poate imputa că nu a aplicat o sancțiune pentru propria faptă.

Din perspectivă procesuală, un număr semnificativ de cauze au vizat și în acest an competența organelor judiciare.

Referitor la deducerea perioadei executate într-un stat străin după recunoașterea hotărârii instanței străine de către autoritățile din România, s-a stabilit că în cazul în care hotărârea prin care se dispune recunoașterea și executarea hotărârii judecătorești de condamnare pronunțate de instanța unui stat membru al Uniunii Europene în scopul executării pedepsei închisorii în România, conform Legii nr. 302/2004, nu indică data la care a început executarea pedepsei închisorii în statul de condamnare sau data pe baza căreia locul de deținere poate determina momentul începerii executării pedepsei închisorii, este incident cazul de contestație la executare prevăzut în art. 598 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură penală, referitor la existența unei nelămuriri cu privire la hotărârea pronunțată în procedura reglementată în Legea nr. 302/2004 (*Decizia nr. 52 din 27 ianuarie 2021*). În schimb, în ipoteza în care condamnatul solicită deducerea unei perioade executate într-un stat străin după recunoașterea hotărârii instanței străine de către autoritățile din România, competența de judecare a contestației la executare aparține instanței competente material să judece infracțiunile pentru care contestatorul a fost condamnat în străinătate în a cărei circumscripție se află locul de deținere al condamnatului la momentul formulării cererii (*Încheierea nr. 441 din 8 septembrie 2021*). În cuprinsul ultimei hotărâri, s-a reținut că, în sensul dispozițiilor art. 553 și art. 598 alin. (2) din Codul de procedură penală, curtea de apel nu este instanță de executare, întrucât aceasta nu a judecat fondul cauzei, ci a procedat, în baza unei competențe speciale, stabilite în temeiul prevederilor Legii nr. 302/2004, la recunoașterea hotărârii pronunțate în străinătate.

Sub aspectul competenței după calitatea persoanei, prin *Decizia nr. 25/RC din 22 ianuarie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală a reținut că nu este incident cazul de recurs în casație prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură penală („în cursul judecării nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente”), în ipoteza în care judecătoria, conform art. 35 din Codul de procedură penală, a judecat în primă instanță infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 244 alin. (1) din Codul penal, indiferent dacă în cursul urmăririi penale, anterior declinării competenței în favoarea parchetului de pe lângă judecătoria, parchetul de pe lângă curtea de apel a emis o ordonanță de clasare față de o persoană care are calitatea de avocat, cenzurată de curtea de apel conform art. 340 alin. (1) din Codul de procedură penală și indiferent dacă, ulterior declinării competenței, parchetul de pe lângă curtea de apel a preluat cauza în temeiul art. 325 alin. (1) din Codul de procedură penală, preluarea în vederea efectuării sau supravegherii urmăririi penale nemodificând competența de judecată a cauzei în primă instanță.

Prin *Încheierea nr. 33 din 20 ianuarie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală, Completul de 2 judecători de cameră preliminară, a clarificat competența materială în cazul infracțiunii de abuz în serviciu, stabilind că, în conformitate cu dispozițiile art. 13 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, infracțiunea de abuz în serviciu încadrată în art. 297 alin. (1) din Codul penal, inclusiv în cazul reținerii formei continuate și al aplicării prevederilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, este de competența Direcției Naționale Anticorupție, numai în ipoteza în care s-a cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro. Incidența dispozițiilor art. 13 alin. (1) lit. a) teza I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 - potrivit cărora sunt de competența

Direcției Naționale Anticorupție infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, dacă, indiferent de calitatea persoanelor care le-au comis, au cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 200.000 euro - implică reținerea prevederilor art. 13² din Legea nr. 78/2000 în încadrarea juridică a faptei de abuz în serviciu.

În ceea ce privește sancțiunea încălcării normelor de competență funcțională, prin *Încheierea nr. 254 din 24 martie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală, Completul de 2 judecători de cameră preliminară a reținut că, în cazul în care infirmarea ordonanței de clasare emise de procurorul din cadrul unei secții a Direcției Naționale Anticorupție și redeschiderea urmăririi penale, în baza art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, a fost dispusă de procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, cu încălcarea normelor de competență funcțională, întrucât procurorul șef al secției avea calitatea de procuror ierarhic superior, în sensul art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală, ordonanța de redeschidere a urmăririi penale este lovită de nulitate absolută.

Sub aspectul consecințelor juridice, prin aceeași hotărâre s-a statuat că, în temeiul dispozițiilor art. 280 alin. (2) din Codul de procedură penală, actele îndeplinite ulterior ordonanței de redeschidere a urmăririi penale, inclusiv rechizitoriul, sunt lovite de nulitate absolută, întrucât există o legătură directă între acestea și ordonanța de redeschidere a urmăririi penale, caz în care cauza se restituie la parchet, în temeiul art. 346 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură penală, fără a se aplica dispozițiile art. 345 alin. (3) din același cod, întrucât nu se poate realiza remedierea rechizitoriului desființat ca efect al nulității absolute.

Cu caracter de noutate, prin *Decizia nr. 60/A din 19 februarie 2021*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală a definit noțiunea de „audiere”, în accepțiunea cazului de contestație în anulare prevăzut în art. 426 lit. h) din Codul de procedură penală, constatând că se referă exclusiv la audierea inculpatului cu privire la situația de fapt reținută în sarcina sa, prin intermediul declarației putându-se constata existența sau inexistența unei infracțiuni, identifica persoana care a săvârșit-o ori stabili alte împrejurări care contribuie la aflarea adevărului. Plecându-se de la această interpretare, s-a apreciat că omisiunea instanței de apel de a-l întreba pe inculpat dacă este de acord să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, condiție necesară pentru a se dispune amânarea aplicării pedepsei ori suspendarea executării pedepsei sub supraveghere nu se încadrează în cazul de contestație în anulare prevăzut de art. 426 lit. h) din Codul de procedură penală, întrucât acordul menționat nu se circumscrie noțiunii de „audiere”, în sensul dispozițiilor art. 107 din Codul de procedură penală.

Secția de contencios administrativ și fiscal

Ca și în perioada precedentă, și în anul 2021 Secția de contencios administrativ și fiscal a continuat să aplice mecanismul de unificare a practicii judiciare instituit încă din anul 2006, în vederea respectării jurisprudenței în materie, în virtutea principiului disciplinei jurisdicționale.

În anul 2021 s-au desfășurat 6 ședințe ale Plenului judecătorilor Secției de contencios administrativ și fiscal, în cadrul cărora au fost agreate soluții importante de unificare a jurisprudenței la nivelul secției, după cum urmează:

a) Interpretarea unor norme administrative emise pentru implementarea Programului operațional sectorial „Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013”, cu referire la plafoanele maxime de referință ale cheltuielilor cu personalul, efectuate în implementarea proiectului,

în situația în care activitatea zilnică este efectuată parțial, respectiv a regulilor generale de decontare a cheltuielilor, în sensul considerării acestor cheltuieli ca fiind neeligibile.

b) Legalitatea decontării de la bugetul de stat a contravalorii călătoriilor efectuate de beneficiarii Legii nr. 44/1994 cu mijloace de transport auto în regim interjudețean, în privința căreia instanța supremă a confirmat jurisprudența dezvoltată în anii 2012 – 2015, în sensul că beneficiarii Legii nr. 44/1994 au dreptul de a călători gratuit cu mijloace de transport auto în afara limitelor unui județ, iar operatorii de transport rutier au dreptul de a le fi decontat prețul acestui transport.

c) Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 178 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 95/2006, în sensul inexistenței stării de incompatibilitate între calitatea de manager, persoană fizică, al unui spital public/șef de secție a unui spital public și cea de administrator al unei societăți comerciale.

d) Efectele Deciziei CCR nr. 454/2020 în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acestei decizii în M. Of. nr. 655 din 24 iulie 2020, în ceea ce privește soluționarea cererilor de transfer formulate de judecători și procurori, în temeiul art. 60 din Legea nr. 303/2004, în redactarea ulterioară Legii nr. 242/2018; cu majoritate judecătorească au opinat că efectele prevăzute de art. 147 alin. (4) din Constituție se produc, în urma pronunțării Deciziei CCR nr. 454/2020, atât în privința dispozițiilor art. 60 din Legea nr. 303/2004, în forma anterioară modificării legislative intervenite prin Legea nr. 242/2018, cât și în privința dispozițiilor art. 60 alin. (1) și (3) din Legea nr. 303/2004, în forma ulterioară acestei modificări, cu consecința infirmării legalității actelor administrative (hotărâri CSM) emise în temeiul acestor din urmă dispoziții legale, în litigiile aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării în Monitorul Oficial a deciziei menționate.

e) Interpretarea noțiunii de „creanță de asigurare” în aplicarea Legii nr. 213/2015 privind Fondul de garantare a asiguraților, în sensul neincluzerii în cadrul creanțelor de asigurări împotriva asiguratorului aflat în faliment a penalităților de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

f) Stabilirea competenței materiale de judecată în cazul litigiilor formulate de unele cabinete veterinare (societăți comerciale având principal obiect de activitate executarea de activități sanitare veterinare), în contradictoriu cu autoritățile competente în domeniul sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor, privind refuzul nejustificat de soluționare a cererilor de plată a indemnizației prevăzute de art. IV din Legea nr. 236/2019 pentru modificarea și completarea art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 42/2004 privind organizarea activității sanitare-veterinare și pentru siguranța alimentelor, precum și pentru modificarea unor acte normative, sau pe dispozițiile art. 15 alin. 2 și 7 din Ordonanța Guvernului nr. 42/2004 privind organizarea activității sanitare-veterinare și pentru siguranța alimentelor, în favoarea instanței civile. Instanța civilă competentă se stabilește de la caz la caz, în raport cu dispozițiile legale generale sau speciale care reglementează contractul administrativ pe care este întemeiată acțiunea în pretenții; dacă din această analiză nu rezultă existența unei dispoziții speciale care să stabilească altfel, atunci instanța civilă competentă se stabilește potrivit Codului de procedură civilă.

Dintre hotărârile de speță care conturează sau reconfigurează practica Înaltei Curți în domeniul **dreptului administrativ**, într-o cauză în care s-a ridicat problema efectelor

încetării măsurii preventive a arestării asupra măsurii de suspendare din funcție a executorului judecătoresc, s-a reținut că măsura suspendării din funcție este legal menținută doar în cazul în care împotriva executorului judecătoresc ar mai fi în vigoare măsura arestării preventive ori a arestului la domiciliu, în caz contrar devenind incidente dispozițiile art.25 alin.(4) din Legea nr.188/2000 privind executorii judecătorești, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „suspendarea încetează dacă au dispărut împrejurările care au determinat-o”. În aceste condiții, adresa emisă de Ministrul Justiției, prin care s-a respins cererea executorului judecătoresc de încetare a suspendării din funcție ca urmare a încetării oricărei măsuri preventive dispuse în privința sa în cadrul dosarului penal, este nelegală (*Decizia nr. 246 din 20 ianuarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal*).

În domeniul audiovizualului, cu privire la modificările licenței audiovizuale în ceea ce privește amplasamentul și frecvența, în raport cu prevederile art. 54 alin. (2) cu referire la art. 54 alin. (1) lit. b) și e) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, este aplicabil principiul simetriei actelor juridice în virtutea căruia, dacă licența audiovizuală se emite în baza deciziei CNA, și modificarea licenței audiovizuale trebuie efectuată în baza unei decizii a Consiliului Național al Audiovizualului (CNA). Nu este în spiritul reglementărilor europene ca o nouă frecvență radio să fie acordată pe calea modificării licenței audiovizuale, ci doar pe calea concursului. Așadar, și din această perspectivă s-a reținut că acordul favorabil exprimat de CNA și aprobarea modificării parametrilor tehnici de către ANCOM nu obligă CNA la modificarea licenței audiovizuale, în condițiile în care a constatat că, prin schimbarea frecvenței de emisie și a amplasamentului stației de emisie dintr-o localitate în alta, ar fi recepționate aceleași programe audiovizuale pe două frecvențe - ceea ce nu corespunde interesului public. (*Decizia nr. 3321 din 2 iunie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal*)

În domeniul energiei electrice, cu referire la obligația de achiziție de certificate verzi de către producătorii care utilizează energie electrică produsă pentru consum propriu, s-a reținut că prevederile art. 6 alin. (8) din Legea nr. 220/2008 stabilesc un drept, respectiv acela că „producătorii de energie electrică din surse regenerabile de energie beneficiază de certificate verzi conform prevederilor deciziei de acreditare emise de ANRE în baza regulamentului prevăzut la art. 6 lit. a), începând cu data emiterii acesteia”, iar prevederile art. 8 alin. (1) lit. b) din aceeași lege stabilesc o obligație, respectiv: „cantitatea de energie electrică pentru care se stabilește obligația de achiziție de certificate verzi include energia electrică utilizată pentru consum final propriu, altul decât consumul propriu tehnologic, de către un producător de energie electrică.”

Ultima dispoziție normativă citată se aplică indiferent de combustibilul utilizat pentru producerea energiei electrice, astfel încât toți producătorii care utilizează energie electrică produsă pentru consum propriu, altul decât consumul propriu tehnologic al centralei de producere a energiei electrice au obligația de achiziție de certificate verzi.

Prin urmare, toți producătorii care intră sub incidența prevederilor art. 8 alin. (1) din Legea nr. 220/2008, indiferent dacă sunt sau nu beneficiari ai sistemului de promovare prin certificate verzi, au obligația de a achiziționa certificatele verzi necesare pentru îndeplinirea cotei anuale obligatorii de achiziție de certificate verzi de pe piața de certificate verzi.

(Decizia nr. 3562 din 9 iunie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal).

De asemenea, s-a reținut că, la momentul 15 aprilie, stabilit prin prevederile art. 12 alin. (1) din Legea 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru determinarea prin decizie a agenților economici responsabili de nerespectarea obligației legale, ANRE trebuia să soluționeze eventualele contestații formulate în temeiul art. 33 alin. (2) din lege și să țină cont de acestea la întocmirea listei finale. Or, în cauză, deși contestația a fost formulată în termenul legal, aceasta nu a fost soluționată de autoritate până la data limită de 15 aprilie și nu a fost avută în vedere la întocmirea listei finale, prin aceasta fiindu-i generată părții o vătămare procesuală evidentă. Principiul legalității actelor administrative presupune atât ca autoritățile administrative să nu încalce legea, cât și ca toate deciziile lor să se întemeieze pe lege. El impune, în egală măsură, ca respectarea acestor exigențe de către autorități să fie în mod efectiv asigurată. Prin urmare, în procesul elaborării actelor administrative trebuie asigurat un anumit echilibru, precum și anumite garanții de echitate pentru particulari, întrucât acțiunile autorităților publice nu pot fi discreționare, iar legea trebuie să furnizeze individului o protecție adecvată împotriva arbitrariului. În cauza dedusă judecării, Înalta Curte a concluzionat că ANRE nu a acționat cu respectarea principiului legalității și cu asigurarea justului echilibru între interesul public pretins încălcat și cel al particularului, motiv pentru care a admis recursul (Decizia nr. 463 din 28 ianuarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal).

În domeniul **dreptului fiscal**, în materia TVA în cazul livrării intracomunitare de bunuri, s-a reținut că este lipsită de importanță, sub aspectul recunoașterii caracterului de livrare intracomunitară, împrejurarea că bunurile livrate nu au fost descărcate în Ungaria la sediul cumpărătorului, ci au fost retrimise direct în România, câtă vreme nu este făcută dovada că reclamanta cunoștea aceste aspecte, respectiv că ar fi trebuit să cunoască că beneficiarii reali erau firmele din România controlate de către aceeași persoană care controlează societatea din Ungaria. Practic comportamentul acestei persoane, care controlează atât societatea din Ungaria, cât și cele două societăți din România, nu poate să fie imputat reclamantei, câtă vreme aceasta este străină de acest comportament. În condițiile în care atât reclamanta, cât și partenerul său contractual, dețin coduri valabile de TVA și cum reclamanta a făcut dovada neechivocă că bunurile livrate au părăsit efectiv România și au intrat pe teritoriul Ungariei, comportamentul ulterior al partenerului ungar este irelevant, câtă vreme reclamanta este străină de acest comportament (Decizia nr. 2079 din 31 martie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal).

În interpretarea unor norme de **drept procedural fiscal**, s-a stabilit că în ipoteza în care creanța fiscală s-a născut anterior deschiderii procedurii insolvenței, sunt aplicabile prevederile art. 102 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora toți creditorii ale căror creanțe sunt anterioare datei de deschidere a procedurii vor depune cererea de admitere a creanțelor în termenul fixat în hotărârea de deschidere a procedurii.

Faptul că reclamanta a efectuat, cu bună știință, plata obligațiilor fiscale, în condițiile în care creditorul creanței era decăzut din dreptul de a cere executarea acesteia (în speță, prin înscrierea creanței în tabelul obligațiilor) nu conferă plății un caracter nedatorat, în sensul dispozițiilor procedurii fiscale.

Chiar dacă în cauză caracterul imperfect al obligației reclamantei a fost dat de incidența sancțiunii decăderii instituite de art. 114 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, republicată, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu cele ale art. 185 alin. (1) Cod procedură civilă, este de remarcat, cu titlu de exemplu, că aceeași categorie de obligații (imperfecte) se găsește înscrisă în art. 20 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, în conformitate cu care „debitorul care a executat obligația după ce dreptul la acțiune al creditorului s-a prescris, nu are dreptul să ceară înapoierea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit”. În prezent, Decretul nr. 167/1958 a fost abrogat prin art. 230 lit. p) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, dar regula a fost preluată și de noul Cod civil, în art. 2506 alin. (2) („Cel care a executat de bunăvoie obligația după ce termenul de prescripție s-a împlinit nu are dreptul să ceară restituirea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit.”) (*Decizia nr. 145 din 15 ianuarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal*).

În ceea ce privește obligațiile fiscale accesorii, s-a reținut că dispozițiile art.104 alin. (1) din Codul de procedură fiscală din 2003 nu instituie vreo sancțiune în cazul depășirii duratei inspecției fiscale, situație în care nu se poate susține că ar atrage în mod automat, *de plano*, nulitatea actului final de impunere, ci doar condiționat de producerea unei vătămări care nu poate fi înlăturată altfel. Obligațiile accesorii (invocate drept vătămare produsă ca urmare a depășirii duratei inspecției fiscale) nu sunt un efect al inspecției fiscale și nu au legătură cu perioada de desfășurare a acesteia, ci reprezintă consecința legală a depășirii termenului de plată a obligației principale, deoarece contribuabilul avea obligația de a-și calcula corect sarcinile fiscale și de a le plăti în termenul prevăzut de lege, în sens contrar, fiind dator să achite atât debitul principal, cât și accesoriile. Întârzierea în efectuarea inspecției fiscale nu împiedică contribuabilul să-și achite la termen datoriile fiscale și nu se poate transforma într-un caz de vătămare a acestuia (*Decizia nr. 1996 din 30 martie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal*).

În materia **dreptului procesual civil**, în ceea ce privește competența teritorială de soluționare a unei plângeri contravențională formulate de un judecător care își desfășoară activitatea la o judecătorie aflată în circumscripția aceluiași tribunal în care se află și judecătoria competentă să judece cauza în temeiul art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare, s-a reținut inaplicabilitatea cazului de prorogare legală de competență prevăzut de art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În acest sens, s-a apreciat că dispozițiile art.127 alin. (1) din Codul de procedură civilă instituie un caz de prorogare legală a competenței teritoriale după calitatea persoanei, derogând, în mod expres, de la normele ce stabilesc competența teritorială în mod uzual pentru cauzele având un anumit obiect (în cauză fiind aplicabile dispozițiile art. 32 alin.(1) din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor), din rațiuni ce privesc asigurarea imparțialității judecătorului chemat să

soluționeze cauza, rațiuni ce au prioritate, potrivit noii reglementări procedurale. În condițiile în care petentul are calitatea de judecător la o altă judecătorie decât cea competentă legal să soluționeze plângerea, textul de lege indicat nu este aplicabil. O interpretare extensivă, în sensul că s-ar impune a se avea în vedere și ipoteza formulării unei căi de atac, situație în care calea de atac ar fi de competența tribunalului ierarhic superior ambelor judecătories, nu poate fi primită, în condițiile în care, având în vedere caracterul derogatoriu al art. 127 Cod procedură civilă de la norma comună în materie de competență teritorială, aplicarea sa este limitată strict la situațiile avute în vedere de către legiuitor. Totodată, s-a reținut că, în același sens a statuat și Curtea Constituțională, prin Decizia nr.290 din 26 aprilie 2018, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.127 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, din această perspectivă fiind edificatoare paragrafele 23 și 27 din această decizie. (*Decizia nr. 287 din 21 ianuarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal*).

Completul de 5 judecători

Răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor

În anul 2021, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, reperate de jurisprudență, conturate prin decizii ale Completului de 5 judecători în materie civilă, sunt expuse rezumativ în continuare.

Din perspectiva abaterii disciplinare reglementată de art.99 lit. a) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constând în „manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu”, a fost analizată conduita unei judecător care a acordat un interviu, publicat în mass-media, conținând critici la adresa sistemului judiciar, cauza fiind soluționată definitiv prin *Decizia nr.223 din 7 iunie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători*, în care au fost reținute, în esență, aspectele arătate în continuare.

În analiza condițiilor de angajare a răspunderii disciplinare pentru săvârșirea acestei abateri, este avută în vedere, ca reper, obligația impusă magistratului de a avea atât în exercitarea funcției, cât și în societate, o conduită prin care, în percepția unui observator rezonabil, să fie asigurate onoarea sau probitatea profesională și prestigiul justiției, ceea ce presupune acceptarea și promovarea de către magistrat a comportamentelor specifice obligației de rezervă.

În circumstanțele cauzei, s-a reținut săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art.99 lit. a) din Legea nr.303/2004, ca urmare a faptului că, în cadrul unor interviuri publicate în mass-media, judecătorul a făcut afirmații prin care a sugerat că actul de justiție în circumscripția teritorială a instanței în cadrul căreia își desfășoară activitatea este subordonat unor rețele de interese particulare la care participă judecători și avocați, a adus critici și a formulat acuzații atât cu privire la credibilitatea, independența și imparțialitatea Inspecției Judiciare în contextul procedurilor disciplinare derulate împotriva sa, cât și cu privire la colegii magistrați, avocați și instituții publice, ceea ce reflectă cu evidență intenția de a contura în spațiul public o imagine a sistemului de justiție caracterizată de lipsa probității profesionale și subordonarea actului de justiție unor interese incongruente cu sistemul judiciar specific statului de drept. S-a reținut că afirmațiile pe care judecătorul le-a făcut în

spațiul public, prin intermediul interviului acordat, au fost de natură să perturbe echilibrul între dreptul la liberă exprimare și obligația de rezervă impusă magistraților.

În raport cu elementele cauzei, conduita magistratului a fost analizată și în raport cu jurisprudența CEDO, în care a fost subliniată obligația de reținere care interzice magistraților să acționeze inclusiv în situația în care sunt supuși unor atacuri din partea presei (De Haes și Gijssels împotriva Belgiei, Hotărârea din 24 februarie 1997, par. 37).

Cu referire la dreptul la liberă exprimare specific magistraților au fost avute în vedere elementele reținute în practica anterioară a Completului de 5 judecători (Decizia nr.128 din 27 mai 2019, Decizia nr.62 din 18 mai 2020), precum și în jurisprudența CEDO (Kudeshkina împotriva Rusiei, Hotărârea din 26 februarie 2009), în care a fost subliniat rolul special în societate al sistemului judiciar, în calitate de garant al justiției, ca valoare fundamentală într-un stat de drept, reținându-se că miza în privința protecției autorității judecătorești este încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire publicului larg/justițiabilului, iar funcționarii publici care deservește sistemul judiciar trebuie să dea dovadă de reținere în exercitarea libertății lor de exprimare în toate cazurile în care sunt susceptibile a fi puse în discuție autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

În analiza respectării dreptului la liberă exprimare specific magistraților nu este relevantă jurisprudența CEDO în care se analizează respectarea libertății de exprimare a presei (Lingens împotriva Austriei, Hotărârea din 8 iulie 1986; De Haes și Gijssels împotriva Belgiei, Hotărârea din 24 februarie 1997; Oberschlick împotriva Austriei, Hotărârea din 23 mai 1991) și a discursului politic (Jerusalem împotriva Austriei, Hotărârea din 27 februarie 2001; Brasilier împotriva Franței, Hotărârea din 11 aprilie 2006).

În cauză, magistratului i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară constând în „diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu 25% pe o perioadă de 3 luni”, prevăzută de art.100 lit.b) din Legea nr.303/2004.

Circumscriș tot abaterii disciplinare reglementate de art.99 lit. a) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost analizată și conduita unui procuror, concretizată în mesaje postate pe rețeaua de socializare *Facebook*, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul de 5 judecători reținând, prin *Decizia nr.251 din 28 iunie 2021*, întrunirea elementelor constitutive ale abaterii respective, fiind relevante considerentele arătate în continuare.

Conduita procurorului, materializată în expunerea, în spațiul public virtual, prin publicarea pe rețeaua de socializare *Facebook*, a unor postări în cuprinsul cărora s-a exprimat de o manieră neprincipială, inadecvată statutului de magistrat, contravine obligației de rezervă și întrunește elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art.99 lit.a) din Legea nr.303/2004.

În circumstanțele cauzei, s-a reținut că postarea de către magistrat a unor informații pe rețeaua de socializare *Facebook* îndeplinește exigența juridică privind caracterul public, întrucât, pe de o parte, această rețea are caracteristicile unui spațiu public virtual, destinată accesului publicului larg, iar, pe de altă parte, opiniile exprimate de magistrat au fost publicate cu intenția de a fi aduse la cunoștința persoanelor care accesau pagina sa din rețeaua „Facebook”.

În raport cu împrejurările, gravitatea concretă și consecințele faptei săvârșite și conform caracterului gradual al aplicării sancțiunii disciplinare, procurorului i-a fost aplicată

sanctiunea disciplinară prevăzută de art.100 lit. b) din aceeași lege, constând în „*diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu 25% pentru o perioadă de 6 luni*”.

Prin raportate la abaterea disciplinară reglementată de art.99 lit.c) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constând în „*atitudinile nedemne în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, celălalt personal al instanței sau al parchetului în care funcționează, inspectori judiciari, avocați, experți, martori, justițiabili ori reprezentanții altor instituții*”, s-a reținut că sunt întrunite condițiile pentru angajarea răspunderii disciplinare în condițiile în care s-a făcut dovada unei atitudini nedemne a magistratului față de personalul instanței. (*Decizia nr.21 din 1 februarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul de 5 judecători*)

În sensul prevederilor art.99 lit.c) din Legea nr.303/2004, prin „*atitudine nedemnă*” se înțeleg comportamentele contrare obligațiilor impuse magistratului de a avea relații bazate pe respect și bună-credință, de a manifesta o conduită decentă și civilizată, de a da dovadă de calm, răbdare și politețe în relațiile de serviciu.

În cauză, probatoriul administrat a relevat faptul că judecătorul a avut o atitudine nedemnă, întrucât a folosit un ton ridicat, un limbaj jignitor și umilitor și a avut o conduită caracterizată de violență/agresivitate în relația cu persoane din cadrul instanței.

În condițiile în care magistratului îi mai fusese aplicată anterior sanctiunea prevăzută de art.100 lit. b) din aceeași lege [„*diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute*”], s-a apreciat că scopul procedurii disciplinare poate fi asigurat prin aplicarea sanctiunii prevăzute de art.100 lit. d) din Legea nr.303/2004, constând în „*suspendarea din funcție pe o perioadă de 6 luni*”.

Subsumat abaterii disciplinare reglementate de art.99 lit. r) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constând în „*neredactarea sau nesemnarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, din motive imputabile, în termenele prevăzute de lege*”, s-a reținut săvârșirea abaterii, în condițiile în care circumstanțele cauzei reflectă faptul că, din motive imputabile, judecătorii cercetați disciplinar înregistrau: a) 277 de hotărâri neredactate cu depășirea termenului prevăzut de lege, fiind constatate, în cazul a peste 200 hotărâri, întârzieri cuprinse între 100 și 911 zile; b) 405 hotărâri neredactate cu depășirea termenului prevăzut de lege, fiind constatate, în cazul a peste 224 de hotărâri, întârzieri cuprinse între 100 și 935 zile întârziere. În temeiul art.100 lit. b) din Legea nr.303/2004, a fost aplicată sanctiunea disciplinară constând în „*diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu 20% pe o perioadă de 6 luni*”. (*Decizia nr.1 din 18 ianuarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul de 5 judecători*)

A fost reținută întrunirea elementelor constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute de art.99 lit. t) teza a doua din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constând în „*exercitarea funcției cu (...) gravă neglijență*”, pentru nerespectarea dispozițiilor art. 416 alin. (1) și alin. (2) și art. 417 din Codul de procedură civilă, ca urmare a conduitei superficiale lipsite de diligență și de rigoare a judecătorului, care a invocat, din oficiu, excepția perimării și, deși avea nelămuriri în privința circumstanțelor concrete ale cauzei și avea posibilitatea să se retragă pentru deliberare în condițiile art. 395 alin. (1) din Codul de procedură civilă, pentru a efectua

verificările necesare, a preferat să pronunțe pe loc, în ședință publică, soluția de perimare, deși la dosar exista o cerere de repunere pe rol, depusă anterior împlinirii termenului de perimare, asupra căreia instanța nu se pronunțase. Ceea ce i s-a reproșat judecătorului este lipsa de rigoare și superficialitatea conduitei, iar nu faptul că nu s-a retras fizic din sala de ședință pentru deliberare, întrucât, într-adevăr, legea nu prevede o astfel de obligație a cărei încălcare să reprezinte încălcarea unei norme de procedură.

Sub aspectul laturii subiective, modalitatea de lucru adoptată de judecător este expresia gravei neglijențe în exercitarea funcției, având în vedere că nu s-a putut reține o împrejurare care să poată justifica încălcarea normelor legale imperative și clare, precum și lipsa unui raționament judiciar care să dovedească faptul că soluția a fost pronunțată cu luarea în considerare a tuturor circumstanțelor particulare ale cauzei.

În raport cu circumstanțele cauzei, judecătorului i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară constând în „avertisment”, prevăzută de art.100 lit.a) din Legea nr.303/2004. (*Decizia nr.283 din 20 septembrie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul de 5 judecători*)

Analizând compatibilitatea dispozițiilor din Codul de procedură civilă cu dispozițiile ce reglementează procedura de soluționare a acțiunii disciplinare din Legea nr. 317/2004 privind Consiliului Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a reținut că, având în vedere adagiul din dreptul roman „*testis unus testis nullus*”, probele nu au o valoare dinainte stabilită, aprecierea probelor fiind reglementată de dispozițiile art.264 alin.(2) și art.324 din Codul de procedură civilă și neexistând nicio dispoziție legală care să impună pluralitatea martorilor audiați ca o condiție pentru îndeplinirea probațiunii. Valoarea probatorie a declarațiilor de martori decurge din evaluarea realizată de judecător în concret asupra veridicității și verosimilității aspectelor relatate de martori, prin luarea în considerare a tuturor circumstanțelor subiective și obiective ale cauzei, astfel că, dacă judecătorului îi incumbă obligația de a înlătura numai motivat proba testimonială administrată în cauză (ca de altfel orice alt mijloc de probă), în egală măsură partea interesată să conteste valoarea probatorie a declarației unuia sau mai multor martori are obligația de a motiva critica sa, simplul dezacord cu privire la cele relatate de martor nefiind suficient pentru înlăturarea din ansamblul materialului probator a declarațiilor în discuție (*Decizia nr.251 din 28 iunie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători*).

În același context al analizării compatibilității dispozițiilor din Codul de procedură civilă cu dispozițiile ce reglementează procedura de soluționare a acțiunii disciplinare din Legea nr. 317/2004 privind Consiliului Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a reținut că dispozițiile art.319 din Codul de procedură civilă, referitoare la depunerea jurământului de către martor, nu sunt aplicabile în faza administrativă a verificărilor prealabile și cercetării disciplinare desfășurate în fața Inspecției Judiciare, astfel că procesele-verbale de ascultare întocmite în această etapă nu au valoarea unor declarații de martor în sensul Codului de procedură civilă. Norma de trimitere de la art.49 alin.(7) din Legea nr.317/2004 se referă la procedura administrativ-jurisdicțională desfășurată în fața secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii, așa cum se prevede expres în cuprinsul alin.(1) al aceluiași articol, iar nu la faza verificărilor prealabile și cercetării disciplinare desfășurate în fața Inspecției Judiciare. Procesul-verbal de ascultare întocmit de inspectorul judiciară sau unul dintre membrii echipei de inspectori judiciari, în conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(5) din Regulamentul lucrărilor de inspecție,

constituie o probă admisibilă în procedura disciplinară. (*Deciziile nr.21 din 1 februarie 2021 și nr.251 din 28 iunie 2021 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători*)

Raportat la principiul disponibilității reglementat de art.9 alin.(2) din Codul de procedură civilă, s-a reținut că încadrarea juridică a faptei sesizate prin rezoluția de exercitare a acțiunii disciplinare este atributul Consiliului Superior al Magistraturii, în exercitarea rolului de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, așa cum rezultă în mod expres din dispozițiile art.50 alin.(1) lit.a) din Legea nr.317/2004, conform căroră „*Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii soluționează acțiunea disciplinară printr-o hotărâre care cuprinde, în principal, următoarele: a) descrierea faptei care constituie abatere disciplinară și încadrarea juridică a acesteia*”. În prezența dispozițiilor cu caracter special ale Legii nr.317/2004, în ipoteza în care Consiliului Superior al Magistraturii realizează reîncadrarea juridică a faptei cu care a fost investit prin acțiunea disciplinară exercitată de Inspekția Judiciară, nu se poate reține încălcarea de către instanța disciplinară a principiului disponibilității reglementat de art.9 alin.(2) cu referire la art.32 alin.(1) lit.c) din Codul de procedură civilă. (*Decizia nr.21 din 1 februarie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători*)

În domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, s-a reținut că dispozițiile Legii nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii nu se aplică instanțelor judecătorești, ci se aplică numai „*autorităților și instituțiilor publice din cadrul administrației publice centrale, administrației publice locale, aparatului Parlamentului, aparatului de lucru al Administrației Prezidențiale, aparatului de lucru al Guvernului, autorităților administrative autonome, instituțiilor publice de cultură, educație, sănătate și asistență socială, companiilor naționale, regiilor autonome de interes național și local, precum și societăților naționale cu capital de stat*” [potrivit art. 2 alin. (1) din lege]. În același sens, potrivit art. 3 lit. c) din lege, calitatea de avertizor public este recunoscută numai persoanei care face o sesizare în sensul prevederilor actului normativ și „*care este încadrată în una dintre autoritățile publice, instituțiile publice sau unitățile menționate la art. 2*” din lege (*Decizia nr.223 din 7 iunie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători*).

Cu referire la excepția de neconstituționalitate, s-a reținut că excepția de neconstituționalitate poate fi invocată în temeiul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, până la momentul închiderii dezbaterilor, fiind inadmisibilă cererea de sesizare a Curții Constituționale depusă la dosar ulterior acestui moment procedural, respectiv în intervalul de amânare a pronunțării hotărârii. În acest sens, au fost avute în vedere următoarele argumente: (i) art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, care permite ridicarea excepției de neconstituționalitate în orice fază a litigiului, are în vedere existența unui litigiu aflat pe rolul unei instanțe judecătorești. Sintagma „*soluționarea cauzei în orice fază a litigiului*” se referă la stadiul procesual al litigiului - judecată în fond, în căile ordinare sau extraordinare de atac - ce nu poate fi interpretată decât coroborat cu dispozițiile art. 394 din Codul de procedură civilă, privind închiderea dezbaterilor în fond; (ii) în timp ce alin.(1) al art.394 din Codul de procedură civilă reglementează momentul închiderii dezbaterilor, respectiv momentul când toate împrejurările de fapt și temeiurile de drept ale cauzei au fost pe deplin lămurite, alin.(3) al aceluiași articol prevede că „*După închiderea dezbaterilor, părțile nu mai pot depune*

niciun înscris la dosarul cauzei, sub sancțiunea de a nu fi luat în seamă.” (Decizia nr.173 din 10 mai 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători).

CAPITOLUL IV

Înalta Curte de Casație și Justiție în cifre

1. Resursele umane aflate la dispoziția instanței în anul 2021

Potrivit Hotărârii Guvernului României nr. 563 din 16.07.2020, privind stabilirea numărului maxim de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța supremă funcționează cu un număr maxim de 579 posturi finanțate.

Statele de funcții și de personal ale instanței supreme au fost aprobate de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, ultima modificare fiind aprobată prin Hotărârea nr. 192 din data de 15.12.2021.

Pe structură de personal, situația posturilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, la data de 31 decembrie 2021, era următoarea: *judecători* - un total de 122 de posturi, dintre care 103 ocupate și 12 aflate în procedură de ocupare; *magistrați-asistenți* - un total de 143 de posturi, dintre care 130 ocupate și 13 posturi vacante/temporar vacante; *personal auxiliar de specialitate (grefieri)* - un total de 181 de posturi, dintre care 180 ocupate; *personal conex (aprozi, agenți procedurali)* - un total de 9 de posturi, ocupate în totalitate; *consilieri, experți, auditori (funcționari publici și personal contractual)* - un total de 31 de posturi, dintre care 28 ocupate; *referenți (funcționari publici și personal contractual)* - un total de 3 posturi, ocupate în totalitate; *muncitori* - un total de 16 posturi, ocupate în totalitate; *personal conex (șoferi)* - un total de 47 de posturi, ocupate în totalitate; *îngrijitori* - un total de 18 de posturi, ocupate în totalitate; *1 medic și 1 asistent medical*, din care 1 post de medic ocupat; *personal auxiliar de specialitate (specialiști IT)* - un total de 7 posturi, din care 6 ocupate.

În concluzie, la data de 31 decembrie 2021, din numărul total de 579 de posturi finanțate, erau ocupate 541 posturi, un număr de 38 posturi fiind vacante.

În ceea ce privește distribuția personalului pe secții și compartimente, sunt de menționat următoarele:

La începutul anului 2021, în schema de personal a **Secției I civile** a Înaltei Curți de Casație și Justiție era prevăzut un total de 82 posturi (24 posturi de judecător, 23 posturi de magistrat-asistent, 34 posturi personal auxiliar de specialitate/personal conex), gradul de ocupare al acestor posturi cunoscând ușoare variații negative pe parcursul anului, urmare a eliberărilor din funcție prin pensionare, astfel că, la sfârșitul anului, după finalizarea tuturor procedurilor de concurs, secția înregistra 3 posturi vacante de judecător (ocupate la data întocmirii prezentului raport) și 4 posturi vacante de magistrați-asistenți, în cazul grefierilor gradul de ocupare păstrându-se complet.

În schema de personal a **Secției a II a civile** a Înaltei Curți de Casație și Justiție figura, la începutul anului 2021, un număr total de 78 posturi (23 posturi de judecător, 22 posturi de magistrat-asistent, 33 posturi personal auxiliar de specialitate/personal conex), situația privind gradul de ocupare fluctuând ușor pe parcursul anului. La finele anului, doar schema de magistrat-asistent cunoștea 3 posturi vacante.

În schema de personal a **Secției penale** a Înaltei Curți de Casație și Justiție, la începutul anului 2021, era prevăzut un total de 111 posturi (34 posturi de judecător, 33

posturi de magistrat-asistent, 44 posturi personal auxiliar de specialitate/personal conex), situația privind gradul de ocupare cunoscând o fluctuație semnificativă pe parcursul anului, astfel încât, la finele anului, erau ocupate 27 de posturi de judecători, 33 posturi de magistrat asistent și 41 de posturi de personal auxiliar de specialitate/personal conex.

Secția de contencios administrativ și fiscal era înscrisă în Statul de funcții al Înaltei Curți de Casație și Justiție, la data de 1 ianuarie 2021, cu un *număr de 114 de posturi* (38 posturi de judecător, 37 posturi de magistrat-asistent și 39 posturi de grefier), dintre care vacante 19 posturi, respectiv: 7 posturi judecător, 8 posturi magistrat-asistent, 1 post prim-grefier, 3 posturi grefier (parte dintre acestea fiind ocupate în cursul anului de referință și până la întocmirea prezentului raport).

La începutul anului 2021, la nivelul **Secțiilor Unite**, schema de personal a avut în structură *28 posturi*: 1 post de prim magistrat-asistent, 1 post magistrat-asistent șef și 12 posturi magistrat-asistent care, conform desemnării, în condițiile legii, participă la ședințele de judecată ale Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și Completurilor de 5 judecători, precum și 16 posturi de grefier și 2 posturi de prim-grefier.

În schema de personal a **Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică**, în structura căreia funcționează serviciul legislație, studii și documentare, biblioteca, compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței și serviciul informatică juridică, figura, în cursul anului 2021, *un număr total de 21 posturi* (10 posturi de magistrat asistent, dintre care 3 posturi vacante, 4 posturi de grefier, ocupate, și 7 posturi de informatician, dintre care un post de informatician șef vacant).

În cadrul celorlalte compartimente, structura de personal se prezenta, la data de 31 decembrie 2021, după cum urmează: compartimentul de auditor public intern, 2 posturi de auditor, ocupate; compartimentul de protecția a muncii, 3 posturi de personal contractual, vacante; serviciul de medicină a muncii, 3 posturi, dintre care un post de asistent medical principal vacant.

Structura personalului din cadrul **Departamentului economico-financiar și administrativ**, cuprindea, la data 31 decembrie 2021, un număr total de 105 posturi, dintre care 1 post vacant în cadrul Compartimentului financiar - contabil.

Comparativ cu anul precedent, se remarcă, pentru anul în curs, un grad de ocupare a posturilor vacante la nivelul instanței semnificativ mai ridicat, din numărul total de 579 de posturi finanțate doar un număr de 38 posturi fiind vacante la momentul datei de raportare, respectiv 31.12.2021, dat fiind că în cursul lunii ianuarie 2022 a fost finalizat un nou concurs de ocupare a posturilor vacante de judecător la Î.C.C.J, în urma căruia toate cele 12 posturi scoase la concurs au fost ocupate.

2. Resursele financiare și logistice aflate la dispoziția instanței în anul 2021

La elaborarea proiectului de buget pe anul 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție a avut în vedere, ca și în anii precedenți, asigurarea resurselor financiare și umane necesare pentru îndeplinirea în bune condiții, atât a atribuțiilor ce-i revin în realizarea actului de justiție, ca instanță de vârf în ierarhia puterii judecătorești, cât și a obiectivelor ce decurg din realizarea procesului de reformă a sistemului judiciar.

Înalta Curte de Casație și Justiție a beneficiat de alocații bugetare pentru anul 2021 în sumă de 171.613 mii lei din care a efectuat plăți în sumă de 168.367 mii lei, astfel: *Cap. 54.01 – Alte servicii publice generale* - Titlul Bunuri și servicii – 1 mii lei; *Cap. 61.01 Ordine publica și siguranța națională* - La Titlul Cheltuieli de personal – 155.627 mii lei; - La Titlul Bunuri și servicii 9.636 mii lei; - La Titlul Cheltuieli de capital – 917 mii lei; - La Titlul Transferuri - 32 mii lei; La Titlul Alte Cheltuieli – 3.157 mii lei; Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent: - 1003 mii lei.

Sub aspect logistic, lipsa unui sediu adecvat continuă să fie principala problemă care afectează funcționarea eficientă, prin insuficiența spațiilor de lucru pentru toate categoriile de personal, inexistența unei săli de judecată adecvate pentru desfășurarea judecării în cauzele cu un număr însemnat de părți, funcționarea Secției de contencios administrativ și fiscal într-un spațiu închiriat, aflat în altă locație decât restul secțiilor instanței supreme.

Până la momentul concretizării unei soluții viabile de surmontare a acestei vulnerabilități constante cu care se confruntă Înalta Curte, în anul 2021 au fost demarate lucrări de renovare la imobilul ce găzduiește sediul principal în care își desfășoară activitatea instanța supremă, având loc renovarea sălilor de judecată și a unora dintre compartimentele auxiliare ale secțiilor, precum și dotarea acestora cu echipament modern. Procesul de renovare a sălilor de judecată face parte, de altfel, dintr-un proiect mai amplu în care s-a angajat instanța supremă, de reabilitare prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclus în Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”, obiectivul de investiții „Reabilitarea prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție”.

Prin această investiție se urmărește reabilitarea și modernizarea construcției existente, precum și extinderea pe verticală a acesteia, ceea ce va conduce la o îmbunătățire a condițiilor în care își desfășoară activitatea personalul instanței supreme, dar și a condițiilor în care justițiabilii și publicul larg își vor exercita, în raport cu Înalta Curte de Casație și Justiție, dreptul de liber acces la justiție.

3. Date statistice esențiale privind activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2021. Analiză cantitativă și calitativă

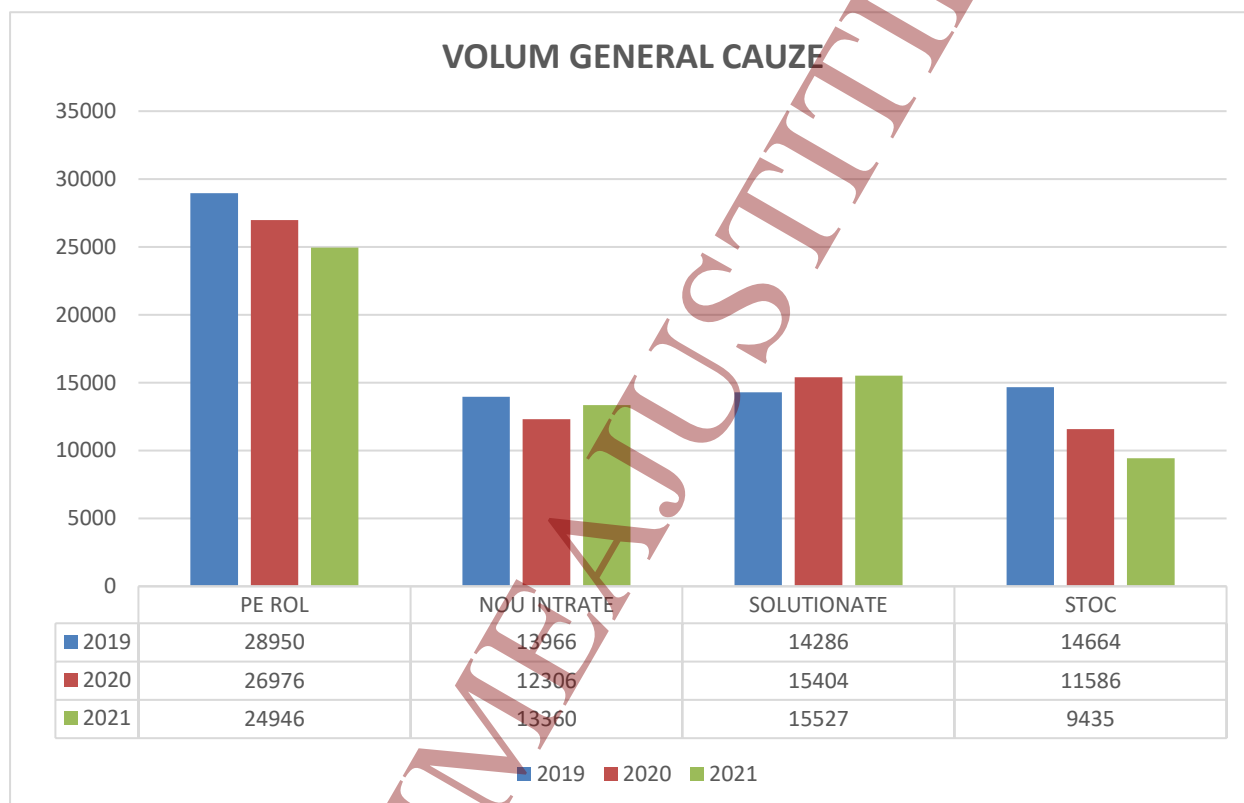
3.1. Volumul general de activitate

În anul 2021, pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție s-au aflat 24.946 de cauze, față de 26.976 de cauze aflate pe rol în anul 2020, înregistrându-se astfel o scădere a volumului de 2.030 de cauze (7,53%). Comparativ cu anul 2019, când s-au înregistrat pe rol 28.950 de cauze, scăderea este semnificativă – 4.004 cauze (13,83%)

În ceea ce privește numărul cauzelor *nou intrate*, la nivelul anului 2021, Înalta Curte de Casație și Justiție a înregistrat 13.360 de cauze, față de 12.306 de cauze nou intrate în anul 2020, înregistrându-se o creștere cu 1.054 de cauze (7,89%). Volumul cauzelor nou intrate în anul 2021 este sensibil egal cu cel al anului 2019, când numărul cauzelor nou intrate s-a situat la 13.966.

Cu privire la numărul *cauzelor soluționate* în anul 2021, se constată că Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat 15.527 cauze, înregistrându-se o creștere de 127 dosare față de nivelul anului 2020 (0,8%), când au fost soluționate 15.404 de cauze și 1.241 de cauze față de nivelul anului 2019 (5,89%), când au fost soluționate 14.286 de cauze.

Referitor la cauzele *rămase pe rolul* Înaltei Curți de Casație și Justiție la sfârșitul anului 2021, se constată că au fost evidențiate 9.435 de cauze, înregistrându-se o scădere constantă, cu 2.151 de cauze față de nivelul anului 2020 (18,57%), când stocul s-a situat la 11.586 de cauze și cu 5.229 de cauze față de nivelul anului 2019 (35,66%), când stocul s-a situat la 14.664.

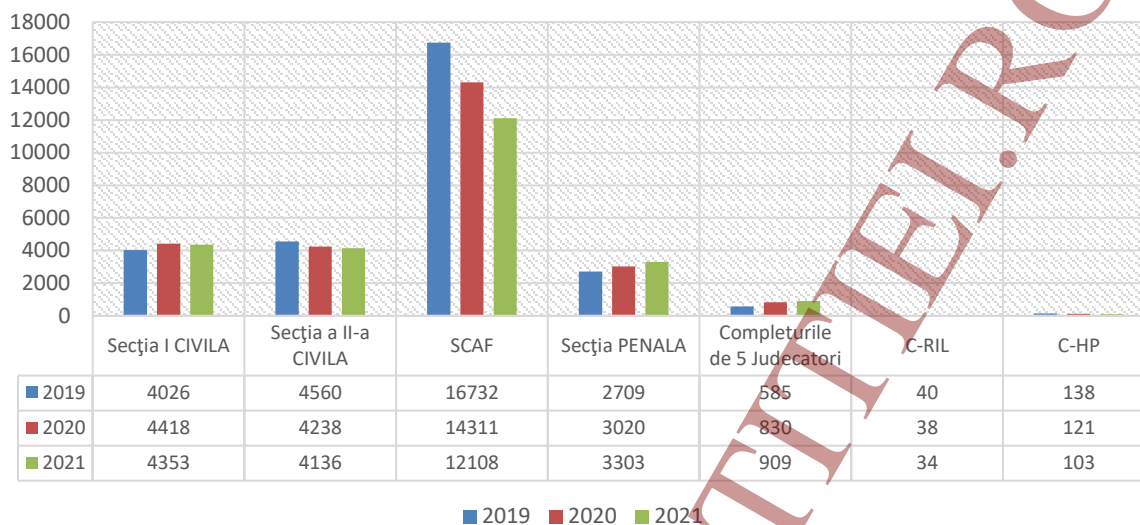

3.2. Structura volumului de activitate pe curte

Cauzele aflate pe rol

Din totalul cauzelor aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2021, **4.353** de cauze s-au aflat pe rolul *Secției I civile*, **4.136** de cauze s-au aflat pe rolul *Secției a II-a civile*, **12.108** de cauze s-au aflat pe rolul *Secției de contencios administrativ și fiscal*, **3.303** cauze s-au aflat pe rolul *Secției penale*, **909** de cauze s-au aflat pe rolul *Completurilor de 5 Judecători*, **34** de cauze s-au aflat pe rolul *Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii* și **103** de cauze s-au aflat pe rolul *Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept*.

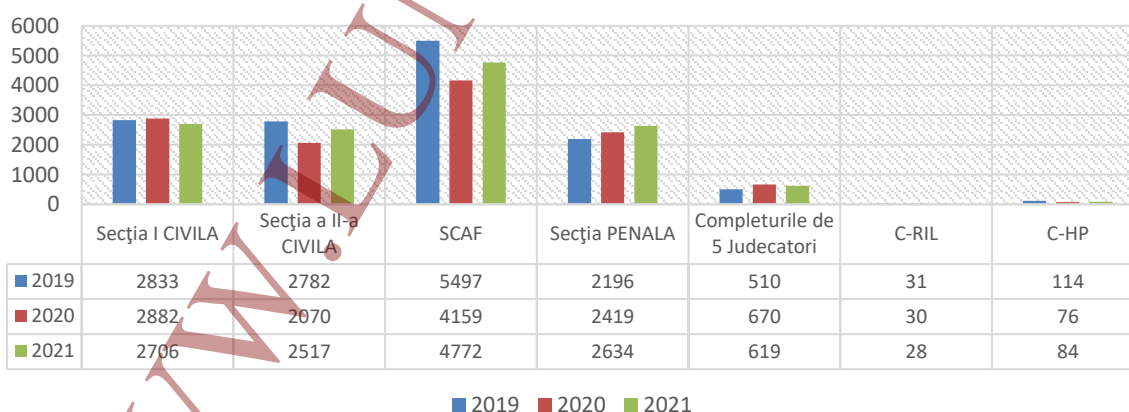
Total cauze aflate pe rol/ Secții

Cauzele nou intrate

Din totalul cauzelor nou intrate în anul 2021, 2.706 de cauze s-au înregistrat pe rolul Secției I civile, 2.517 de cauze s-au înregistrat pe rolul Secției a II-a civile, 4.772 de cauze s-au înregistrat pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal, 2.634 cauze s-au înregistrat pe rolul Secției penale, 619 de cauze s-au înregistrat pe rolul Completurilor de 5 Judecatori, 28 de cauze s-au înregistrat pe rolul Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii și 84 de cauze s-au înregistrat pe rolul Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

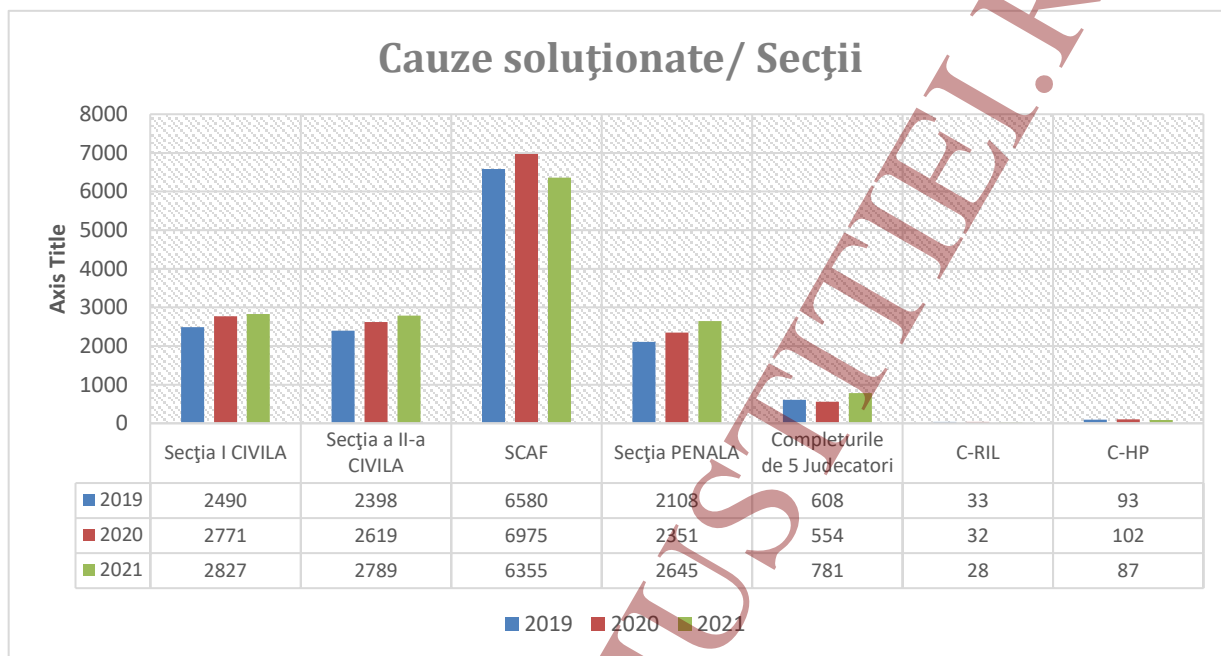
Cauze nou intrate/ Secții

Cauzele soluționate

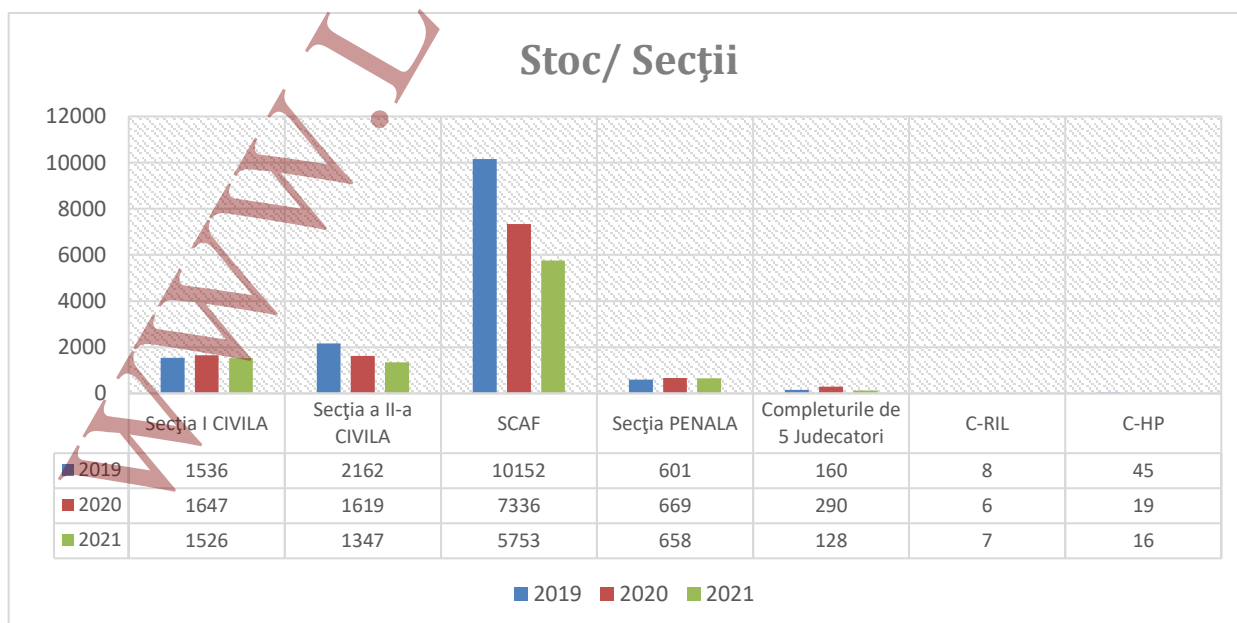
Din totalul cauzelor soluționate în anul 2021, 2.827 de cauze au fost soluționate de Secția I civilă, 2.789 de cauze au fost soluționate de Secția a II-a civilă, 6.355 de cauze au

fost soluționate de Secția de contencios administrativ și fiscal, 2.645 cauze au fost soluționate de Secția penală, 781 de cauze au fost soluționate de Completurile de 5 Judecători, 27 de cauze au fost soluționate de Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii și 87 de cauze au fost soluționate de Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Cauzele rămase în stoc

Din totalul cauzelor rămase în stoc la finalul anului 2021, 1.526 de cauze se aflau în evidența Secției I civile, 1.347 de cauze se aflau în evidența Secției a II-a civile, 5.753 de cauze se aflau în evidența Secției de contencios administrativ și fiscal, 658 cauze se aflau în evidența Secției penale, 128 de cauze se aflau în evidența Completurilor de 5 Judecători, 7 cauze se aflau în evidența Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii și 16 cauze se aflau în evidența Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

3.3. Structura volumului de activitate pe secții

3.3.1. Secția I civilă

Cauzele aflate pe rol

Secția I civilă a avut de soluționat în anul 2021 un număr de 4.353 dosare, volum de dosare rezultat prin însumarea numărului de dosare nou înregistrate în cursul anului 2021 (2.706 dosare) cu numărul de dosare rămase nesoluționate la sfârșitul anului 2020 (1.647 dosare), constatându-se o ușoară scădere a dosarelor aflate pe rol în anul 2021 față de anul 2020, de cca.1,5%, și o creștere față de anul 2019, de cca. 9%.

Din numărul total de 4.353 al cauzelor de soluționat, 3.121 cauze au fost în stadiul procesual recurs (reprezentând 72%), 295 cauze au fost în stadiul procesual contestație în anulare și revizuire (reprezentând 7%) și 937 cauze care privesc alte cereri (conflicte de competență, cereri de strămutare și alte cauze – reprezentând 21%).

Cauzele nou intrate

În anul 2021 au fost înregistrate 2.706 dosare, constatându-se o scădere de 6,5% față de anul 2020, când au fost înregistrate 2.882 dosare, și o scădere de 4,7% față de anul 2019, când au fost înregistrate 2.833 dosare.

Din totalul dosarelor înregistrate în anul 2021, un procent de 93% a fost înregistrat în baza noului Cod de procedură civilă și 7% a fost înregistrat în baza vechiului Cod de procedură civilă. Analiza cauzelor nou intrate pe materii juridice arată că, în materia civil, s-au înregistrat 2.458 dosare (91 % din totalul dosarelor nou intrate), în materia minori și familie s-au înregistrat 133 dosare (5% din totalul dosarelor nou intrate) și în materia proprietate intelectuală s-au înregistrat 115 dosare (4% din totalul dosarelor nou intrate).

Structura dosarelor nou înregistrate pe rolul Secției I civile în anul 2021, pe stadii procesuale, reflectă faptul că din totalul de 2.706 dosare nou intrate, 64% sunt în stadiul procesual recurs, 5% sunt în stadiul procesual contestație în anulare și revizuire și 31% alte cereri (conflicte de competență, cereri de strămutare și alte cauze).

Cauzele soluționate

Datele statistice arată că în cursul anului 2021 au fost soluționate 2.827 dosare, în creștere comparativ cu anii anteriori, cu 56 dosare față de anul 2020, când numărul acestora a fost de 2.771, reprezentând o creștere cu 2%, și cu 337 dosare față de anul 2019, când numărul acestora a fost de 2.490, reprezentând o creștere cu 13,5%.

Din totalul de 2.827 cauze soluționate în anul 2021, un număr de 1.719 au fost cauze în stadiul procesual recurs (reprezentând 61% din totalul cauzelor soluționate), un număr de 250 cauze au fost în stadiul procesual contestație în anulare și revizuire (reprezentând 9% din totalul cauzelor soluționate) și un număr de 858 cauze care privesc alte cereri (conflicte de competență, cereri de strămutare și alte cauze - reprezentând 30% din totalul cauzelor soluționate).

De asemenea, din totalul dosarelor soluționate, un procent de 93% a fost soluționat potrivit dispozițiilor noului Cod de procedură civilă.

În anul 2021 au fost pronunțate 2.572 hotărâri și 255 încheieri finale de dezinvestire, fiind închis un număr de 2.813 dosare.

Cauzele rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, exista pe rolul Secției I civile un număr de 1.526 dosare, în scădere față de anii anteriori, cu 121 dosare comparativ cu anul 2020, când numărul dosarelor rămase în stoc a fost de 1.647 dosare, reprezentând o scădere cu 8%, și cu 10 dosare comparativ cu anul 2019, când numărul dosarelor rămase în stoc a fost de 1536 dosare, reprezentând o scădere cu 0,6%.

Totodată, la sfârșitul anului 2021, se înregistra un număr de 101 dosare suspendate, constatându-se o scădere cu 77 % față de numărul de dosare suspendate aflate la sfârșitul anului 2020, și anume 179 dosare, și o creștere de 6 % față de numărul de dosare suspendate de la sfârșitul anului 2019, când exista un număr de 95 dosare suspendate.

Încărcătura pe judecător, magistrat - asistent și grefier

1. Încărcătura pe judecător în componența diverselor formațiuni de judecată

În anul 2021, judecătorii Secției I civile au participat la activități de judecată, astfel:

a) În componerea completurilor de 3 judecători²:

- încărcătura pe judecător în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea întregul an, respectiv 20 de judecători, a fost, în medie, de 652 dosare rulate, iar raportat la numărul de judecători din schemă, respectiv 24 de judecători, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 544 dosare.

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (documente finale de dezinvestire), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 424 dosare, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor soluționate a fost de 353 dosare.

b) În componerea completurilor de 5 judecători au participat 22 judecători din cadrul Secției I civile, 4 judecători fiind titulari și 18 judecători membri supleanți.

c) În componerea completurilor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii au participat 23 judecători, inclusiv președintele de secție, ca membri titulari, dintre care 16 judecători au fost desemnați raportori, revenind, în medie, 1 raport pentru fiecare judecător. Judecătorii Secției I civile au rulat și au soluționat, în medie, 8 dosare.

d) În componerea completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept au participat 24 judecători, inclusiv președintele de secție, ca membri titulari, 23 judecători fiind desemnați raportori, revenind, în medie, două rapoarte pentru fiecare judecător. Judecătorii Secției I civile au rulat, în medie, 16 dosare și au soluționat, în medie, 15 dosare³.

2. Încărcătura pe magistrat - asistent în constituirea completurilor de 3 judecători

- în ce privește numărul de dosare rulate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an (16 magistrați – asistenți) a fost, în medie, de 272 dosare, iar raportat la numărul de 22 magistrați-asistenți aflați în schemă, a fost, în medie, de 197 dosare;

- în ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri de dezinvestire, încărcătura calculată la numărul de 16 magistrați-asistenți aflați în activitate a fost, în medie,

² Formula de calcul pentru toate secțiile este următoarea: numărul de dosare x 3 judecători/de împărțit la numărul de judecători în funcție.

³ În ceea ce privește numărul judecătorilor participanți în completurile pentru unificarea practicii, raportarea a avut în vedere toți judecătorii în funcție, la nivelul fiecărei secții, pe durata anului 2021.

de 176 dosare, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, respectiv 22 magistrați-asistenți, a fost, în medie, de 128 dosare;

- în ce privește numărul de hotărâri redactate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an, a fost, în medie, de 125 decizii, 14 încheieri finale de dezinvestire cu număr și 34 încheieri de admitere în principiu, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, a fost, în medie de 87 decizii și 33 de astfel de încheieri.

Magistrații-asistenți au redactat, în medie, 79 rapoarte privind admisibilitatea în principiu a recursurilor în dosarele în care au fost desemnați raportori, conform dispozițiilor art. 493 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Raportat la numărul magistraților - asistenți din schemă (23 magistrați-asistenți), numărul rapoartelor este, în medie, de 55.

3. *Încărcătura pe grefier de ședință* (raportată la numărul de 14 grefieri de ședință care și-au desfășurat activitatea pe tot parcursul anului). În anul 2021, grefierii de ședință au rulat, în medie, un număr de 294 dosare.

4. *Încărcătura pe complet*

Raportat la cele 7 completuri care au funcționat în tot cursul anului 2021, media dosarelor nou intrate pe complet a fost de 386 dosare, media dosarelor rulate pe complet a fost de 621 dosare, iar media cauzelor soluționate a fost de 403.

Analiză calitativă

Analiza parametrilor de desfășurare a activității Secției I civile demonstrează că valorile înregistrate în cursul anului 2021 sunt aproximativ egale cu cele din anul 2020 și cu cele din anul 2019, remarcându-se o tendință de stabilizare a numărului de dosare nou-intrate. Astfel, pentru anul 2021 datele statistice arată o scădere ușoară a numărului de dosare nou-intrate în diferite stadii procesuale, respectiv 2.706 în anul 2021 comparativ cu 2.882 în anul 2020.

Numărul cauzelor aflate pe rol în cursul anului 2021 a fost de 4.353 dosare, din care au fost soluționate 2.827 dosare, față de un număr de 2.771 dosare soluționate în anul 2020 și, respectiv, 2.490 dosare soluționate în anul 2019.

Se remarcă o tendință de diminuare a stocului la sfârșitul anului 2021, respectiv 1526 dosare comparativ cu anul 2020, când se înregistrau 1647 dosare, scăderea fiind de 121 dosare, și 1.536 dosare aflate pe rol la sfârșitul anului 2019, scăderea fiind de 10 dosare.

Dintr-un total de 2.827 de cauze soluționate în anul 2021, cauzele aflate în stadiul procesual recurs au fost în număr de 1719, alte cereri (strămutări, conflicte de competență etc.) – 858 de cauze și un număr de 250 contestații și revizuri.

Durata de soluționare a cauzelor înregistrate la nivelul Secției I civile în anul 2021 este calculată de la momentul înregistrării dosarului până la data soluționării și se prezintă astfel:

- 801 cauze au fost soluționate într-un interval de până la două luni, reprezentând 28% din totalul cauzelor soluționate;

- 475 de cauze au fost soluționate într-un interval cuprins între două și patru luni, reprezentând 17% din totalul cauzelor soluționate;

- 386 de cauze au fost soluționate într-un interval cuprins între patru și șase luni, reprezentând 14% din totalul cauzelor soluționate;

- 1165 de cauze au fost soluționate într-un interval de peste șase luni, reprezentând 41% din totalul cauzelor soluționate.

În ceea ce privește durata de soluționare a cauzelor, se remarcă faptul că, în anul 2021, 59% dintre cauze au fost soluționate într-un interval de 6 luni, iar 41% dintre cauze au fost soluționate într-un interval mai mare de 6 luni.

În privința operativității, se constată menținerea acestui indicator la un parametru ridicat la nivelul secției, și anume 104% în anul 2021, comparativ cu 92,4% în anul 2020 și 88% în anul 2019.

La nivelul Secției I civile, în anul 2021 au fost închise 2.813 dosare, în anul 2020 au fost închise 2.662 dosare, iar în anul 2019 au fost închise 2.297 dosare. Se constată astfel o creștere a dosarelor închise în anul 2021 cu 6 % mai mult față de anul 2020, respectiv cu 22 % mai mult comparativ cu anul 2019.

La sfârșitul anului 2021, pe rolul Secției I civile se aflau în curs de redactare 24 hotărâri pentru care termenul legal de redactare era depășit, comparativ cu 294 hotărâri neredactate la sfârșitul anului 2020 pentru care termenul legal de redactare era depășit.

Totodată, la sfârșitul anului 2021, se înregistra un număr de 101 dosare suspendate.

În ceea ce privește cauzele repetitive, la nivelul secției au fost întreprinse măsuri administrative, constând în aplicarea dispozițiilor O.G. 27/2002, și care, corelate cu măsurile întreprinse de conducerea instanței supreme prin adoptarea Hotărârii Colegiului de Conducere nr. 86 din 30 iunie 2021, în completarea Hotărârii Colegiului de conducere nr. 36/2017, au determinat ca un număr mare de sesizări depuse de petenți să fie calificate ca fiind petiții și soluționate ca atare.

În cursul anului 2021, judecătorii secției au participat activ la activitatea privind unificarea practicii judiciare, în cadrul ședințelor lunare. În acest sens, se impune a fi menționată solicitarea Secției I civile către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație privind sesizarea Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, pentru a lămuri divergențele de jurisprudență ivite în interpretarea și aplicarea normelor de drept procesual în stabilirea competenței teritoriale în litigiile ce au ca obiect contestație la executare. Urmare a acestui demers a fost pronunțată decizia nr. 20/2021, care a lămurit noțiunea de "*instanță de executare*", precum și decizia nr. 21/2021, care a lămurit înțelesul sintagmei "*loc de producere al prejudiciului*", reconfigurând practica instanțelor în materiile respective.

3.3.2. Secția a II-a civilă

Cauzele aflate pe rol

În anul 2021, Secția a II-a civilă a avut de soluționat un număr de 4136 dosare, volum de dosare rezultat prin însumarea numărului de dosare nou înregistrate în cursul anului 2021 (2517 dosare) cu numărul de dosare rămase nesoluționate la sfârșitul anului 2020 (1619 dosare), în scădere comparativ cu anii anteriori, cu 102 dosare față de anul 2020, când numărul acestora a fost de 4238, reprezentând o scădere cu 2,4%, și, respectiv, cu 424 dosare față de anul 2019, când numărul acestora a fost de 4560, reprezentând o scădere cu 9,29%.

Din numărul total de 4136 al dosarelor pe rol, 3135 au fost dosare aflate în stadiul procesual al recursului (75,79% din totalul dosarelor aflate pe rol), 206 au fost contestații în anulare/revizuirii (4,98% din totalul dosarelor aflate pe rol) și 795 au fost dosare de fond (conflicte de competență, cereri de strămutare și alte cauze), reprezentând 19,22% din totalul dosarelor aflate pe rol).

Cauzele nou intrate

În anul 2021 au fost înregistrate 2517 dosare, în creștere cu 447 dosare față de anul 2020 când numărul acestora a fost de 2070 dosare, reprezentând o creștere cu 22%, și în scădere cu 265 dosare față de anul 2019, când numărul acestora a fost de 2782, reprezentând o scădere cu 9,52%.

Din totalul dosarelor înregistrate în anul 2021, un procent de 92% a fost reglementat de dispozițiile Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, restul fiind guvernat de prevederile Codului de procedură civilă din 1865.

Analiza cauzelor nou intrate pe materii juridice arată că, în materia litigiilor cu profesioniștii s-au înregistrat 1764 dosare (70,08% din totalul dosarelor nou intrate), în materia litigiilor de muncă s-au înregistrat 358 dosare (14,22% din totalul dosarelor nou intrate), în materia asigurărilor sociale s-au înregistrat 182 dosare (7,23% din totalul dosarelor nou intrate), din materia falimente s-au înregistrat 202 dosare (8,02% din totalul dosarelor nou intrate), iar din materiile civil și drept maritim și fluvial, s-au înregistrat 11 dosare (0,43% din totalul dosarelor nou intrate).

Structura dosarelor nou înregistrate pe rolul Secției a II-a civile în anul 2021, pe stadii procesuale, arată faptul că din totalul de 2517 dosare nou intrate, 1657 dosare au fost în stadiul procesual recurs (65,83% din totalul dosarelor nou intrate), 168 dosare au fost contestații în anulare/revizuire (6,67% din totalul dosarelor nou intrate), și 692 dosare au avut ca stadiu procesual fond (conflicte de competență, cereri de strămutare și alte cauze), reprezentând 27,49% din totalul dosarelor nou intrate.

Cauzele soluționate

Indicatorul dosare soluționate s-a materializat într-un număr de 2789 dosare, în creștere comparativ cu anii anteriori, cu 170 dosare față de anul 2020, când numărul acestora a fost de 2619, reprezentând o creștere cu 6,49%, și cu 391 dosare față de anul 2019, când numărul acestora a fost de 2398, reprezentând o creștere cu 16,3%.

Din cele 2789 dosare soluționate, un număr de 1907 de dosare au fost în stadiul procesual recurs (reprezentând 68,37% din totalul cauzelor soluționate), un număr de 176 de dosare au fost în stadiul procesual contestații în anulare/revizuire (reprezentând 6,31% din totalul cauzelor soluționate), iar un număr de 706 de dosare au fost în stadiul procesual fond (conflicte de competență, cereri de strămutare și alte cauze - reprezentând 25,31% din totalul cauzelor soluționate).

De asemenea, din totalul dosarelor soluționate în anul 2021, un procent de 94,58 % a fost soluționat potrivit dispozițiilor Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Conform datelor statistice, în anul 2021 au fost pronunțate 2463 de decizii, 342 de încheieri de dezinvestire cu număr și 608 încheieri de dezinvestire fără număr, fiind închise un număr de 2423 de dosare.

Cauzele rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, se aflau pe rolul Secției a II-a civile 1347 dosare, în scădere față de anii anteriori, cu 272 dosare față de anul 2020, când numărul dosarelor rămase în stoc a fost de 1619 dosare, reprezentând o scădere cu 16,8% și, respectiv, cu 815 dosare față de 2019, când numărul acestora a fost de 2162 dosare, reprezentând o scădere cu 37,69% .

La finalul anului 2021 se înregistrau 170 de dosare suspendate, comparativ cu 739 în anul 2020 și 377 în anul 2019. Se observă o scădere semnificativă față de anii anteriori, cu

75% față de anul 2020 și 55% față de anul 2019, scăderea fiind determinată de soluționarea cauzelor aflate pe rolul CJUE cu privire la interpretarea normelor europene privind clauzele abuzive din contractele încheiate de consumatori.

Încărcătura pe judecător, magistrat-asistent și grefier

1. Încărcătura pe judecător în componența diverselor formațiuni de judecată

În anul 2021, judecătorii Secției a II-a civile au participat la activități de judecată, astfel:

a) În componerea completurilor de 3 judecători:

- încărcătura pe judecător în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea întregul an, respectiv 20 de judecători, a fost, în medie, de 620 dosare rulate, iar raportat la numărul de judecători din schemă, respectiv 23 de judecători, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 539 dosare;

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (documente finale de dezinvestire), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 418 dosare, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor soluționate a fost de 363 dosare.

b) În componerea completurilor de 5 judecători au participat 22 judecători din cadrul Secției a II-a civile, 3 judecători fiind titulari și 19 judecători membri supleanți.

c) În componerea completurilor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii au participat 22 judecători, dintre care 14 judecători au fost desemnați raportori, revenind, în medie, 2 rapoarte pentru fiecare judecător. Au rulat, în medie, 9 dosare și au soluționat, în medie, 8 dosare.

d) În componerea completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept au participat 23 judecători, 17 judecători fiind desemnați raportori, revenind, în medie, două rapoarte pentru fiecare judecător. Judecătorii Secției a II-a civile au rulat și au soluționat, în medie, 14 dosare.

2. Încărcătura pe magistrat – asistent în constituirea completurilor de 3 judecători

- în ce privește numărul de dosare rulate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an (17 magistrați – asistenți) a fost, în medie, de 243 dosare, iar raportat la numărul de 22 magistrați-asistenți aflați în schemă, a fost, în medie de 188 dosare;

- în ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri de dezinvestire, încărcătura calculată la numărul de 17 magistrați-asistenți aflați în activitate a fost, în medie, de 164 dosare, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, respectiv 22 de magistrați-asistenți, a fost, în medie de 126 dosare;

- în ce privește numărul de hotărâri redactate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an, a fost, în medie, de 126 decizii, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, a fost, în medie, de 101 decizii.

Un magistrat asistent a fost desemnat raportor în procedura de filtru, în medie, în 36 de dosare.

3. Încărcătura pe grefier de ședință (raportată la numărul de 16 grefieri de ședință care și-au desfășurat activitatea pe tot parcursul anului). În anul 2021, grefierii de ședință au rulat, în medie, un număr de 258 dosare.

4. Încărcătura pe complet

Pe parcursul anului 2021, la nivelul secției au funcționat 7 completuri de judecată, media dosarelor nou intrate pe complet a fost de 360 dosare, media dosarelor rulate pe complet a fost de 590 dosare, iar media dosarelor soluționate a fost de 351 dosare.

Analiza calitativă

Analiza parametrilor de desfășurare a activității Secției a II-a civile relevă că valorile înregistrate în cursul anului 2021 sunt aproximativ egale cu cele din anul 2020 și cu cele din anul 2019, remarcându-se o tendință de stabilizare a numărului de dosare nou-intrate. Astfel, pentru anul 2021 datele statistice arată creșterea ușoară a numărului de dosare nou-intrate în diferite stadii procesuale (2517 în anul 2021, față de 2.070 în anul 2020).

Numărul cauzelor aflate pe rol în cursul anului 2021 a fost de 4.136 dosare, din care au fost soluționate 2.789 dosare, față de un număr de 2.619 dosare soluționate în anul 2020 și, respectiv, de 2398 dosare soluționate în anul 2019.

Se remarcă o tendință de diminuare a stocului la sfârșitul anului 2021, respectiv 1347 dosare, față de anul 2020, când se înregistrau 1619 dosare, scăderea fiind de 272 de dosare și 2162 dosare aflate pe rol la sfârșitul anului 2019, scăderea fiind de 815 dosare.

Dintr-un total de 2.517 de cauze nou-intrate în anul 2021, cauzele aflate în stadiul procesual recurs au fost în număr de 1657, alte cereri (strămutări, conflicte de competență etc.) – 692 de cauze și un număr de 168 contestații și revizui.

Durata de soluționare a cauzelor înregistrate la nivelul Secției a II-a civile în anul 2021 este calculată de la momentul înregistrării dosarului până la data soluționării și se prezintă astfel:

- 637 cauze au fost soluționate într-un interval de până la două luni, reprezentând 22,83%;
- 367 cauze au fost soluționate într-un interval cuprins între două și patru luni reprezentând 13,15%;
- 305 cauze au fost soluționate într-un interval cuprins între patru și șase luni reprezentând 10,93%;
- 1480 cauze au fost soluționate într-un interval de peste șase luni, reprezentând 53,06%.

În ceea ce privește durata de soluționare a cauzelor, se remarcă faptul că, în anul 2021, 47% dintre cauze au fost soluționate într-un interval de 6 luni, iar 53% dintre cauze au fost soluționate într-un interval mai mare de 6 luni.

În privința operativității, se constată menținerea acestui indicator la un parametru ridicat la nivelul secției, și anume 110% în anul 2021, comparativ cu 126% în anul 2020 și 86% în anul 2019.

La nivelul Secției a II-a civile, în cursul anului 2021 au fost închise 2423 de dosare, în creștere față de anul precedent cu 5,76 %, când au fost închise 2291 de dosare, dar în scădere cu 22,48% față de 2019, când numărul dosarelor închise a fost de 3126.

Totodată, la sfârșitul anului 2021, se înregistra un număr de 170 dosare suspendate.

Potrivit evidențelor întocmite la nivelul secției, la sfârșitul anului 2021 exista un număr de 660 de hotărâri pentru care termenul legal de redactare era depășit, comparativ cu 882 de hotărâri neredactate la finalul anului 2020 pentru care termenul de redactare era depășit.

3.3.3. Secția penală

Cauzele aflate pe rol

Secția penală a avut de soluționat în anul 2021 un număr de 3.303 dosare, volum de dosare rezultat prin însumarea numărului de dosare nou înregistrate în cursul anului 2021 (2.634 dosare) cu numărul de dosare rămase nesoluționate la sfârșitul anului 2020 (669 dosare), constatându-se o ușoară creștere a dosarelor aflate pe rol față de anii anteriori, cu 283 de dosare față de anul 2020, când se aflau pe rol 3020 de dosare (9,4 %) și cu 594 de dosare față de anul 2019 (21,9%), când se aflau pe rol 2709 dosare.

Din numărul total de 3.303 al cauzelor de soluționat, 631 de cauze (19,10%) au fost în stadiul procesual recurs în casație, 259 de cauze (7,84%) au fost în stadiul procesual apel, 37 de cauze (1,12%) au fost dosare cu rechizitoriu (dosare de fond), 1179 de cauze (35,69%) au fost contestații, 23 de cauze (0,70%), au fost contestații ICCJ, 94 de cauze (2,85%) au fost contestații în anulare, 70 de cauze (2,12%) au fost revizuirii, 269 de cauze (8,14%) au avut ca obiect cereri de strămutare, 136 de cauze (4,12%) au fost conflicte de competență și 579 de cauze (17,53%) au fost dosare de fond fără rechizitoriu.

Cauzele nou intrate

În anul 2021 au fost înregistrate 2.634 de dosare față de 2419 de dosare nou intrate în anul 2020 și de 2196 de dosare nou intrate în anul 2019, date care indică o ușoară creștere a numărului dosarelor nou-intrate cu 8,9 % față de anul 2020 și cu 19,9 % față de anul 2019.

Structura dosarelor nou înregistrate pe rolul Secției penale în anul 2021, pe stadii procesuale, reflectă faptul că din totalul de 2.634 dosare nou intrate o pondere de 21,49% (566 de cauze) a fost reprezentată de recursurile în casație, 9,30 % (245 de cauze) de apeluri, 0,53% (14 de cauze) de dosare de fond (cu rechizitoriu), 36,67% (966 de cauze) de contestații, 0,57% (15 cauze) de contestații ICCJ, 3,08% (81 de cauze) de contestații în anulare, 1,94% (51 de cauze) de revizuirii, 9,38% (247 de cauze) de cereri de strămutare, 4,75% (125 de cauze) de conflicte de competență, 11,77% (310 de cauze) de dosare de fond fără rechizitoriu.

Cauzele soluționate

Datele statistice arată că în cursul anului 2021 au fost soluționate 2.645 de dosare, în creștere comparativ cu anii anteriori, cu 294 dosare față de anul 2020, când numărul acestora a fost de 2.351 de dosare, reprezentând o creștere cu 12,5% și cu 627 de dosare față de anul 2019, când numărul acestora a fost de 2.108, reprezentând o creștere cu 25,5 %.

Din totalul de 2.645 dosare soluționate în anul 2021, un număr de 578 de dosare (21,85%) au fost cauze în stadiul procesual recurs în casație, 246 de cauze (9,30 %) au fost cauze în stadiul procesual apel, 13 cauze (0,49%) au fost dosare de fond cu rechizitoriu, 988 de cauze (37,35%) au fost contestații, 18 cauze (0,68 %) au fost contestații ICCJ, 87 de cauze (3,29%) au fost contestații în anulare, 55 de cauze (2,08%) au fost revizuirii, 236 de cauze (8,92%) au fost cereri de strămutare, 127 de cauze (4,08%) au fost conflicte de competență și 282 de cauze (10,66%) au fost de dosare de fond fără rechizitoriu.

În anul 2021 au fost pronunțate 2641 de hotărâri cu număr, la care se adaugă 53 de încheieri în cauze având ca obiect cereri prin care s-a solicitat încuviințarea măsurilor de supraveghere tehnică și cereri de încuviințare a efectuării de percheziții domiciliare sau informatice, 257 de încheieri privind admisibilitatea în principiu a cererilor de recurs în casație, 22 încheieri privind măsurile asigurătorii, 62 de încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și 13 încheieri privind măsurile

preventive.

Cauzele rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, existau pe rolul Secției penale un număr de 669 dosare, în creștere față de anii anteriori, cu 68 dosare comparativ cu anul 2020, când numărul dosarelor rămase în stoc a fost de 601 dosare, reprezentând o creștere cu 11,3% și cu 156 dosare comparativ cu anul 2019, când numărul dosarelor rămase în stoc a fost de 513 dosare, reprezentând o creștere cu 30,4%

De asemenea, la sfârșitul anului 2021, pe rolul Secției penale nu erau înregistrate cauze suspendate.

Încărcătura pe judecător, magistrat – asistent și grefier

1. Încărcătura pe judecător în componența diverselor formațiuni de judecată

În anul 2021, judecătorii Secției penale au participat la activități de judecată, astfel:

a.1. În compunerea completurilor de 3 judecători

- încărcătura pe judecător în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea întregul an, respectiv 25 de judecători, a fost, în medie, de 396 de cauze rulate, iar raportat la numărul de judecători din schemă, respectiv 34 de judecători, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 291 dosare.

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (documente finale de dezinvestire), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 317 dosare, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor soluționate a fost de 233 dosare. La numărul cauzelor soluționate se adaugă 22 de încheieri privind măsurile asigurătorii, 34 de încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și 9 încheieri privind măsurile preventive.

a.2. În compunerea completurilor de 2 judecători:

- încărcătura pe judecător în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea în anul 2021, a fost, în medie, de 28 de cauze rulate, iar raportat la numărul de judecători din schema de personal, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 21 dosare.

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (documente finale de dezinvestire), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 17 dosare, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor soluționate a fost de 12 dosare. La numărul cauzelor soluționate se adaugă 2 încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate.

a.3. În compunerea completurilor de judecător unic:

- încărcătura pe judecător în compunerea completurilor de judecător unic (judecător de cameră preliminară, judecător de drepturi și libertăți, recurs în casație - filtru) în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea în anul 2021, a fost, în medie, de 47 de cauze rulate, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 34 de cauze.

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (documente finale de dezinvestire), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 26 de cauze soluționate, iar raportat la numărul de judecători din schemă media dosarelor soluționate a fost de 19 cauze.

La cauzele soluționate se adaugă 53 de încheieri în cauze având ca obiect cereri prin care s-a solicitat încuviințarea măsurilor de supraveghere tehnică și cereri de încuviințare a efectuării de perchezitii domiciliare/informatică, 257 de încheieri privind admisibilitatea în principiu a cererilor de recurs în casație, 26 de încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și 4 încheieri privind măsurile preventive.

b) În compunerea completurilor de 5 judecători au participat 26 dintre judecătorii Secției penale, atât ca judecători titulari, cât și ca membri supleanți.

c) În compunerea completurilor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, încărcătura medie pe judecător a fost de 5 cauze rulate și de 5 cauze soluționate.

d) În compunerea Completului pentru soluționarea unor chestiuni de drept în materie penală au participat 26 dintre judecătorii secției, încărcătura medie pe judecător fiind de 8 cauze rulate și de 8 cauze soluționate.

2. Încărcătura pe magistrat - asistent în constituirea completurilor de 3 judecători

- în ce privește numărul de dosare rulate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an (30 magistrați – asistenți) a fost, în medie, de 110 dosare, iar raportat la numărul de 33 magistrați-asistenți aflați în schemă, a fost, în medie, de 100 dosare;

- în ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri de dezinvestire, încărcătura calculată la numărul de 30 magistrați-asistenți aflați în activitate a fost, în medie, de 88 de dosare, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, respectiv 33 magistrați-asistenți, a fost, în medie, de 80 de dosare;

- în ce privește numărul de hotărâri redactate încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an, a fost, în medie, de 101 cauze, iar la raportat la numărul de magistrați asistenți din schema de personal, respectiv 33 magistrați-asistenți, a fost, în medie, de 92 de cauze. De asemenea, 14 dintre magistrații-asistenți ai Secției penale au făcut parte din compunerea Completului pentru soluționarea unor chestiuni de drept în materie penală, încărcătura medie fiind de o cauză rulată și soluționată.

3. Încărcătura pe grefier de ședință (raportată la numărul de 19 grefieri de ședință care și-au desfășurat activitatea pe tot parcursul anului). În anul 2021, grefierii de ședință au rulat, în medie, un număr de 215 cauze.

4. Încărcătura pe complet

În anul 2021, au funcționat, în medie, 8 completuri de judecată în compunere de 3 judecători, 24 de completuri de doi judecători, 24 de completuri de judecător de drepturi și libertăți și 24 de completuri de judecător de cameră preliminară.

a.1. Completurile de 3 judecători:

Încărcătura medie pe completurile de 3 judecători a fost de 209 cauze nou intrate, de 375 de cauze rulate și de 252 de cauze soluționate.

La cauzele soluționate se adaugă 22 de încheieri privind măsurile asigurătorii, 34 de încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și 9 încheieri privind măsurile preventive.

a.2. Completurile de 2 judecători:

În anul 2021, încărcătura medie pe completurile de 2 judecători a fost de 8 cauze nou intrate, de 15 cauze rulate și de 9 de cauze soluționate.

La cauzele soluționate se adaugă 2 încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate.

a.3. Judecător unic:

În ceea ce privește completurile de judecător unic (recurs în casație-filtru, judecător de drepturi și libertăți și de completuri de judecător de cameră preliminară), încărcătura medie pe complet a fost de 15 cauze nou intrate, de 21 de cauze rulate și de 12 cauze soluționate.

La cauzele soluționate se adaugă 53 de încheieri în cauze având ca obiect cereri prin care s-a solicitat încuviințarea măsurilor de supraveghere tehnică și cereri de încuviințare a efectuării de perchezitii domiciliare/informatică, 257 de încheieri privind admisibilitatea în principiu a cererilor de recurs în casație, 26 de încheieri privind cererile de sesizare a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate și 4 încheieri privind măsurile preventive.

Analiză calitativă

Analiza parametrilor de desfășurare a activității Secției penale relevă o ușoară creștere a volumului de activitate, precum și a încărcăturii pe judecător, magistrat-asistent și grefier.

Numărul cauzelor aflate pe rol în cursul anului 2021 a fost de 3.303 dosare, din care au fost soluționate de 2.645 dosare, față de un număr de 2.351 dosare soluționate în anul 2020 și, respectiv, 2108 dosare soluționate în anul 2019.

Deși numărul cauzelor soluționate a fost în creștere comparativ cu anii anteriori, se remarcă o creștere a stocului la sfârșitul anului 2021, respectiv 669 dosare, față de anul 2020, când se înregistrau 601 dosare, creșterea fiind de 68 dosare, și 514 dosare aflate pe rol la sfârșitul anului 2019, creșterea fiind de 156 dosare.

Durata de soluționare a cauzelor înregistrate la nivelul Secției penale în anul 2021 este calculată de la momentul înregistrării dosarului până la data soluționării și se prezintă astfel:

- dintre cele 2645 de cauze soluționate în anul 2021, 73,04% (1932 de cauze) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 18,79% (497 de cauze) de 2 - 4 luni, 5,5% (146 de cauze) de 4-6 luni, 1,28% (34 de cauze) de 6-9 luni, 0,49% (13 cauze) de 9 luni-1 an și 0,86% (23 de cauze) într-un termen mai mare de un an de la înregistrare;

- dintre cele 578 de recursuri în casație, 45,5% (263 cauze) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 40,66% (235 cauze) de 2-4 luni, 12,28% (71 cauze) de 4-6 luni, 1,38% (8 cauze) de 6-9 luni, iar 0,17% (o singură cauză) într-un termen de 9 luni-1 an de la înregistrare;

- dintre cele 246 de apeluri, 65,45% (161 cauze) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 16,67% (41 cauze) de 2-4 luni, 4,88% (12 cauze) de 4-6 luni, 5,28% (13 cauze) de 6-9 luni, 2,03% (5 cauze) de 9 luni-1 an, iar 5,69% (14 cauze) într-un termen mai mare de un an de la înregistrare.

- dintre cele 988 de contestații, 89,17% (881) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 8,20% (81) de 2-4 luni, 2,23% (22) de 4-6 luni, 0,20% (2) de 6-9 luni, iar 0,20% (2) într-un termen de 9 luni-1 an de la înregistrare;

- dintre cele 18 contestații ICCJ, 55,56% (10) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 22,22% (4) de 2-4 luni, 5,56% (una) de 4-6 luni, 11,11% (2) de 6-9 luni, iar 5,56% (una) într-un termen mai mare de 1 an de la înregistrare;

- dintre cele 87 de contestații în anulare, 59,77% (52) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 28,74% (25) de 2-4 luni, 9,2% (8) de 4-6 luni, 1,15% (una) de 6-9 luni, iar 1,15% (una) într-un termen de 9 luni-1 an de la înregistrare;

- dintre cele 55 de revizuiți, 54,55 (30) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 32,73% (18) de 2-4 luni, 10,91% (6) de 4-6 luni și 1,82% (una) de 6-9 luni de la înregistrare;

- dintre cele 236 de cereri de strămutare, 88,98% (210) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 9,32% (22) de 2-4 luni și 1,69% (4) de 4-6 luni de la înregistrare;

- dintre cele 127 de conflicte de competență, 99,21 % (126) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, iar 0,79% (una) de 2-4 luni de la înregistrare;

- dintre cele 282 de dosare de fond (fără rechizitoriu), 68,79% (194) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 21,63% (61) de 2-4 luni, 7,45% (21) de 4-6 luni, 1,77% (5) de 6-9 luni, iar 0,35% (una) într-un termen de 9 luni-1 an de la înregistrare;

- dintre cele 13 dosare de fond (cu rechizitoriu), 15,38% (2) au fost soluționate într-un termen de până la 2 luni, 7,69% (unul) de 2-4 luni, 7,69% (unul) de 4-6 luni, 15,38% (2) într-un termen de 9 luni-1 an, iar 53,85% (7) într-un termen mai mare de 1 an de la înregistrare.

În privința operativității, calculată prin raportare la numărul de cauze nou intrate, se constată menținerea acestui indicator la un parametru ridicat la nivelul secției, și anume 100,41% în anul 2021, în creștere față de anul 2020, când s-a înregistrat o operativitate de 97,18% și de anul 2019, când s-a înregistrat o valoare de 95,99%.

Operativitatea calculată prin raportare la numărul de cauze aflate pe rol în anul 2021 a fost de 80,07%, în creștere față de anul 2020, când s-a înregistrat o operativitate de 77,84% și de anul 2019, când s-a înregistrat o valoare de 77,81%.

În anul 2021, Secția penală a închis 2998 de dosare, față de 2411 dosare în anul 2020 și 2895 dosare în anul 2019, date care indică o creștere procentuală a numărului dosarelor închise cu 24,34 % față de anul 2020 și cu 3,56 % față de anul 2019.

La sfârșitul anului 2021, pe rolul Secției penale se aflau în redactare 81 de hotărâri pentru care termenul legal de redactare era depășit, comparativ cu 445 de hotărâri neredactate la sfârșitul anului 2020, pentru care termenul legal de redactare era depășit.

Pe rolul Secției Penale, la sfârșitul anului 2021, nu se înregistrau dosare suspendate.

În ceea ce privește cauzele repetitive, urmare a măsurilor întreprinse de conducerea instanței supreme prin adoptarea Hotărârii Colegiului de Conducere nr. 86 din 30 iunie 2021, în completarea Hotărârii Colegiului de conducere nr. 36/2017, la nivelul Secției penale, în perioada 1 iulie 2021-31 decembrie 2021, numărul cauzelor care au avut ca obiect cereri repetitive s-a redus la 32.

În cursul anului 2021, judecătorii secției au participat activ la activitatea privind unificarea practicii judiciare, în cadrul ședințelor lunare.

3.3.4. Secția de contencios administrativ și fiscal

Cauzele aflate pe rol

Secția de contencios administrativ și fiscal a avut de soluționat în anul 2021 un număr de 12.108 dosare, volum de dosare rezultat prin însumarea numărului de dosare nou înregistrate în cursul anului 2021 (4772 dosare) cu numărul de dosare rămase nesoluționate la sfârșitul anului 2020 (7336 dosare), constatându-se o scădere a dosarelor în anul 2021 față de anul 2020, când secția a avut pe rol 14.311 dosare, cu 2.203 de cauze (scădere cu 15,4%) și față de anul 2019, când secția a avut pe rol 16.732 dosare, cu 4.624 de cauze (scădere cu 27,6%).

Din numărul total de 12.108 al cauzelor de soluționat, un număr de 10.417 au fost în stadiul procesual recurs (86%), iar restul de 1.691 alte cauze (14%), din care: 625 conflicte de competență (37%), 296 strămutări (17,5%), 7 litigii magistrați (0,4%), 358 contestații în anulare (21,1%), 287 revizuiți (17%), 118 alte cauze (7%).

Cauzele nou intrate

În anul 2021 au fost înregistrate 4.772 de cauze, față de 4.159 de cauze nou intrate în anul 2020, înregistrându-se o diferență de 613 cauze (creștere a numărului de dosare nou intrate cu 14,7%), respectiv față de 5.497 de cauze nou intrate în anul 2019, înregistrându-se o diferență de 725 cauze (scădere a numărului de dosare nou intrate în anul 2021 față de anul 2019 cu 13,2%).

Structura dosarelor nou înregistrate pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal în anul 2021, pe stadii procesuale, reflectă faptul că din totalul de 4.772 de dosare nou intrate în anul 2021, un număr de 3.553 de dosare sunt în stadiul procesual recurs (74,45%), iar restul de 1.219 de dosare în stadiul procesual contestație în anulare, revizuire, fond (conflicte de competență, strămutări, litigii magistrați) ori alte cauze (25,54%).

De asemenea, dintre cauzele nou intrate în cursul anului 2021 un număr de 25 de dosare au avut ca obiect acțiuni întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 136/2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologic și biologic, la care se adaugă un număr de 3 dosare rămase în stoc, fiind înregistrat numărul total de 28 de astfel de cauze.

Cauzele soluționate

Datele statistice reflectă că în cursul anului 2021 au fost soluționate un număr de 6.355 de dosare, în scădere cu 620 dosare față de anul 2020 (când au fost soluționate 6.975 cauze), înregistrându-se astfel o scădere a numărului de dosare soluționate cu 8,9%, respectiv în scădere cu 225 dosare față de anul 2019 (când au fost soluționate 6.580 cauze), înregistrându-se astfel o scădere a numărului de dosare soluționate în anul 2021 față de anul 2019 cu 3,4%.

Din totalul de 6.355 de dosare soluționate, un număr de 5.158 (81,2%) au fost recursuri, iar restul de 1.197 (18,8%) alte cauze (535 conflicte de competență, 195 strămutări, 5 litigii cu magistrați, 214 contestații în anulare, 178 revizuiți, 70 alte cauze).

În anul 2021 au fost pronunțate 6.355 de hotărâri, dintre care 6.135 de decizii și 220 de încheieri finale de dezinvestire cu număr.

Cauzele rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, existau pe rolul secției 5.753 de cauze, înregistrându-se o scădere cu 1.583 de cauze față de nivelul anului 2020, când stocul s-a situat la 7.336 de cauze, reprezentând o scădere cu 21,6%, respectiv o scădere cu 4.399 de cauze față de nivelul anului 2019, când stocul s-a situat la 10.152 de cauze, reprezentând o scădere a numărului de dosare rămase pe rol la sfârșitul anului 2021 față de anul 2019 cu 43,3%.

Din totalul de 5.753 al dosarelor rămase pe rol, un număr de 5.259 dosare (91,4%) sunt în stadiul procesual al recursului, iar restul de 494 dosare (8,6%) - alte cauze (90 conflicte de competență, 101 strămutări, 2 litigii cu magistrați, 144 contestații în anulare, 109 revizuiți, 48 alte cauze).

Totodată, la sfârșitul anului 2021, se înregistra un număr de 329 de cauze suspendate, reprezentând un procent de 2,7% din totalul cauzelor aflate pe rolul secției în perioada de referință.

Încărcătura pe judecător, magistrat - asistent și grefier

2. Încărcătura pe judecător în componența diverselor formațiuni de judecată

În anul 2021, judecătorii Secției de contencios administrativ și fiscal au participat la activități de judecată, astfel:

a) În compunerea completurilor de 3 judecători:

- încărcătura pe judecător în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea întregul an, respectiv 32 de judecători, a fost, în medie, de 1.132 dosare rulate, iar raportat la numărul de judecători din schemă, respectiv 38 de judecători, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 953 dosare.

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (documente finale de dezinvestire), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 593 dosare, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor soluționate a fost de 499 dosare.

b) În compunerea completurilor de 5 judecători constituite la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, având în competență soluționarea recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate de Curtea de Apel București, în temeiul art. 15 alin. (18) din Legea nr. 136/2020:

- încărcătura pe judecător în raport de dosarele rulate, calculată la numărul de judecători care și-au desfășurat activitatea întregul an, respectiv 32 de judecători, a fost, în medie, de 3 dosare rulate, iar raportat la numărul de judecători din schemă, respectiv 38 de judecători, media dosarelor rulate pe judecător a fost de 2 dosare.

- încărcătura pe judecător în ceea ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri (respectiv 26 dosare), calculată la numărul de judecători în funcție a fost, în medie, de 4 dosare, iar raportat la numărul de judecători din schemă, media dosarelor soluționate a fost de 3 dosare.

c) În compunerea completurilor de 5 judecători constituite la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție au participat 27 judecători ai secției, din care 4 judecători, ca membri titulari, și 23 judecători, ca membri supleanți.

d) În compunerea completurilor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii au participat 35 de judecători, care au întocmit, în medie, câte 1 raport.

e) În compunerea completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a participat un număr de 34 de judecători, care au întocmit, în medie, câte 2 rapoarte.

2. Încărcătura pe magistrat - asistent în constituirea diverselor formațiuni de judecată (completuri de 3 judecători și completuri de 5 judecători, constituite la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, având în competență soluționarea recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate de Curtea de Apel București, în temeiul art. 15 alin. (18) din Legea nr. 136/2020):

- în ce privește numărul de dosare rulate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an, respectiv 30 magistrați – asistenți, a fost, în medie, de 403 dosare, iar raportat la numărul de 37 magistrați-asistenți aflați în schemă, a fost, în medie, de 327 dosare;

- în ce privește numărul de cauze soluționate prin decizii și încheieri de dezinvestire, încărcătura calculată la numărul de 30 magistrați-asistenți aflați în activitate a fost, în medie,

de 211 dosare, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, respectiv 37 magistrați-asistenți, a fost, în medie, de 171 dosare;

- în ce privește numărul de hotărâri redactate, încărcătura calculată la numărul de magistrați-asistenți care și-au desfășurat activitatea pe întregul an, a fost, în medie, de 170 decizii și 7 încheieri finale de dezinvestire cu număr, iar prin raportare la numărul de magistrați-asistenți din schema de personal, a fost, în medie de 138 decizii și 6 astfel de încheieri.

3. *Încărcătura pe grefier de ședință* (raportată la numărul de 19 grefieri de ședință care și-au desfășurat activitatea pe tot parcursul anului). În anul 2021, grefierii de ședință au rulat, în medie, un număr de 571 dosare.

4. *Încărcătura pe complet*

Raportat la cele 10 completuri de judecată în compunere de 3 judecători care au funcționat pe parcursul anului 2021, media dosarelor rulate pe complet în anul de referință a fost de 1.207,8 dosare, media dosarelor nou intrate pe complet a fost de 474,6 dosare, iar media dosarelor soluționate a fost de 632,9. Numărul mediu de dosare rămase pe rol la sfârșitul anului 2021 este de 572,7 dosare/complet.

Raportat la cele 6 completuri de judecată în compunere de 5 judecători care au funcționat pe parcursul anului 2021 la nivelul secției, media dosarelor aflate pe rolul acestor completuri în anul de referință a fost de 5 dosare, media dosarelor nou intrate a fost de 4,33 dosare/complet, iar media dosarelor soluționate a fost de 4,33 dosare/complet.

Analiză calitativă

Din analiza parametrilor de desfășurare a activității Secției de contencios administrativ și fiscal în anul 2021, se remarcă o tendință de ușoară creștere a numărului de dosare nou-intrate, aflate în diferite stadii procesuale, respectiv un număr de 4.772 dosare în anul 2021, comparativ cu un număr de 4.159 dosare înregistrate în anul 2020, dar se menține o tendință de scădere a numărului de dosare nou-intrate față de anii anteriori, respectiv 5.497 dosare în anul 2019 și 6.179 dosare în anul 2018.

Numărul cauzelor aflate pe rol în cursul anului 2021 a fost de 12.108 dosare, din care au fost soluționate de 6355 dosare, față de un număr de 6975 dosare soluționate în anul 2020 și, respectiv, 6580 dosare soluționate în anul 2019, ceea ce relevă o ușoară scădere a numărului de cauze soluționate în anul de referință.

La sfârșitul anului 2021, pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal se înregistra un stoc de dosare de 5.753, ceea ce reprezintă un procent de 47,5% din totalul dosarelor aflate pe rol.

Deși s-a înregistrat o scădere semnificativă a stocului de dosare nesoluționate la sfârșitul anului 2021, respectiv 5.753 de dosare, comparativ cu anul 2020, când se înregistra un număr de 7.336 dosare și cu anul 2019, când se înregistra un număr de 10.152 dosare, un stoc de 5.753 de dosare rămâne în continuare o vulnerabilitate care impune adoptarea unor măsuri de natură să asigure restabilirea echilibrului dintre resursa umană disponibilă și volumul de activitate real.

Datele statistice prezentate indică faptul că 78,6% din totalul cauzelor deduse judecății pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal în anul 2021 (respectiv 4.993 dosare) au fost soluționate într-un interval de peste 6 luni, iar în cazul recursurilor, care reprezintă 81,2%

din totalul cauzelor soluționate (respectiv 5.158 dosare având ca obiect recurs), procentul celor soluționate într-un interval de peste 6 luni este de 74,2% (respectiv 4.713 dosare).

Totuși, este de remarcat faptul că durata de soluționare a dosarelor de recurs la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal s-a redus în cursul anului 2021, de la 2 ani la nivelul anului 2019, respectiv de la 1 an și 6 luni la nivelul anului 2020, la circa 1 an și 3-4 luni.

Această vulnerabilitate vizează cauzele aflate în stadiul procesual recurs, iar nu a celorlalte cauze aflate în stadiul procesual contestație în anulare și revizuire, sau stadiu procesual fond (conflicte de competență, strămutări, litigii cu magistrați), care reprezintă 18,8% (respectiv 1.197 dosare) din totalul cauzelor soluționate la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal, situație în care procentul celor soluționate într-un interval de peste 6 luni este de 25,8% (respectiv 280 dosare).

În privința operativității, se constată că, în comparație cu anul 2020, activitatea anului 2021 se evidențiază prin creșterea cu 14,7% a numărului dosarelor intrate, scăderea cu 15,4% a cauzelor aflate pe rol, scăderea cu 8,9% a dosarelor soluționate, scăderea cu 21,6% a stocului final, iar, în comparație cu anul 2019, activitatea anului 2021 se evidențiază prin scăderea cu 13,2% a numărului dosarelor intrate, scăderea cu 27,6% a cauzelor aflate pe rol, scăderea cu 3,4% a dosarelor soluționate, scăderea cu 43,3% a stocului final.

La nivelul secției, în anul 2021 au fost închise un număr de 7.169 de dosare documente cu număr.

La sfârșitul anului 2021, pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal se aflau în redactare 2.147 de hotărâri pentru care termenul legal de redactare era depășit, comparativ cu 2.640 hotărâri neredactate la sfârșitul anului 2020 și 3.011 hotărâri neredactate la sfârșitul anului 2019, pentru care termenul legal de redactare era depășit.

Astfel, se poate constata în continuare o scădere semnificativă a numărului hotărârilor neredactate în termenul legal, în pofida menținerii unui număr ridicat de cauze soluționate la nivelul secției pe parcursul anului 2021.

Totodată, la sfârșitul anului 2021, se înregistra un număr de 329 dosare suspendate, reprezentând un procent de 2,7% din totalul cauzelor aflate pe rolul secției în perioada de referință.

Se impune a se menționa că, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 213/2015 privind Fondul de garantare a asiguraților și pentru modificarea altor acte normative, intrată în vigoare la data de 24 septembrie 2021 (publicată în M. Of. nr. 916 din 24.09.2021), au fost aduse modificări unor dispoziții cu potențial impact asupra volumului activității Secției de contencios administrativ și fiscal, referitoare la modificarea căii de atac ce poate fi exercitată împotriva deciziilor prin care Fondul de garantare a asiguraților respinge plata sumelor solicitate.

Deși, impactul acestor modificări legislative asupra activității Secției de contencios administrativ și fiscal este, încă, insesizabil la nivelul anului 2021, trebuie remarcat că, în perioada ulterioară adoptării actului normativ menționat, au fost înregistrate pe rolul secției un număr de 59 de astfel de căi de atac.

3.4. Volumul de activitate la nivelul structurilor jurisdicționale

3.4.1. Completurile de 5 judecători

Cauzele aflate pe rol

Completurile de 5 judecători au avut de soluționat în anul 2021 un număr de 909 dosare, volum de dosare rezultat prin însumarea numărului de dosare nou înregistrate în cursul anului 2021, respectiv 619 dosare, cu numărul de dosare rămase nesoluționate la sfârșitul anului 2020 respectiv 290 dosare, constatându-se o creștere cu 79 de dosare (cca. 10%) față de anul 2020, când au fost înregistrate 830 de dosare pe rol și cu 164 de dosare (22%) față de anul 2019, când au fost înregistrate 745 de dosare pe rol.

Structura celor 909 dosare aflate pe rolul completurilor de 5 judecători în anul 2021, pe stadii procesuale, se prezintă astfel: 575 de cauze au fost în stadiul procesual recurs (63%); 97 de cauze au fost contestații în anulare (11%); 52 de cauze au fost revizuirii (5,7%); 132 de cauze au fost contestații (14,5%); 38 de cauze au fost în stadiul procesual apel (4%); 11 cauze au avut ca stadiu procesual fond conflict de competență sau contestație la executare (1,2%); 4 cauze au fost în stadiul procesual recurs în casație (0,5%).

Cauzele nou-intrate

În anul 2021, s-au înregistrat 619 dosare nou-intrate, constatându-se o scădere de 7,5% (51 dosare) comparativ cu anul 2020, când s-au înregistrat 670 cauze nou intrate, și o creștere de 17% (109 dosare) comparativ cu anul 2019, când s-au înregistrat 510 cauze nou intrate.

Cauzele soluționate

Datele statistice arată că în cursul anului 2021 au fost soluționate 781 de dosare, reprezentând o creștere cu 40%, respectiv 227 de dosare, comparativ cu anul 2020, când au fost soluționate 554 de cauze, și cu 33%, respectiv 196 de dosare, comparativ cu anul 2019, când au fost soluționate 585 de cauze.

Cauzele rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, se înregistra rolul completurilor de 5 judecători un stoc de 128 de dosare, în scădere cu 44% față de anul 2020, când a rămas în stoc un număr de 290 de dosare, respectiv în scădere cu 20% față de anul 2019, când a rămas în stoc un număr 160 de dosare.

Cauze suspendate

La 31 decembrie 2021, pe rolul completurilor de 5 judecători exista un total de 22 de cauze suspendate, dintre care 8 cauze suspendate pe rolul completurilor în materie penală și 14 cauze suspendate pe rolul completurilor în materie civilă.

La nivelul completurilor de 5 judecători au fost închise în sistemul ECRIS, un număr de 917 dosare.

Încărcătura pe judecător și magistrat - asistent

Acest indicator va avea în vedere activitatea desfășurată de judecătorii desemnați ca membri titulari în completurile de 5 judecători, respectiv 10 membri titulari în cele două completuri în materie civilă și 10 membri titulari în cele două completuri în materie penală.

Numărul total de dosare rulate la nivelul completurilor de 5 judecători a fost de 5.940 de dosare, rezultând următoarele date statistice:

- 742 de dosare rulate/complet, raportat la numărul total de dosare rulate și la cele 8 completuri care au funcționat în anul 2021 (4 completuri aprobate pentru anul 2020 și 4 completuri aprobate pentru anul 2021);

- 148 de dosare rulate/membru titular al completurilor de 5 judecători, având în vedere numărul total de 40 de membri titulari ai celor 8 completuri de 5 judecători care au rulat dosare în anul 2021 (4 completuri aprobate pentru anul 2020 și 4 completuri aprobate pentru anul 2021);

- 52 de dosare rulate/judecător, raportat la numărul total de 113 judecători care au participat în compunerea completurilor de 5 judecători, atât în calitate de membri titulari, cât și în calitate de membri supleanți. Este de menționat faptul că diferența de dosare rulate între cei 113 judecători este deosebit de semnificativă, existând, spre exemplu, 13 judecători care, participând în compunerea completurilor de 5 judecători, au rulat un singur dosar, comparativ cu 24 dintre judecători care au rulat peste 150 de dosare cu ocazia participării în completurile de 5 judecători. Sub acest aspect, este relevantă situația unuia dintre judecători, care a făcut parte în calitate de membru titular în compunerea completurilor de 5 judecători atât în anul 2020, cât și în anul 2021, motiv pentru care a înregistrat un rulaj de 319 dosare numai în cadrul acestei formațiuni de judecată.

În anul 2021, datele statistice referitoare la încărcătura pe magistrat-asistent relevă un rulaj total de 1.195 de dosare, rezultând o medie de 50 dosare rulate/magistrat-asistent, raportat la numărul total de 24 de magistrați-asistenți care în cursul anului au fost planificați să participe la cel puțin o ședință sau în cel puțin un dosar aflat pe rolul completurilor de 5 judecători.

Din cauza dinamicii de personal la nivelul corpului de magistrați-asistenți planificați să participe la ședințele acestor structuri jurisdicționale, numărul minim de dosare rulate de un magistrat-asistent a fost de 2 de dosare, comparativ cu numărul maxim de 210 dosare rulate de un magistrat-asistent, care a participat pe întreaga perioadă a anului la 16 ședințe de judecată, iar numărul minim de hotărâri redactate de un magistrat-asistent a fost de 18 hotărâri, comparativ cu numărul maxim de 111 hotărâri redactate de un magistrat-asistent, care a participat pe întreaga perioadă a anului la completurile de 5 judecători.

În această privință trebuie menționat că magistrații-asistenți desemnați participă la toate activitățile formațiunilor de judecată din structura Secțiilor Unite, respectiv Completurile de 5 Judecători, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Analiză calitativă

La nivelul completurilor de 5 judecători, din analiza datelor statistice, se constată următoarele aspecte punctuale: **(i)** numărul de cauze nou-intrate în 2021 a scăzut cu 7% față de anul 2020, dar a fost cu 21% mai mare față de anul 2019; **(ii)** numărul cauzelor soluționate a fost, însă, cu 40% mai mare comparativ cu anul 2020 și cu 33% mai mare comparativ cu anul 2019; **(iii)** numărul cauzelor soluționate (781) a fost mai mare decât numărul cauzelor înregistrate în cursul anului (619), ceea ce se reflectă în stocul mai mic de dosare de la sfârșitul anului 2021 (128) comparativ cu stocul similar din anul 2020 (290).

Un element relevant în analiza calitativă vizează durata de soluționare a cauzelor, în privința căruia au fost înregistrate următoarele date statistice:

- în intervalul de 0-2 luni de la data înregistrării, au fost soluționate 262 de dosare, reprezentând cca. 28% din totalul de 909 dosare aflate pe rol, respectiv cca. 33% din totalul de 781 de cauze soluționate;

- în intervalul de 2-4 luni de la data înregistrării, au fost soluționate 277 de dosare, reprezentând cca. 30% din totalul de 909 dosare aflate pe rol, respectiv cca. 35% din totalul de 781 de cauze soluționate;

- în intervalul de 4-6 luni de la data înregistrării, au fost soluționate 106 dosare, reprezentând cca. 11% din totalul de 909 dosare aflate pe rol, respectiv cca. 13% din totalul de 781 de cauze soluționate;

- într-un intervalul de peste 6 luni de la data înregistrării, au fost soluționate 136 dosare, reprezentând cca. 15% din totalul de 909 dosare aflate pe rol, respectiv cca. 17% din totalul de 781 de cauze soluționate.

Rezultă, astfel, că cca. 83% din dosarele soluționate, respectiv un număr de 781 cauze, au fost finalizate într-un interval de maxim 6 luni de la data înregistrării, în același interval de timp fiind soluționate cca. 79% din totalul dosarelor pe rol (909).

La sfârșitul anului 2021, pe rolul completurilor de 5 judecători se aflau în redactare 31 hotărâri pentru care termenul legal de redactare era depășit, comparativ cu 163 hotărâri neredactate la sfârșitul anului 2020 pentru care termenul legal de redactare era depășit, constatându-se o îmbunătățire semnificativă în realizarea activității de redactare.

3.4.2. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii

Cauzele aflate pe rol

Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a avut pe rol în anul 2021 un număr de 34 de dosare, dintre care 6 dosare înregistrate și nesoluționate în anul 2020 și 28 de dosare nou-intrate în cursul anului 2021.

Cauzele nou-intrate

În anul 2021, au fost înregistrate 28 de sesizări, constatându-se o scădere cu 2 cauze față de anul 2020 (când au fost înregistrate 30 de sesizări) și cu 3 cauze față de anul 2019 (când au fost înregistrate 31 de sesizări).

În raport cu titularul dreptului de sesizare, situația celor 28 de sesizări nou-intrate se prezintă astfel: 7 sesizări formulate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; 2 sesizări formulate de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție; 2 sesizări formulate de Avocatul Poporului; 17 sesizări formulate de colegiile de conducere ale curților de apel (Alba Iulia – 4 sesizări; Brașov - o sesizare; București – 4 sesizări; Cluj - o sesizare; Constanța – 2 sesizări; Galați – o sesizare; Iași – 2 sesizări; Suceava – 2 sesizări);

Cauzele soluționate

În cursul anului 2021, au fost soluționate 27 de sesizări de recurs în interesul legii, defalcate pe materii și în funcție de soluție, după cum urmează: a) 24 de decizii în materie civilă și 3 decizii în materie penală; b) au fost pronunțate 24 de soluții de admitere și 3 soluții de respingere a sesizării.

Se observă o scădere a numărului de decizii de recurs în interesul legii pronunțate în 2021, comparativ cu anul 2020, când au fost pronunțate 32 de decizii (scădere de 15%), respectiv cu anul 2019, când au fost pronunțate 33 de decizii (scădere de 18%).

Cauze rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, a rămas pe rolul Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii un stoc de 7 dosare (similar anilor 2019 și 2020, când au rămas pe stoc 8, respectiv 6 sesizări nesoluționate), nefiind înregistrate dosare suspendate.

Încărcătura pe judecător și magistrat-asistent

În anul 2021, în compunerea Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii au participat, în funcție de dinamica de personal, 112 judecători care și-au desfășurat activitatea în cadrul Înaltei Curți.

Numărul total de participări al celor 107 judecători în compunerea Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii a fost de 846 de participări, ceea ce reprezintă o medie de 8 cauze/judecător.

În ceea ce privește participarea magistraților-asistenți la ședințele Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, în anul 2021 au participat în total 7 magistrați-asistenți, media fiind de 5 dosare/magistrat-asistent, cu precizarea că, în materie penală media a fost de 1 - 2 dosare/magistrat - asistent, în timp ce în materie civilă a fost de 7 - 8 dosare/magistrat-asistent.

Analiză calitativă

La nivelul Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, datele statistice reflectă faptul că volumul total de activitate s-a menținut aproximativ în aceleași coordonate în perioada 2019-2021, cu mici diferențe ne semnificative. Cauzele au fost soluționate în termenul legal de 3 luni de la înregistrarea sesizării, deciziile pronunțate fiind publicate în Monitorul Oficial în termenul prevăzut de lege.

Se remarcă o scădere semnificativă în anul 2021 în privința deciziilor de recurs în interesul legii în materie penală comparativ cu anul 2019, fluctuație înregistrată atât în anul 2020 (o scădere cu 58% în 2020 față de anul 2019), cât și în anul 2021 (o scădere cu 75% în 2021 față de anul 2019).

3.4.3 Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Cauzele aflate pe rol

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a avut pe rol în anul 2021 un număr de 102 dosare, dintre care 19 dosare înregistrate și nesoluționate în anul 2020 și 84 de dosare nou-intrate în cursul anului 2021.

Cauzele nou-intrate

În anul 2021, au fost înregistrate 84 de sesizări nou-intrate, constatându-se o creștere cu 8 sesizări (10%) față de anul 2020, când au fost înregistrate 76 de sesizări, și o scădere cu 31 de sesizări (26%) față de anul 2019, când au fost înregistrate 117 de sesizări.

Ponderea pe materii, în privința sesizărilor nou-înregistrate în cursul anului 2021, se prezintă astfel: 51 de sesizări în materie civilă (61%), 10 sesizări în materia contenciosului administrativ și fiscal (12%) și 23 de sesizări în materie penală (27%).

Cauzele soluționate

În cursul anului 2021, au fost soluționate 87 de sesizări în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, defalcate pe materii și în funcție de soluție, după cum urmează: a) 65 de decizii în materie civilă și în materia contenciosului administrativ și fiscal și 22 de decizii în materie penală; b) au fost pronunțate 18 soluții de admitere în materie civilă și 10 soluții de

admitere în materie penală; respectiv 44 de soluții de respingere în materie civilă și 12 soluții de respingere în materie penală.

Comparativ cu anii anteriori, se constată o scădere cu 15 decizii (cca. 15%) față de anul 2020, când au fost pronunțate 102 decizii, respectiv cu 6 decizii (cca. 6%) față de anul 2019, când au fost pronunțate 93 de decizii.

Cauzele rămase în stoc

La sfârșitul anului 2021, pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept se înregistra un stoc de 16 dosare, în scădere cu 15% față de anul 2020, când au rămas pe stoc 19 dosare, respectiv în scădere cu 65% față de anul 2019, când au rămas în stoc 45 de dosare.

Încărcătura pe judecător și magistrat-asistent

În compunerea Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept au participat, în funcție de dinamica de personal, 109 judecători care și-au desfășurat activitatea în cadrul Înaltei Curți.

Numărul total de participări ale celor 109 judecători în compunerea Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a fost de 1.257 de participări, ceea ce reprezintă o medie de 11 cauze/judecător.

Este necesar a fi observat faptul că, din cauza dinamicii de personal la nivelul corpului judecătorilor, dintre cei 109 judecători care au participat în compunerea Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, 5 judecători au participat la 1-2 dosare de hotărâre prealabilă, iar cel mai mare număr de participări ale unui judecător a fost de 19 dosare.

În ceea ce privește participarea magistraților-asistenți la ședințele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în anul 2021 au participat în total 21 magistrați-asistenți, media fiind de 4 dosare/magistrat-asistent (raportat la numărul total de 91 de participări), cu precizarea că, în materie penală (cu o singură excepție în materie civilă), 15 magistrați-asistenți au participat la 1-2 dosare de hotărâre prealabilă, în timp ce, în cazul magistraților-asistenți care au participat în materie civilă, media a fost de 16 dosare/magistrat-asistent.

Analiză calitativă

La nivelul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, se constată următoarele:

- sesizările înregistrate în anul 2021 reprezintă cu 10% mai mult față de anul 2020, dar, în același timp, reprezintă o scădere cu 28% față de anul 2019;

- sesizările soluționate (87) au înregistrat o scădere cu 15% (15 decizii) față de anul 2020, care, însă, a fost determinată de împrejurarea că, în anul 2020, numărul mare de sesizări soluționate a fost generat de stocul mare de dosare de la începutul anului (45 în 2020, comparativ cu 19 în anul 2021);

- și în anul 2021 se observă numărul foarte mare de sesizări prealabile respinse ca inadmisibile: 44 din 87 de sesizări în materie civilă, reprezentând 50% (cu 10% mai mic decât procentul similar din anul 2020); 12 din 22 de sesizări în materie penală, reprezentând 54% (cu 13% mai mare decât procentul similar din anul 2020). Aceste coordonate impun concluzia că este necesară o mai bună diseminare a jurisprudenței Înaltei Curți în ceea ce privește cerințele de admisibilitate pentru declanșarea acestui mecanism de unificare a practicii judiciare, context în care se înscriu și eforturile Înaltei Curți cu privire la creșterea gradului de acces, liber și gratuit, la propria jurisprudență, prin intermediul paginii de internet și a propriilor publicații de jurisprudență.

3.4.4. Secțiile Unite

Circumscripțiunile competențelor ce revin Secțiilor Unite în temeiul art. 25 lit. b) și art. 27 alin. (1) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în anul 2021 Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a adoptat 3 hotărâri, după cum urmează:

- Hotărârea nr.1 din 22 februarie 2021, prin care, în temeiul art.27 alin.(1) din Legea nr.304/2004, a stabilit și a comunicat ministrului justiției propuneri de îmbunătățire a legislației vizând Codul de procedură civilă [art.94 pct.1 lit. k), art.135, art.613 alin.(4)], Codul de procedură penală [art.367, art.368, art.400 alin.(1), art.406 alin.(1) și (2), art.425¹, art.453], Legea nr.303/2004 [art.96 alin.(3)], Legea nr.304/2004 [art.16], Legea nr.535/2004 [art.40], Legea nr.164/2004 [art.8].

- Hotărârea nr. 2 din 15 aprilie 2021, prin care, în temeiul art. 27 alin.(1) din Legea nr.304/2004, a stabilit și a comunicat ministrului justiției propuneri de îmbunătățire a legislației vizând Legea nr.304/2004 [art.18 alin.(3), art.19 alin.(3), introducerea art.19¹, art.21 alin.(3), art.24 alin.(2), art.27 alin.(1), introducerea art.27¹, art.28, art.29 alin.(4) și (5), art.30, art.32, introducerea art.32¹-32³].

- Hotărârea nr.3 din 30 iunie 2021, prin care a sesizat instanța de contencios constituțional cu soluționarea obiecției de neconstituționalitate a Legii privind pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (Pl - x 125/2021), în ansamblul său. Prin Decizia nr.514 din 14 iulie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 728 din 26 iulie 2021, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. II din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară sunt neconstituționale. Totodată, a respins obiecția de neconstituționalitate sub aspectul criticilor de neconstituționalitate extrinseci și a constatat că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, în ansamblul său, este constituțională în raport cu acestea.

4. Activitatea compartimentelor din aparatul propriu

Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică

În cursul anului 2021, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică și-a îndeplinit atribuțiile legale, în conformitate cu prevederile art. 83 - 84 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare, fiind implicată în aspecte vizând analiza legislației și jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție și contribuind, astfel, la realizarea rolului pe care instanța supremă îl are în cadrul sistemului juridicțional.

a) Activitatea Serviciului legislație, studii și documentare din cadrul Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică, a constat, în principal, în următoarele aspecte: elaborarea de puncte de vedere referitoare la unele solicitări ale personalului instanței supreme sau ale unor structuri din cadrul acesteia, ale unor instituții publice sau persoane de drept privat, puncte de vedere cu privire la unele din chestiunile de drept ce au făcut obiectul sesizărilor aflate pe rolul Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii și al

Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, propuneri și observații referitoare la o serie de proiecte de acte normative transmise spre analiză Înaltei Curți de Casație și Justiție, elaborarea unor proiecte de hotărâri de colegiu, elaborarea materialelor supuse dezbaterii Secțiilor Unite, referitoare la propuneri de îmbunătățire a legislației, formulate în temeiul art. 27 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, asigurarea apărării în litigiile în care Înalta Curte de Casație și Justiție a avut calitatea de parte, analizarea actelor normative transmise Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale.

De asemenea, a elaborat materialele privind progresele înregistrate de Înalta Curte de Casație și Justiție în domeniul Mecanismului de cooperare și verificare și al Mecanismului privind statul de drept; a conlucrat la realizarea sarcinilor ce revin Înaltei Curți de Casație și Justiție în temeiul Hotărârii de Guvern nr. 583/2016 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție pe perioada 2016-2020; a asigurat participarea la derularea unor programe cu Ministerul Justiției, a elaborat rapoartele privitoare la Planul de acțiune privind implementarea strategiei pentru dezvoltarea sistemului judiciar 2015-2020 și a elaborat lucrările rezultate din reuniunile Consiliului de management Strategic (COMS).

Serviciului legislație, studii și documentare a sprijinit Secțiile Unite în formularea obiecției de neconstituționalitate ce a făcut obiectul sesizării Curții Constituționale, în conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituție și art. 15 din Legea nr. 47/1992, în vederea exercitării controlului de constituționalitate asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și pentru modificarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Magistrații - asistenți din cadrul Serviciului legislație, studii și documentare au coordonat stagii de practică desfășurate în sistem de videoconferință cu studenți ai Facultăților de Drept și au participat la implementarea măsurilor prevăzute în Planul de digitalizare a Înaltei Curți de Casație și Casație, sub coordonarea președintelui instanței supreme.

b) *Serviciul Informatică Juridică din cadrul Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică* a continuat și în anul 2021 gestionarea contractelor anuale de asistență tehnică aferente domeniului IT (echipamente și software), a proiectelor și contractelor destinate achizițiilor IT (serve, laptop-uri, calculatoare, imprimante, echipamente de rețea, echipamente de videoconferință, consumabile IT), software (dezvoltare de software pentru portalul web al Înaltei Curți de Casație și Justiție, abonamente la publicații juridice on-line, semnături digitale), a monitorizat corectitudinea și introducerea în timp util a datelor în sistemul ECRIS și aplicarea măsurilor adecvate, s-a implicat în creșterea calității operațiunilor efectuate de către personalul instanței supreme în utilizarea echipamentelor și a programelor informatice.

Specialiștii IT din cadrul Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică au participat la implementarea Planului de digitalizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, activitate desfășurată cu sprijinul specialiștilor Tribunalului Arad și al celor de la Serviciul de Telecomunicații Speciale.

Totodată, având în vedere contextul pandemic Serviciul informatică juridică a acordat suportul necesar în vederea desfășurării on-line, în sistem de videoconferință, a ședințelor de judecată care nu implicau prezența părților (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept), a ședințelor Colegiului

de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, a ședințelor de unificare a practicii judiciare organizate la nivelul fiecărei secții. Potrivit Codului de procedură penală, audierile persoanelor private de libertate s-au putut realiza prin intermediul echipamentelor de videoconferință, cu sprijinul Serviciului informatică juridică și cu sprijinul logistic primit din partea Serviciului de Telecomunicații Speciale.

De asemenea, au asigurat instruirea grefierilor de ședință ai Secției penale și ai celor de la Completurile de 5 judecători în materie penală în ceea ce privește utilizarea sistemului de videoconferință, precum și instruirea grefierilor în contextul lansării formularului de depunere a documentelor în format electronic.

c) În temeiul art. 81 alin. (4) din ROFA al ÎCCJ și al Ordinului nr. 20 din 28 ianuarie 2021 al Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, în cadrul Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică funcționează, începând cu data de 1 februarie 2021, *Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței.*

Operaționalizarea acestui compartiment s-a înscris în eforturile Înaltei Curți de Casație și Justiție de asigurare la cel mai înalt nivel a funcțiunii constituționale și legale a instanței supreme privitoare la unificarea jurisprudenței, inclusiv prin mecanisme de prevenire a apariției situațiilor de practică neunitară.

Atribuțiile principale ale Compartimentului pentru studiul și unificarea jurisprudenței sunt:

- analizarea deciziilor pronunțate de secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție și Completurile de 5 judecători și întocmirea unor rapoarte sintetice lunare cu privire la elementele de noutate apărute în jurisprudență, problemele de drept repetitive soluționate în mod unitar și divergențele de jurisprudență ivite;

- identificarea practicii judiciare cu privire la problemele de drept ce formează obiectul dosarelor de recurs în interesul legii ori sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept;

- selectarea și rezumarea deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea publicării lor pe pagina de internet, în Buletinul Jurisprudenței și în Buletinul Casației;

- sistematizarea jurisprudenței secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție pe materii de drept, domenii și probleme de drept, în scopul facilitării accesului și consultării bazei de date;

- realizarea de studii și analize referitoare la diferite probleme de drept prin raportare la doctrină, jurisprudența națională, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, Curții Europene a Drepturilor Omului, Curții Constituționale, precum și cu referire la jurisprudența altor instanțe supreme, obținută în cadrul organizațiilor, asociațiilor și rețelelor internaționale din care Înalta Curte de Casație și Justiție face parte;

- formularea de răspunsuri la adresele diferitelor instituții prin care se solicită jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție cu referire la anumite chestiuni de drept ori elaborarea de studii sau puncte de vedere pe astfel de chestiuni la solicitarea președintelui sau a vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție ori a președinților de secție, precum și răspunsuri la diverse chestionare transmise de diferite instituții naționale sau internaționale;

- întocmirea și actualizarea indexului de jurisprudență cu privire la problemele de drept dezlegate în cuprinsul deciziilor analizate în exercitarea atribuțiilor anterioare, precum și, după caz, verificarea/adăugarea termenilor cheie necesari pentru funcționarea corectă a motorului de căutare de pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În cele 11 luni de activitate, Compartimentul pentru studiul și unificarea jurisprudenței a analizat și indexat un număr total de 12.400 hotărâri judecătorești pronunțate de cele patru secții ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și de completurile de 5 judecători.

d) În anul 2021 pentru *Biblioteca Înaltei Curți de Casație și Justiție* au fost achiziționate un număr de 74 de cărți și reviste de specialitate.

Biroul de informare și relații publice

În anul 2021, Biroul de informare și relații publice și-a desfășurat activitatea de soluționare a petițiilor în conformitate cu Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind activitatea de soluționare a petițiilor, modificată și aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și cu Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție. În activitatea sa, Biroul de informare și relații publice a urmărit cu prioritate soluționarea în termenele și condițiile stabilite de lege a tuturor cererilor adresate instanței supreme în conformitate cu dispozițiile legale amintite, în contextul înregistrării unui volum ridicat de petiții. Biroul a asigurat legăturile Înaltei Curți de Casație și Justiție cu publicul și mijloacele de comunicare în masă prin soluționarea cererilor privind informațiile de interes public, a furnizat către jurnaliștii acreditați informații de interes public rezultate din activitatea instanței, a acordat acreditare jurnaliștilor și reprezentanților mijloacelor de comunicare în masă, a asigurat difuzarea de comunicate sau informări de presă.

În cursul anului 2021, Biroul de informare și relații publice a soluționat un număr de 2727 petiții, dintre care 1592 în format electronic și 1135 în format scris, la care se adaugă un număr de 3786 solicitări în format electronic, redirectionate la secțiile și compartimentele instanței.

Activitatea judiciară și administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost evidențiată și în anul 2021 prin difuzarea a 72 de comunicate de presă.

În anul 2021 au fost întocmite materiale de tip *Revista Presei*, cu rol de informare a coordonatorului BIRP în legătură cu materiale apărute în spațiul online din care ar putea rezulta informații de interes public, precum și în vederea adoptării unor eventuale reacții sau emiterea unor comunicate de presă.

La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează 5 dispozitive „Info Touch”, ca interfață a sistemului electronic ECRIS, ce oferă justițiabililor și reprezentanților presei acces la o serie de informații legate de activitatea instanței.

Măsurile avute în vedere pentru îndeplinirea sarcinilor Biroului de informare și relații publice, precum și pentru eficientizarea activității în viitor, vizează îmbunătățirea procesului de comunicare publică, prin intermediul presei, în legătură cu activitatea judiciară și administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, sintetizarea și transpunerea informațiilor primite de la secțiile și compartimentele instanței într-un format cât mai accesibil solicitanților, delimitarea aspectelor relevante de cele nerelevante în cadrul activității de analiză a cererilor primite, îmbunătățirea activității de arhivare a documentelor deținute de birou, eficientizarea proceselor de lucru și folosirea eficientă a programului de lucru.

Arhiva generală a Înaltei Curți de Casație și Justiție

În cadrul Arhivei generale există Depozitul central de arhivă al ÎCCJ, organizat și dotat în conformitate cu dispozițiile actelor normative în materie.

Depozitul de arhivă posedă o capacitate totală de stocare (mijloace de depozitare) de 2.400,9 m.l. din care, la data de 31.12.2020, erau ocupați cu material arhivistic aparținând Fondului arhivistic „Înalta Curte de Casație și Justiție” 1.600 m.l., iar cu cel aparținând Fondului arhivistic „Biroul Electoral Central” 490 m.l.

Fondurile arhivistice ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și substructurile acestora se prezintă astfel: Fondul arhivistic „Înalta Curte de Casație și Justiție”: Subfond „Secția I-a Civilă” (1921-2019); Subfond „Secția a II-a Civilă” (1985-2019); Subfond „Secția Penală” (1948-2019); Subfond „Secția de Contencios Administrativ și Fiscal” (1991-2019); Subfond „Secțiile Unite” (1939-2019); Subfond „Compartimentele Înaltei Curți de Casație și Justiție” (2000-2018); Colecția „Secția Militară” (1917-1998); Fondul arhivistic „Biroul Electoral Central” (1990-2009).

În exercitarea atribuțiilor sale, în anul 2021, la nivelul Arhivei generale, au fost înregistrate **507** lucrări; comunicarea internă și externă s-a efectuat preponderent prin poștă electronică.

Registratura Generală

*Activitatea Registraturii generale a însumat, în anul 2021, un total de **133.103** lucrări de tip corespondență.*

Deși, odată cu noul Regulament de Organizare și Funcționare Administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, la nivelul fiecărei secții a fost operaționalizată câte o registratură proprie, măsură care a determinat eficientizarea circuitului administrativ al corespondenței transmise fiecărei secții, Registratura generală rămâne interfața generală dintre instanța supremă și cetățenii pe care îi deservește, reprezentând practic platforma partajată care oferă suportul logistic necesar atât secțiilor, cât și compartimentelor administrative ale Înaltei Curți.

CAPITOLUL V

Concluzii

Direcții de acțiune pentru anul 2022

În anul 2021, perioadă în care România s-a aflat în stare de alertă ca urmare a pandemiei de COVID-19, activitatea instanței supreme a continuat să se desfășoare în parametri normali. Măsurile vizând modernizarea instanței supreme au continuat să fie implementate în ritm susținut, acestea constituind nu doar un răspuns la criza sanitară, dar mai ales modalități prin care s-a încercat diminuarea efectelor negative generate de menținerea unui volum crescut de activitate și de condițiile logistice în care își desfășoară activitatea Înalta Curte.

Acest proces de modernizare a instanței a avut ca fundament strategia de digitalizare, adoptată în anul 2021, proiect ce a avut o contribuție majoră în ceea ce privește sincronizarea instanței supreme la transformările aduse relațiilor sociale de folosirea noilor tehnologii. Planul de digitalizare a activității instanței, aprobat și implementat parțial încă din cursul perioadei de referință, a permis progrese remarcabile în ceea ce privește depunerea de către

părți și avocați a înscrisurilor adresate instanței prin modalități electronice, crearea unei noi identități vizuale a instanței supreme și a unui nou site, cu o platformă extinsă de servicii digitale precum crearea formularelor de depunere a documentelor în format electronic atât pentru dosare, cât și pentru informațiile de interes public, a reclamațiilor și a petițiilor, integrarea în site-ul propriu a unui nou motor de căutare a jurisprudenței etc. Totodată, a început diseminarea elementelor de noutate privind jurisprudența instanței supreme inclusiv prin intermediul rețelelor de socializare.

Potrivit acțiunilor și termenelor înscrise în planul de digitalizare, procesul de modernizare va continua și pe parcursul anului 2022, urmând a fi implementate o nouă serie de acțiuni precum dezvoltarea unor noi funcționalități ale aplicației Dosar electronic, dezvoltarea unei facilități informatice de management al dosarelor și al principalelor tipuri de documente din acestea prin folosirea de coduri QR, crearea unui hub de interoperabilitate cu alte componente din autoritatea judecătorească, implementarea unui soft de conversie audio în text, implementarea unui sistem de management intern al documentelor în format electronic, dezvoltarea unui sistem de arhivă electronică, implementarea unei soluții tehnice destinată anonimizării hotărârilor judecătorești, dezvoltarea infrastructurii hardware și software și creșterea gradului de securitate a datelor și a informațiilor.

În toată perioada de referință, în condițiile menținerii unui mediu social intens polarizat, în principal ca efect al riscurilor privind securitatea sanitară, Înalta Curte de Casație și Justiție, alături de celelalte instanțe, și-a menținut rolul ponderator, urmărind asigurarea unei practici judiciare clare, accesibile și previzibile.

Înalta Curte și-a păstrat integral în această perioadă funcționalitatea constituțională și legală privind unificarea jurisprudenței, judecarea niciunei cauze de recurs în interesul legii sau privind pronunțarea unei hotărâri prealabile nu a fost împiedicată sau amânată ca efect al pandemiei, adoptându-se mijloace moderne de desfășurare a ședințelor acestor completuri, care să garanteze continuitatea judecării.

În acest context, în anul 2021, Înalta Curte a continuat să identifice noi soluții pentru eliminarea cazurilor de practică neunitară, prin folosirea unui sistem hibrid, care să îmbine modalitățile informale, preventive, menite să asigure unitatea jurisprudenței (întâlnirile judecătorilor secțiilor, activitatea compartimentului de studiu al jurisprudenței, creșterea gradului de diseminare a jurisprudenței instanței supreme etc.), cu mecanismele formale de unificare a practicii judiciare, consacrate de legile procesuale – recursul în interesul legii și dezlegarea dată unor chestiuni de drept.

Se poate remarca în acest context rolul și contribuția deosebită a *Compartimentului pentru studiul și unificarea jurisprudenței*, operaționalizat în anul 2021, care a analizat și indexat cronologic, pe materii, un număr de peste 12.000 de hotărâri judecătorești, acestea fiind puse la dispoziția publicului, în mod gratuit, pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție, la rubrica *Biblioteca digitală - Jurisprudență indexată*. De asemenea, se poate sublinia rolul deosebit al rapoartelor lunare de analiză a soluțiilor pronunțate de secții, identificarea imediată a practicii divergente și informarea corespunzătoare a secțiilor. Măsura întocmirii și transmiterii acestor rapoarte a oferit judecătorilor secțiilor un instrument deosebit de eficient pentru prevenirea cazurilor de practică neunitară.

Un rol important în ceea ce privește prevenirea cazurilor de practică neunitară la nivel intern l-au avut, de asemenea, măsurile adoptate la nivelul fiecărei secții pentru monitorizarea

cauzelor repetitive și prevenirea unor soluții divergente, precum și dezbaterile informale periodice organizate de judecătorii fiecărei secții pentru analizarea unor astfel de situații.

Accesul gratuit al publicului, magistraților, avocaților ori al celorlalți profesioniști ai dreptului la jurisprudența și publicațiile ÎCCJ, dar și la studii și sinteze de jurisprudență publicate pe site-ul propriu, diseminarea indexată a jurisprudenței celei mai înalte instanțe din ierarhia noastră judiciară, precum și asigurarea contactului și a schimburilor de informații între judecătorii instanței supreme și judecătorii curților de apel asupra soluțiilor de principiu adoptate, a aspectelor rezultate ca urmare a ședințelor de unificare a practicii sau de învățământ profesional, ca modalități complementare de unificare a jurisprudenței, sunt menite să producă un efect unificator și să crească calitatea și previzibilitatea legii, premise esențiale pentru asigurarea liberului acces la justiție și pentru funcționarea statului de drept.

Restrângerea efectelor pandemiei de COVID-19 va permite în perioada de referință următoare reluarea participărilor instanței supreme la dezbaterile privind unificarea jurisprudenței organizate la nivelul curților de apel, cu sprijinul Institutului Național al Magistraturii, un alt instrument informal cu semnificativ efect unificator, dar și o oportunitate pentru previzionarea situațiilor ce pot genera practică neunitară.

Se remarcă, totodată, demersurile instanței supreme efectuate în considerarea competenței sale privind sesizarea cazurilor în care este necesară îmbunătățirea legislației și comunicarea acestora ministrului justiției. În anul 2021, Înalta Curte, constituită în Secții Unite, a utilizat în două rânduri acest mecanism, hotărârile adoptate fiind comunicate ministrului justiției.

În același context se înscriu demersurile Înaltei Curți, făcute în contextul atribuției sale constituționale privind controlul constituționalității legilor înainte de promulgare. Și în anul 2021, instanța supremă a folosit cu prudență acest instrument, respectiv numai în acele cazuri în care Secțiile Unite au apreciat că ar fi afectată calitatea legii sau s-ar contraveni unor proceduri sau valori constituționale, ceea ce ar fi de natură să creeze ulterior dificultăți de aplicare practică a legii, de către instanțe, în cazul intrării ei în vigoare în forma inițială.

Din perspectiva organizării administrative, perioada stării de alertă pe tot parcursul anului 2021 a impus menținerea unora dintre măsurile luate anterior privind organizarea activității instanței, acestea fiind permanent adaptate la reglementările emise de autoritățile sanitare și la evoluția situației sanitare la nivel național.

În același timp, s-au menținut problemele legate de insuficiența spațiilor de lucru adecvate, volumul excesiv de activitate și imperfecțiunile legate de "așezarea" competențelor instanței supreme sub aspect legislativ.

Situația descrisă a impus elaborarea, în anul 2021, a unui nou proiect privind reabilitarea prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ principal al Înaltei Curți de Casație și Justiție. În scopul realizării rapide a acestuia, în condiții de transparență și responsabilitate în ceea ce privește prioritizarea și raționalizarea cheltuielilor bugetare, proiectul a fost inclus în Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul „*Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor*”. Investiția urmărește reabilitarea și modernizarea construcției existente, precum și extinderea pe verticală a acesteia, ceea ce va conduce la o îmbunătățire a condițiilor în care își desfășoară activitatea personalul instanței supreme, dar și a condițiilor în care

justițiabilii și publicul larg își vor exercita, în raport cu Înalta Curte de Casație și Justiție, dreptul de liber acces la justiție.

Funcționarea în continuare a Secției de contencios administrativ și fiscal într-un sediu închiriat răspunde unor necesități imediate și a permis o fluidizare a activității acesteia, fiind vorba de secția cea mai afectată de supraîncărcare, care s-a transpus în anii precedenți și într-o problemă sistemică legată de durata de soluționare a cauzelor, aspecte sub care indicii statistici arată îmbunătățiri semnificative; însă această soluție nu poate fi una pe termen mediu și lung, nici din perspectiva principiului eficienței în cheltuirea banului public și nici pentru asigurarea unității și a funcționării integrate a instanței supreme, precum și a imaginii acesteia în percepția publică.

În aceste condiții, chestiunea unui sediu adecvat rămâne deschisă și se răsfrânge direct asupra capacității logistice a instanței supreme de a aborda una dintre marile probleme ale întregului sistem judiciar român – durata de soluționare a cauzelor.

Din această perspectivă, impactul negativ principal îl produce în continuare volumul de activitate și, subsecvent, încărcătura pe judecător, total atipice pentru o instanță supremă și asemănătoare celor întâlnite la unele instanțe de fond. Ca urmare a volumului mare de activitate, practic întreg corpul de judecători al instanței supreme este angrenat în participarea în ședințe de judecată atât la nivelul secțiilor, cât și al unora dintre celelalte structuri jurisdicționale constituite de legiuitor la nivelul instanței supreme – completurile RIL și HP, completurile de 5 judecători, activitatea Secțiilor Unite. Măsurile organizatorice și administrative, adoptate cu ritmicitate la nivelul Înaltei Curți, au o limită până la care pot genera un impact pozitiv real. De aceea, în contextul dezbaterilor publice, anunțate pentru anul 2022, în ceea ce privește modificarea legilor justiției, instanța supremă va trebui să identifice și să propună legiuitorului mecanisme apte să conducă la o regândire a competențelor, care să coreleze rolul fundamental al unei curți supreme cu competența materială concretă a acesteia, să stopeze ajungerea până la Înalta Curte a cauzelor repetitive sau vădit inadmisibile și să permită schimbarea ponderii între funcțiunile acesteia, astfel încât Înalta Curte să poată deveni cu adevărat o instanță de casație și de unificare a practicii judiciare.

Analiza indicatorilor statistici ai anului 2021 relevă o diminuare a duratei medii de soluționare a cauzelor la nivelul Înaltei Curți, ca urmare a seriei de măsuri organizatorice adoptate în perioada de referință (monitorizarea lunară a activității de redactare a hotărârilor, derularea cu maxima celeritate permisă de lege a procedurilor de ocupare a posturilor vacante, realocarea unor posturi și repartizarea eficientă a personalului în vederea asigurării stabilității unor formațiuni de 3 judecători-3 magistrați asistenți-2 grefieri pentru completurile de judecată), dar în special ca efect al asumării acestui obiectiv de către corpul de judecători al instanței supreme. În pofida acestor progrese, rămâne dificilă în mod special situația Secției de contencios administrativ și fiscal, cea mai aglomerată secție a Înaltei Curți, unde durata de soluționare a dosarelor de recurs s-a redus în cursul anului 2021 la circa 1 an și 6 luni. Chiar în situația renunțării la procedura de filtrare a recursurilor, prevăzută de art. 493 Cod procedură civilă în cursul anului 2018, durata cuprinsă între finalizarea procedurii de regularizare (de 1-2 luni) și acordarea primului termen de judecată se menține mare, chiar dacă aceasta a fost atenuată, ca efect al măsurilor adoptate în vederea atenuării dezechilibrului dintre numărul personalului și volumul de activitate al secției.

În continuare se impune o monitorizare atentă a duratei de soluționare a cauzelor aflate pe rol, prin întocmirea unei evidențe permanente pe fiecare complet de judecată și respectarea măsurilor pentru înlăturarea oricăror deficiențe de ordin subiectiv care ar putea conduce la mărirea nejustificată a duratei de timp necesare soluționării unui dosar.

În același context, chestiunea redactărilor în termenul legal rămâne o preocupare majoră a instanței supreme. Ritmul semnificativ al reducerii numărului hotărârilor neredactate în termen trebuie să fie continuat și accentuat, astfel încât drepturile părților să fie respectate, iar efectul hotărârii judecătorești, de a tranșa o stare litigioasă, prin restabilirea echilibrului social, să fie pe deplin realizat.

Din perspectiva resurselor umane aflate la dispoziția instanței supreme, anul 2021 a reprezentat anul cu cea mai mare fluctuație de personal, cu precădere în rândul judecătorilor și magistraților-asistenți. Numărul mare de cereri de eliberare din funcție prin pensionare, suprapus pe situația medicală existentă în anul 2021, a generat o situație de criză care a impus eforturi considerabile pentru personalul rămas în funcție. În condițiile menținerii unui volum mare de activitate, suplinirea atribuțiilor posturilor vacante sau preluarea temporară a responsabilităților personalului aflat în izolare sau carantină au condus la creșterea încărcării cu lucrări pe fiecare categorie de personal și a impus noi măsuri organizatorice menite să diminueze impactul negativ al acestor situații. Măsurile pe termen scurt au fost demararea procedurilor de ocupare a posturilor vacante și planificarea eficientă a personalului. În acest mod s-a reușit ca la finalul anului 2021, din totalul de 579 de posturi finanțate să rămână vacante doar un număr de 38 posturi.

Pe termen lung însă, criza de personal generată în anul 2021 a impus instanței supreme necesitatea identificării unor soluții de prevenire a unor astfel de situații. În acest sens, în anul 2021, conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție a inițiat un proiect ce are ca obiective asigurarea unei strategii de resurse umane care să permită, în principal, optimizarea schemelor de funcții și de personal în raport cu volumul de activitate și încărcătura personalului, dar și crearea capacității de răspuns a instanței supreme în cazul apariției unor situații de criză generate de o diminuare a gradului de ocupare a posturilor.

Se înscriu în acest context obiective precum identificarea cauzelor instabilității la nivelul personalului, inclusiv sub aspectul pensionărilor, în vederea formulării de propuneri pentru îmbunătățirea cadrului legislativ sau a climatului de muncă, care ar putea fi de natură să determine mulți membri ai personalului, în special judecătorii ÎCCJ, să opteze pentru rămânerea în continuare în profesie, chiar dacă îndeplinesc condițiile de pensionare, analiza cadrului legislativ și regulamentar privind procedurile de recrutare a judecătorilor, magistraților - asistenți și grefierilor pentru Înalta Curte de Casație și Justiție și formularea unor propuneri de optimizare, în special cu privire la durata procedurilor, dar și pentru realizarea unei selecții mai riguroase a magistraților - asistenți și a grefierilor.

Misiunea generală privind resursele umane constă în identificarea și implementarea de măsuri care să conducă la îmbunătățirea performanței personalului Înaltei Curți de Casație și Justiție în plan jurisdicțional și în ceea ce privește dinamica generală a organizației. Aceste măsuri vor viza întreg domeniul de activități privind resursele umane, respectiv selectarea și recrutarea personalului, evaluarea performanței personalului, menținerea și promovarea angajaților, pregătirea și dezvoltarea profesională continuă. Toți acești factori trebuie să

conlucreze pentru a genera un nivel ridicat de calitate și eficiență din partea angajaților și a organizației ca întreg.

Pe fondul tuturor provocărilor ultimilor doi ani, Înalta Curte și-a urmat în continuare obiectivul de a-și orienta întreaga activitate către așteptările cetățenilor. Digitalizarea, creșterea calității actului de justiție, reducerea duratei de soluționare a procedurilor judiciare, apărarea independenței justiției, transparența dar și asigurarea accesibilității și previzibilității legii sunt doar modalități pentru realizarea acestui obiectiv, care corespunde scopului pentru care au fost instituite instanțele judecătorești, ca ultimă linie de apărare a individului și a legalității.

În acest context, trebuie subliniată și importanța întăririi dialogului și cooperării la nivel instituțional, sub imperiul comunicării eficiente, consultării continue și informării reciproce, dar și a publicului, cu privire la activitatea desfășurată.

Astfel, și pentru anul 2022 instanța supremă rămâne angajată direcțiilor de acțiune stabilite anterior, care presupun atât continuitate, cât și racordarea la evoluțiile legislative, la jurisprudența Curții Constituționale și a instanțelor europene. Unul dintre cele mai importante obiective rămâne conectarea la nevoile societății, prin creșterea gradului de încredere al justițiabililor în actul de justiție. În considerarea și realizarea acestui obiectiv major, rămân, și pentru anul 2022, ca priorități ale activității profesionale: reducerea duratei procedurilor judiciare, sporirea accesibilității instanței ca serviciu public, asigurarea calității, eficienței și transparenței actului de justiție, consolidarea independenței și a responsabilității magistraților, precum și dezvoltarea unei culturi a încrederii și a respectului autentic pentru actul de justiție.